

Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky na léta 2024–2028

Červenec 2023

1.2 Základní identifikační údaje koncepce VO	
Název dokumentu (identický s názvem na obálce)	Dlouhodobá koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky na léta 2024–2028
2. Plný název a adresa VO	Národní knihovna České republiky, Klementinum 190, 110 00 Praha 1
3. Zpracoval: jméno, příjmení, tituly a popř. funkce odpovědného pracovníka/ů a kontaktní údaje – mailová adresa a telefon	Mgr. Adolf Knoll, náměstek pro vědu, výzkum a mezinárodní vztahy – adolf.knoll@nkp.cz , 221663274, mobil 603223514
4. Schválil: jméno, příjmení, tituly a funkce statutárního zástupce VO	Mgr. Tomáš Foltýn, generální ředitel

Obsah

_Toc142894676

1.3 Souhrn koncepce VO	1
2.1 Historie a současnost VO	1
2.2 Strategická část koncepce VO	3
2.2.1 Celkový cíl koncepce VO	3
2.2.2 Vize VO	5
2.2.3 Vazba koncepce VO na strategické dokumenty MK	6
2.2.4 Podmínky VO	9
2.2.5 Předpoklady VO	10
2.2.6 Strategie rozvoje lidských zdrojů a řízení VO	10
2.2.7 Ochrana duševního vlastnictví a nakládání s výsledky VaV	13
2.2.8 Zajištění kybernetické bezpečnosti VO	14
2.3 Požadovaná IP DKRVO	19
2.4 Další zdroje pro výzkum	24
2.5 Mezinárodní výzkumná spolupráce VO	29
2.6 Národní výzkumná spolupráce s jinými VO	33
2.7 Uživatelé výsledků aplikovaného výzkumu VO	40
2.8 Popularizace a další specifické výzkumné aktivity VO	43
2.8.1 Popularizace	43
2.8.2 Další specifické výzkumné aktivity	46
3. Oblasti výzkumu VO	46
3.1 Jednotlivé oblasti výzkumu VO	48
3.1 Jednotlivé oblasti výzkumu VO	48
A. 1. Výzkum dějin knižní kultury	48
A. 2. Hudební věda	50
A. 3. Slavistika	53
A. 4. Digitální kodikologie a knihověda	55
A. 5. Webové archivy pro vědecký výzkum	57
A. 6. Archivace digitálních dat	59
A. 7. Ochrana knihovních fondů	62
A. 8. Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po r. 1800	66
A. 9. Digital Humanities	68
A. 10. Kniha jako médium ve středověku a novověku	70
A. 11. Propojená otevřená data	72
3.2 Souhrnné údaje za celou koncepci VO	75
A. Pracovníci zajišťující plnění celé koncepce VO	75
B. Předpokládané výsledky IP DKRVO 2024–2028 a doba jejich uplatnění	75

1.3 Souhrn koncepce VO

Ve **výzkumném prostředí** koncepce klade důraz zejména na zásadní přispění k plnění priorit strategických dokumentů MK, a to především a nezastupitelně v oblasti ochrany písemného kulturního dědictví vč. ochrany jeho nejohroženějších skupin, posilování národní a kulturní identity v paměťové kultuře národa a též v kultuře menšin na historickém území státu, jeho uložení a zejm. digitálního zpřístupnění na světové úrovni, kdy je VO jedním ze světových lídrů aplikace technologie IIF v prostředí sdílení a využití dat při zajištění vysoké úrovně kybernetické bezpečnosti spravovaných dat a vysoké úrovně ochrany duševního vlastnictví.

V oblasti **národní a mezinárodní spolupráce** se VO zaměřuje na spolupráci s více než 30 domácími výzkumnými institucemi a s celou řadou mezinárodních nevládních organizací, dalších paměťových institucí, a to jak v oblasti ochrany knihovních fondů a digitálních dat, tak i v oblasti jejich zpřístupnění. Plánované výsledky NK posílí mezinárodní spolupráci zejm. v oblasti sdílení digitálních dat a ochraně knihovních fondů.

Excelenci ve výzkumu dokládá koncepce zpracováním a publikací dosud nepoznaných informací v oblasti historických fondů, hudební vědy a slavistiky, a tím přispívá celosvětově k zásadnímu obohacení poznání v těchto oborech; vysoce hodnoceny doma a zejm. v zahraničí jsou naše výzkumné aktivity především v oblasti slavistiky a hudební vědy. V oblastech spojených s IT a využitím digitálních dat koncepce předpokládá zásadní aplikované výsledky především v oblasti agregace dat a práce s agregovanými daty na dosud neprozkoumaných úrovních, což povede k vytvoření kvalitativně nové badatelské platformy zejm. v oblasti poznání historických textů.

Výkonnost výzkumu VO je založena na výlučnosti jejích knihovních fondů a na roli, kterou v rámci paměťových institucí v této oblasti hraje. Plánovaný posun v poznání, ochraně a zpřístupnění tohoto kulturního dědictví je zásadní pro udržení, ochranu a zpřístupnění tohoto dědictví přinejmenším v národním měřítku, v oblasti sdílení a agregace digitálních dat pak přinejmenším v evropském prostoru. Výsledky výzkumu budou široce využitelné jak institucemi, tak i jednotlivci. Tím vším VO zásadně zkvalitňuje výzkumné prostředí pro badatelskou práci v národním a celosvětovém měřítku.

Relevance výzkumu pro společnost a její dopady spočívají v zásadním rozšíření poznání vlastní kultury zejm. naší historie spojené s písemnými památkami a naší hudby. Výsledky výzkumu VO jsou široce aplikovány dalšími institucemi v zemi a využívány k zajištění ochrany jejich sbírek a v digitálním sdílení těchto sbírek především díky možnosti jejich volného využití a v neposlední řadě i cloudového nasazení. Plánované výsledky zvýší prestiž VO a ČR v zahraničí zejm. v oblasti posílení agregovaného využití dat (NK prostřednictvím digitální knihovny Manuscriptorium je certifikovaným mezinárodním oborovým agregátorem EUROPEANA, tj. i ze zahraničních digitálních knihoven,). Např. výsledky výzkumu v oblasti digitální kodikologie a knihovědy a archivace digitálních dat jsou automaticky využívány při zpřístupnění sbírek cca. 70 českých paměťových institucí, které již nemusí do prezentace, ale i dlouhodobé archivace, svých dat vkládat žádné další finanční prostředky.

2. Souhrnná část koncepce VO

2.1 Historie a současnost VO

Základní údaje o VO

Národní knihovna České republiky (dále jen „NK“ nebo „VO“) je státní příspěvková organizace. Jejím zřizovatelem je Ministerstvo kultury České republiky. Současná zřizovací listina NK viz <https://www.nkp.cz/soubory/ostatni/zrizovaci-listina-nk.pdf>.

K 31. prosinci 2022 měla NK 7 654 504 knihovních jednotek, z toho 21 394 rukopisů, mimo elektronický katalog provozovala 33 vlastních specializovaných databází, z toho dvě objemné digitální knihovny: Manuscriptorium pro rukopisy a další historické a vzácné dokumenty (168 563 digitalizovaných svazků a

393 189 popisných záznamů) a Národní digitální knihovnu pro periodika a novodobé dokumenty vydané po r. 1800 (celkem 236 400 monografií, 4 855 titulů periodik a 5 000 dalších dokumentů). Od r. 2001 provozuje NK webový archiv, objem archivních dat v něm je cca. 0,56 PB (560 TB).

Další informace jsou dostupné ve výročních zprávách a finančních výkazech, viz [online](#).

Historie VO

Národní knihovna České republiky byla zřízena dvorským dekretem z 6. února 1777 jako c. k. Veřejná a universitní knihovna v Praze se sídlem v Klementinu. Vznikla spojením již existujících čtyř knihovnických celků a svými kořeny sahá do doby prvních let existence Pražské univerzity, které císař Karel IV. daroval kolem r. 1360 na 20 rukopisů, což je možno považovat za počátek budování našich fondů.

NK byla zaregistrována do seznamu výzkumných organizací 7. září 2017 – viz [zápis](#). Výzkum se v NK prováděl již před tímto datem, toto bylo podrobně popsáno v kapitole *Historie a současnost VO* aktualizované verze *Koncepce rozvoje výzkumné organizace Národní knihovna České republiky na léta 2019-2023. Aktualizace na léta 2021-2023*, viz dokument [online](#).

Oblast působení VO

Platná organizační struktura VO je dostupná [online](#).

Jelikož je NK metodickým ústředím sítě veřejných knihoven, mají všechny její aktivity vč. výzkumných významný dopad na činnost těchto institucí a dalších specializovaných knihoven zejména v oblasti ochrany dokumentů a v oblasti sdílení dat, a to jak popisných metadat, tak i digitálních kopií knih a periodik. Výsledky výzkumu jsou aplikovány v agregovaném zpřístupnění digitalizovaných dokumentů na národní i mezinárodní úrovni a v ochraně knihovnických fondů.

V řadě aktivit plní VO nezastupitelné národní funkce, které jsou klíčové pro celou oblast mezinárodní spolupráce: jsou to například národní bibliografie s přesahem sdílení dat do systému OCLC, národní agentury ISBN a ISMN, archivace českého webu, archiv (národní konzervační fond) české tištěné produkce dokumentů, agregace digitalizovaných rukopisů a vzácných historických dokumentů s přesahem do EUROPEANA a dalších mezinárodních zdrojů pro vědecký výzkum, přispívání do mezinárodních databází RISM (Répertoire International des Sources Musicales), CERL (provozuje Evropskou databázi starých tisků), VIAF (Virtual International Authority File), aj.

Z tohoto pohledu je pro NK nezbytný základní výzkum zejména v oblastech historických fondů, muzikologie a slavistiky (zde Oblasti výzkumu č. 1, 2 a 3) a v poslední době i v oblasti novější dokumentové produkce vydané po r. 1800, zejm. periodik (zde Oblast výzkumu č. 8). Jde nejen o kompletaci národního kulturního dědictví, ale rovněž i o jeho objevování a znalostní zpřístupnění veřejnosti. Pro uchování kulturního dědictví i do budoucna je nezbytné zaměření aplikovaného výzkumu VO na ochranu fyzických dokumentů (zde Oblast výzkumu č. 7) i na ochranu digitálních dat (zde Oblast výzkumu č. 6). Ke zpřístupnění dat slouží výzkum v oblasti digitálních knihoven a jejich interakce v mezinárodním prostředí (Oblast č. 4 Digitální kodikologie a knihověda), v oblasti obohacování metadat (zde Oblast č. 11 Propojená otevřená data), v oblasti využití dat webového archivu (zde Oblast č. 5) a v oblasti zhodnocení existujícího dokumentového a datového bohatství (zde Oblast č. 9 Digital Humanities a č. 10 Kniha jako médium ve středověku a novověku).

Stávající koncepce tak výzkumně podporuje základní funkce NK s tím, že výsledky nejsou využívány jen samotnou VO, ale širokým okruhem spolupracujících institucí, dalších paměťových institucí a individuálních uživatelů jejich fyzických a digitálních fondů a fondů dalších institucí.

NK je v evropském kontextu středně velkou národní knihovnou. Pro porovnání se srovnatelně velkými národními knihovnami v Evropě viz článek [Postavení Národní knihovny České republiky a její srovnání s dalšími vybranými evropskými národními knihovnami](#).

Mise VO

Mise VO úzce souvisí s oblastí působení NK (viz výše), je jí aplikovaný výzkum a experimentální vývoj a rovněž základní výzkum zaměřený na podporu činností v oblasti získávání, zpracování, správy, ochrany a zpřístupnění domácích a zahraničních dokumentů dle [zřizovací listiny](#).

Svou misí VO naplňuje plněním své koncepce podporované IP DKRVO na léta 2019–2023 v oblastech výzkum dějin knižní kultury, hudební věda, slavistika, digitální kodikologie a knihovněda, webové archivy pro vědecký výzkum, archivace digitálních dat, ochrana knihovních fondů novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po r. 1800, Digital Humanities a kniha jako médium ve starověku a novověku a dále t.č. řešením projektů výzkumu a vývoje v programech NAKI III Ministerstva kultury České republiky a Technologické agentury ČR. Od r. 2019 je VO součástí velké výzkumné infrastruktury LINDAT/CLARIAH-CZ.

Všechny výzkumné aktivity jsou navzájem provázány a navzájem se podporují, dále jsou pak rozvíjeny v předkládané koncepci rozvoje VO na léta 2024-2028 tak, že výzkum ve stávajících oblastech pokračuje se stanovením nových cílů a je přidána oblast propojených otevřených dat, jejíž řešení přispěje ke kvalitnějšímu vyhledávání informací v systémech a databázích národní působnosti a přispěje tak k efektivnějšímu využití dostupných dat.

Základním imperativem mise VO je zkvalitnění všech segmentů jejích základních činností a zároveň zkvalitnění obdobných činností v dalších knihovnách a paměťových institucích v zemi, dále upevnění a zefektivnění jejich spolupráce tím, že jim VO je schopna dodat hotová řešení formou certifikovaných metodik nebo agregovat jejich činnost do národně a nadnárodně pojatých aktivit a produktů, takže například i malé české muzejní knihovny nebo vybrané klášterní knihovny mají své rukopisy a staré tisky zpřístupněny díky VO a jejímu výzkumu v evropském kulturním portále/knihovně EUROPEANA, aniž by na to separátně musely vynakládat další prostředky. Obdobným způsobem jsou pak sdílena i další agregovaná data z národního prostředí. Výzkum VO tak má výrazný multiplikační efekt a jeho nové technologicky laděné aplikační výsledky si kladou za cíl po uvedení do provozu tento efekt ještě navýšit.

2.2 Strategická část koncepce VO

2.2.1 Celkový cíl koncepce VO

Celkovým cílem koncepce je posílení postavení VO mezi výzkumnými organizacemi obdobného charakteru a zejména formou aplikovaného a základního výzkumu optimalizace ochrany svěřeného písemného kulturního dědictví v klasické a digitální podobě, jeho lepší poznání a zmapování v národních a mezinárodních souvislostech a jeho objevení přiblížení odborné a laické veřejnosti zejména v oblastech historických fondů, hudební vědy, slavistiky a písemného dědictví vydaného po r. 1800. V neposlední řadě je cílem lepší zpřístupnění dat, a to jak digitálních knihoven, tak i webového archivu se zacílením na poskytnutí zdrojů pro další výzkum přímo badatelům, tak i mezinárodním portálům a aplikacím.

Dílčí cíle koncepce

1. **Výzkumné prostředí** – NK se maximálně vynasnaží naplnit cíle strategických dokumentů MK, zejména *Meziresortní koncepce aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2023-2030*, *Státní kulturní politiky 2021-2025+* a *Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027 s výhledem do r. 2030*, viz kapitola **2.2.3 Vazba koncepce VO na strategické dokumenty MK**, konkrétně pak naplněním dílčích cílů výzkumu uvedených v jednotlivých oblastech výzkumu v kapitole **3.1 Jednotlivé oblasti výzkumu VO**. NK zlepší svou infrastrukturu pořízením zásadních investic zejm. v oblasti ochrany fondů, ale též v oblasti posílení výpočetního výkonu své IT infrastruktury pro realizaci výzkumných úkolů v oblasti digitální kodikologie a Digital Humanities. NK bude dále posilovat kybernetickou bezpečnost důsledným plněním ochrany uživatelů a dat a dodržováním příslušných politik, viz **2.2.8 Zajištění kybernetické bezpečnosti VO**, nadále bude úzce spolupracovat s NÚKIB. V oblasti duševního vlastnictví bude NK nadále spolupracovat s kolektivními správci autorských práv a pro výzkumné prostředí celé ČR zajišťovat dostupnost autorsky chráněných děl dle specifických ujednání, viz **2.2.7 Ochrana duševního vlastnictví a nakládání s výsledky VaV**. Rozvoj lidských zdrojů bude i přes nepříznivé platové ohodnocení nadále

zkvalitňován zavedením kompetenčních modelů pro knihovnické pozice, nasazením kreditního systému pro hodnocení účasti zaměstnanců na vzdělávání a dalšími již nasazenými, resp. připravovanými opatřeními, podrobněji viz [2.2.6 Strategie rozvoje lidských zdrojů a řízení VO](#).

2. **Mezinárodní a národní spolupráce** – NK se zaměří především na spolupráci s mezinárodními nevládními organizacemi, s jejichž činností úzce souvisí výzkumné aktivity jednotlivých oblastí koncepce. Jsou to zejm. TEI Consortium pro oblast digitální kodikologie a knihovnědy, IIPC pro oblast digitální archivace dat a archivace webu, IAML pro oblast hudební vědy, ASEES pro oblast slavistiky, EUROPEANA Aggregators Forum pro sdílení digitálních zdrojů, IFLA nově těsnějším zapojením v oblasti historických dokumentů a ochrany fondů a dalších. VO bude i nadále vyvíjet mezinárodní aktivity v oblastech sdílení digitálních dat prostřednictvím technologie IIIF a řešení jednoznačné mezinárodní identifikace rukopisů/textů a jejich digitálních kopií. Bude pokračovat spolupráce s Wikimedia, spolupráce v rámci CENL (využití umělé inteligence) a řada dalších bilaterálních spoluprací s konkrétními institucemi. V národním měřítku bude NK pokračovat v aktivní účasti ve velké výzkumné infrastruktuře *LINDAT/CLARIAH-CZ Digitální výzkumná infrastruktura pro jazykové technologie, umění a humanitní vědy* a ve spolupráci s dalšími výzkumnými organizacemi v účelových projektech VaV, viz podrobněji v [2.5 Mezinárodní výzkumná spolupráce VO](#) a [2.6 Národní výzkumná spolupráce s jinými VO](#). Současně se bude snažit získat další projekty ve výzkumných programech, a to i mezinárodních.
3. **Rozvoj excelentního výzkumu** – VO se soustředí na předkládání nejvýznamnějších výsledků do národního hodnocení excelentních výsledků, přestože v posledních letech výpočet kvót vede ke snižování počtu předkládaných výsledků. V řadě oblastí (např. slavistika a hudební věda nebo digitální kodikologie) jsou výsledky VO vysoce ceněny v mezinárodním prostředí, neboť zásadním způsobem přispívají k rozvoji daných oborů, k tomu přispívá a bude přispívat i jejich propagace. NK je klíčovou institucí v národním měřítku a v některých oblastech i v měřítku mezinárodním pro rozvoj většiny oborů souvisejících s jejími fondy, jejich ochranou a zpřístupněním. Bez realizace výsledků výzkumu by to nebylo možné.
4. **Výkonnost výzkumu** – VO plánuje dosáhnout zásadních výsledků pro rozvoj oborů, jichž se týkají jednotlivé oblasti výzkumu. Tyto výsledky přinesou nová poznání v oblastech č. 1 Výzkum dějin knižní kultury, č. 2 Hudební věda a č. 3 Slavistika zejm. zpracováním a zveřejněním nových poznatků těchto oborů, což navýší naši znalost o národním a svěšeném mezinárodním kulturním dědictví. V oblastech spojených s IT dojde k zásadnímu posunu ve využití digitálních dat v oblastech č. 4 Digitální kodikologie a knihovněda, č. 9 Digital Humanities a č. 11 Propojená otevřená data. To umožní dalším výzkumníkům, badatelům a laické veřejnosti větší komfort ve využití digitálních dat a vylepšené možnosti práce ve virtuálním badatelském prostředí. Využití dat webového archivu (oblast č. 5), archivace digitálních dat (Oblast č. 6), ochrana knihovnických fondů (Oblast č. 7), práce v oblasti novodobé vydavatelské produkce (Oblast č. 8) a práce v oblasti využití knižního bohatství (Oblast č. 10) **nezastupitelným** způsobem přispějí k dlouhodobému uchování, ochraně písemného kulturního dědictví a zpřístupnění kulturního dědictví. Není jiná instituce než NK, která toto může učinit, a právě výzkumné cíle, stanovené v této předkládané koncepci, k tomu výrazně přispějí. NK se snaží získávat další zdroje z účelového financování výzkumu a sama jako VO vkládá do výzkumu další prostředky v souladu se svou zřizovací listinou, viz podrobněji [2.4 Další zdroje pro výzkum](#). Toto vše je možné právě díky otevřenému nelicencovanému přístupu k výsledkům VO: využívají je tisíce uživatelů našich systémů, stovky institucí a statisíce badatelů doma i po celém světě. Díky nim je ochráněno a zpřístupněno naše (a nejen naše) kulturní dědictví na vysoké úrovni.
5. **Relevance výzkumu pro společnost a jeho dopady** – VO je národní paměťová kulturní instituce, je infrastrukturou našeho národního bytí, je klíčovým úložištěm poznání dosaženého na tomto teritoriu. Její výzkumné aktivity slouží k záchraně, ochraně, lepšímu poznání a zpřístupnění tohoto písemného kulturního dědictví v klasické i digitální podobě. Pozice VO/NK je v této oblasti neoddiskutovatelná a nenahraditelná, související výzkum nedokáže nikdo jiný v plném rozsahu nahradit, natož aplikovat. NK je pamětí této společnosti, bez ní by tato společnost ztratila svou

identitu.

2.2.2 Vize VO

Vize VO stále platí tak, jak bylo uvedeno v předcházející koncepci, nicméně v současné době je připravována nová koncepce rozvoje příspěvkové instituce jako celku; její vydání se předpokládá koncem r. 2023 s platností od r. 2024 na další čtyřleté období. Během příprav nové koncepce SPO, které již byly zahájeny, dojde i k vyhodnocení a případné úpravě této vize, kterou uvádíme níže:

NK je uznávanou odbornou národní kulturní institucí s mezinárodním věhlasem, která působí jako národní centrum moderních knihovnických služeb a spoluvytváří otevřený prostor pro vzdělávání, kulturu a osobní rozvoj. Svou činnost provádí v dostatečných důstojných prostorách prostřednictvím motivovaných kompetentních zaměstnanců v čele se stabilizovaným vedením.

Při naplňování vize bude NK sdílet zejména tyto společné hodnoty:

Odbornost: Veškeré činnosti jsou uskutečňovány s nejvyšší možnou mírou odbornosti, kdy profesionálně vzdělaní a manažersky vedení zaměstnanci zprostředkovávají otevřený přístup k dostupnému kulturnímu dědictví, vzdělání i zábavě prostřednictvím dokumentů písemných, obrazových a zvukových.

Plnění: tato hodnota je naplňována zejména řadou opatření v oblasti personální práce a vzdělávání, mj. jde o pravidelná roční hodnocení pracovníků, které obsahuje i konkrétní ukládání odborných úkolů a úkolů v oblasti vzdělávání.

Prestiž: Odborná práce uvnitř knihovny i vůči veřejnosti budí respekt a vytváří prestiž národní i mezinárodní. NK je vyhledávaným pracovištěm, kulturním a odborným partnerem dalším kulturním, vzdělávacím, občanským a veřejnosprávním entitám.

Plnění: v tradičních oborech činnosti NK se tuto hodnota daří naplňovat; o tom nejlépe svědčí i trvalá absence volných míst a naplňování přepočteného stavu zaměstnanců, v r. 2022 na téměř 100 %. K větší fluktuaci dochází pouze v oblasti IT, kde NK nemůže konkurovat soukromým organizacím a firmám v platových podmínkách. I přes tento ekonomický důvod je i v oblasti IT řada pracovníků, kteří zůstávají díky prestiži NK. NK spolupracuje s velkým množstvím kulturních a vzdělávacích institucí a také s médii, zastupitelskými úřady a zahraničními paměťovými institucemi dlouhodobě (asi 30 mezinárodních bilaterálních smluv a memorand), tak i ad hoc k různým příležitostem. Rovněž je certifikovaným partnerem a agregátorem evropského portálu EUROPEANA, a to agregátorem mezinárodním, kdy agreguje data kromě cca. 70 českých institucí i data dalších cca. 70 institucí z 22 zemí a přenáší je do EUROPEANA.

Služba: Svou službu naplňuje NK hrdě u vědomí své dlouholeté historie a tradice v otevřeném a bezpečném prostoru, který odpovídá očekávatelným potřebám uživatelů knihovnických služeb. Služba je dostupná fyzicky i virtuálně v digitálním prostředí.

Plnění: NK se snaží rozvíjet nově své fyzické služby zpřístupňováním nových možností studia, např. formou využívání vyčleněných studoven pro skupinové aktivity uživatelů; návštěvníkům NK je přístupné zdarma wifi připojení. Digitální služby byly obohaceny o zpřístupnění děl nedostupných na trhu registrovaným uživatelům NK i ve vzdáleném režimu, byly umožněny registrace na dálku a platby kartou; byly zásadně navýšeny objemy dat a dokumentů obou digitálních knihoven a v neposlední řadě vylepšena jejich funkcionalita vč. navýšení možnosti personalizace obsahu.

Rozvoj: NK podporuje osobní rozvoj jednotlivců, nabízí příležitosti, souvislosti a nové pohledy. Takto významně působí k soudržnosti a rozvoji komunit, podporuje synergii účastníků veřejného života. Zároveň se tak sama rozvíjí v oblasti poskytování fyzických i digitálních služeb a hledá optimální důstojné a efektivně budované vlastní prostory, které umožňují naplnit její poslání.

Plnění: Osobní rozvoj jednotlivců vč. výzkumných pracovníků je podporován celou řadou

opatření (benefity, vzdělávání), z nichž většina byla uvedena v platnost po formulování vize, viz podrobněji kapitola [2.2.6 Strategie rozvoje lidských zdrojů a řízení VO](#). Osobní rozvoj uživatelů je podpořen zavedením nových typů služeb: otevření prostor pro skupinové studium, digitální zpřístupnění děl nedostupných na trhu, navýšení množství dat dostupných z digitálních knihoven.

Fondy NK jsou nesmírně bohaté a zahrnují kulturní dědictví mnoha evropských a neevropských kultur, i nadále bude proto třeba usilovat o jejich lepší poznání a zpřístupnění, ať formou vědeckých publikací, lepšího elektronického zpracování, tak i cestou digitalizace.

NK bude i nadále usilovat o zapojení širší veřejnosti do poznání a zpřístupnění těchto fondů (vč. řízeného crowdsourcingu), tvorbu a zdokonalování příslušných nástrojů, tvorbu nadnárodních virtuálních sbírek. Bude též podporovat obousměrnou agregaci dat do/z digitálních knihoven a portálů. Ochrana analogových dokumentů a digitálních dat zůstane vzhledem k různorodosti klasických materiálů a neustále se měnícímu digitálnímu prostředí trvalou výzvou pro technologie a metody jejich archivace.

Stručně řečeno: NK bude pokračovat ve zdokonalení svého působení jako infrastruktura pro další výzkum a vývoj, budující, nabízející a chránící nezastupitelné informační zdroje institucím a jednotlivcům s cílem umožnit jim co nejlépe generování dalšího kvalitativně nového poznání.

2.2.3 Vazba koncepce VO na strategické dokumenty MK

č.	Strategický dokument	Vazba koncepce VO
	Koncepce VaV MK 2023-2030:	
1.	Specifický cíl 1, tematická priorita <i>d) národní a kulturní identita v paměťové kultuře národa</i>	Koncepce VO naplňuje strategický dokument pomocí oblasti č. 1 <i>Výzkum dějin knižní kultury</i> , oblasti č. 2 <i>Hudební věda a oblasti č. 8 Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po r. 1800</i> , popsané v kap. 3.1 koncepce VO.
2.	Specifický cíl 1, tematická priorita <i>g) národní a kulturní identita v kultuře menšin na historickém území a za hranicemi českého státu a jejich souvislosti v evropském kontextu</i>	Koncepce VO naplňuje strategický dokument pomocí oblasti č. 3 <i>Slavistika</i> , popsané v kap. 3.1. koncepce VO
3.	Specifický cíl 4, tematická priorita <i>a) ochrana, konzervace a prevence národního nemovitého a movitého kulturního dědictví pro jeho uchování a pro zkvalitnění systému péče o památky a sbírkové fondy, včetně muzejních, knihovních a archivních</i>	Koncepce VO naplňuje strategický dokument pomocí oblasti č. 7 <i>Ochrana knihovních fondů a rovněž č. 6 Archivace digitálních dat</i> popsané v kap. 3.1. koncepce VO
4.	specifický cíl 4, tematická priorita <i>b) metody identifikace, dokumentace, evidence a interpretace národního nemovitého a movitého kulturního dědictví</i>	Koncepce VO naplňuje strategický dokument pomocí oblasti č. 1 <i>Výzkum dějin knižní kultury</i> , oblasti č. 2 <i>Hudební věda, oblasti</i>

		<p>č. 8 <i>Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po r. 1800</i>, č. 4. <i>Digitální kodikologie a knihověda</i>, č. 10 <i>Knih jako médium ve středověku a novověku</i>, č. 5. <i>Webové archivy pro vědecký výzkum</i>, č. 9 <i>Digital Humanities</i> a č. 11 <i>Propojená otevřená data</i>, popsané v kap. 3.1 koncepce VO.</p>
5.	<p>specifický cíl 4, tematická priorita c) <i>ochrana nejohroženějších typologických skupin národního nemovitého a movitého kulturního dědictví s využitím nástrojů pro jejich identifikaci, dokumentaci a evidenci pro systematickou záchranu a využití</i></p>	<p>Koncepce VO naplňuje strategický dokument pomocí oblasti č. 2 <i>Hudební věda</i>, oblasti č. 8 <i>Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po r. 1800</i>, č. 4. <i>Digitální kodikologie a knihověda</i>, č. 5. <i>Webové archivy pro vědecký výzkum</i>, popsané v kap. 3.1 koncepce VO.</p>
6.	<p>specifický cíl 4, tematická priorita e) <i>péče o národní movité kulturní dědictví ve sbírkotvorných institucích s využitím nástrojů a aplikací moderních způsobů ukládání, uchování a prezentace</i></p>	<p>Koncepce VO naplňuje strategický dokument pomocí oblasti č. 4. <i>Digitální kodikologie a knihověda</i>, č. 10 <i>Knih jako médium ve středověku a novověku</i> a č. 9 <i>Digital Humanities</i> a č. 11 <i>Propojená otevřená data</i>, popsané v kap. 3.1 koncepce VO.</p>
7.	<p>specifický cíl 4, tematická priorita g) <i>mapování prostředí stavu, dokumentace a evidence národních památek, vývoj aplikace systémů pro propojení informačních sítí a databází mezi institucemi</i></p>	<p>Koncepce VO naplňuje strategický dokument pomocí oblasti č. 4. <i>Digitální kodikologie a knihověda</i> a č. 11 <i>Propojená otevřená data</i>, v segmentu propojení informačních sítí a databází mezi institucemi popsané v kap. 3.1 koncepce VO.</p>
	<p>Státní kulturní politika 2021-2025+:</p>	
8.	<p>Cíl 1: Zvyšování dostupnosti a přístupnosti kultury</p>	<p>Koncepce VO naplňuje strategický dokument pomocí oblasti č. 4 č. 4. <i>Digitální kodikologie a knihověda</i> a č. 11 <i>Propojená otevřená data</i>, dále však i výzkumem prováděným v oblastech č. 1 <i>Výzkum dějin knižní kultury</i>, oblasti č. 2 <i>Hudební věda a oblasti</i>,</p>

		<i>oblasti č. 3 Slavistika a č. 8 Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po r. 1800; rovněž pak v oblasti č. 10 Kniha jako médium ve středověku a novověku popsané v kap. 3.1 koncepce VO.</i>
9.	Cíl 2: Účinná péče o kulturní dědictví	Koncepce VO naplňuje strategický dokument péčí o klasické dokumenty výzkumem zvyšujícím jejich ochranu a konzervaci v oblasti č. 7 <i>Ochrana knihovních fondů</i> a rovněž č. 6 <i>Archivace digitálních dat</i> popsané v kap. 3.1 koncepce VO.
	Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027 s výhledem do r. 2030	
10.	Strategický cíl 1: zajišťovat rovný přístup k informacím a zdrojům a dostupnost služeb knihoven všem obyvatelům	Koncepce VO naplňuje strategický dokument zejména v oblasti digitálního zpřístupnění dat a jejich sdílení, tj. v oblastech č. 4 <i>Digitální kodikologie a knihověda</i> , č. 11 <i>Propojená otevřená data</i> a č. 5 <i>Webové archivy pro vědecký výzkum</i> popsané v kap. 3.1 koncepce VO.
11.	Strategický cíl 2: knihovnamí shromažďovat, dlouhodobě uchovávat a přívětivě zpřístupňovat významnou složku kulturního a vědeckého dědictví v analogové i digitální formě	Koncepce VO naplňuje strategický dokument zejména v oblastech aplikovaného výzkumu č. 4 <i>Digitální kodikologie a knihověda</i> , č. 5 <i>Webové archivy pro vědecký výzkum</i> , č. 6 <i>Archivace digitálních dat</i> , č. 7 <i>Ochrana knihovních fondů</i> a rovněž č. 9 <i>Digital Humanities</i> , č. 10 <i>Kniha jako médium ve středověku a novověku</i> a č. 11 <i>Propojená otevřená data</i> popsané v kap. 3.1 koncepce VO.
12.	Strategický cíl 3: sdílet data knihoven bezplatně v systémech otevřených dat a systematicky je propojovat v digitálním prostředí	Koncepce VO naplňuje strategický dokument zejména v oblastech aplikovaného výzkumu č. 4 <i>Digitální kodikologie a knihověda</i> a č. 11 <i>Propojená otevřená data</i> popsané v kap. 3.1 koncepce VO.

13.	Strategický cíl 4: důslednou kooperací a sdílením činností dosahovat maximální ekonomické efektivity poskytovaných služeb knihoven	Koncepce VO naplňuje strategický dokument zejména v oblastech aplikovaného výzkumu č. 4 <i>Digitální kodikologie a knihověda</i> a č. 11 <i>Propojená otevřená data</i> popsané v kap. 3.1 koncepce VO.
14.	Strategický cíl 6: stabilizovat a/nebo digitalizovat dokumenty ohrožené fyzickou degradací	Koncepce VO přispívá k naplnění strategického dokumentu zejména zejm. zpřístupněním takto ohrožených dokumentů, realizovaným na základě výzkumu v oblasti č. 4 <i>Digitální kodikologie a knihověda</i> popsané v kap. 3.1 koncepce VO.

2.2.4 Podmínky VO

Využití pořízeného hmotného a nehmotného majetku z prostředků IP DKRVO k plnění koncepce v letech 2019-2023

Investice z IP DKRVO 2019-2023 nad 250 tisíc Kč jsou uvedeny zde s tím, že investice plánované na r. 2023 a uvedené pod body 6 a 7 ještě nebyly pořízeny (dotace byla přidělena až 30. 6. 2023):

č.	Věcná specifikace investice (dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku)	rok	výdaje celkem (tis Kč)	výdaje z IP DKRVO (tis. Kč)
1	Nákup specializovaného GPU serveru	2021	341	270
2	NEBULA – mobilní zařízení pro dezinfekci papírových dokumentů	2022	1151	1151
3	Specializovaný server pro práci s aplikacemi IIF a TEI P-5	2022	273	273
5	Digitální kamera a řídicí SW polarizačního mikroskopu Olympus	2022	344	344
6	Klimatická komora*	2023	1800	1800
7	Rozšíření příslušenství polarizačního mikroskopu Olympus*	2023	402	402

* ještě nebylo pořízeno

Servery pořízené z dotace IP DKRVO jsou plně vytíženy vyvinutými poloprovozy v Oblasti č. 4 *Digitální kodikologie a knihověda* (položka č. 3) – celkem 6 poloprovozů z let 2019-2022, tyto poloprovozy jsou postupně uváděny nebo již byly uvedeny do plného provozu. Server bude dále sloužit pro vývoj poloprovozů plánovaných na r. 2023 (celkem 3 poloprovozy). Server uvedený pod č. 1 slouží pro provoz (1x poloprovoz + 1x software) a vývoj aplikací v oblasti č. 9 *Digital Humanities*. Zařízení uvedená pod body 2 a 5 slouží pro výzkum v Oblasti č. 7 *Ochrana knihovních fondů*, rovněž tak budou

využita zařízení, která ještě budou pořízena v tomto roce (teprve 30. června 2023 byla přidělena dotace IP DKRVO). Všechna zařízení budou využita také v následujícím období 2024-2028 k dalšímu výzkumu v uvedených oblastech.

Materiálně technické a jiné podmínky VO pro plnění koncepce v letech 2024-2028

VO má robustní datovou a výpočetní infrastrukturu. Servery pořízené pro tyto oblasti výzkumu č. 4 *Digitální kodikologie a knihověda* a č. 9 *Digital Humanities* v uplynulém období (viz výše č. 1 a 3) jsou plně využity pro vyvinuté poloprovozy a software.

NK provozuje od r. 2003 dvě velice objemné digitální knihovny národního (Národní digitální knihovna) i mezinárodního významu (Manuscriptorium), dále Webarchiv od r. 2001, LTP pro dlouhodobé uchování dat tří výše uvedených zdrojů, ale i pro vlastní digitalizaci a digitalizaci v rámci ČR podporovanou z prostředků podprogramů Ministerstva kultury VISK 6 a 7, dále Souborný katalog České republiky a celou řadu dalších databází klíčového významu. Tato infrastruktura bude využita nejen k řešení výše uvedených dvou oblastí, ale též v ostatních oblastech (pro ně nebudou požadovány investice z prostředků IP DKRVO) spojených s IT (zejm. č. 5 *Webové archivy pro vědecký výzkum*, č. 6. *Archivace digitálních dat*, č. 8 *Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po r. 1800* a č. 11 *Propojená otevřená data*), tj. pro tyto dále uvedené oblasti bude využita k výzkumu infrastruktura pořízená a pořizovaná z prostředků NK.

Ke konci r. 2028 předpokládá VO nárůst skladovacích datových kapacit na cca. 5 PB.

V oblasti ochrany fondů (č. 7) jsou laboratoře VO kvalitně vybaveny a pořízené zařízení plně využito s tím, že vzhledem k pozdě přiděleným finančním prostředkům (až 30. 6. 2023) investice plánované na r. 2023 ještě nemohly být pořízeny.

2.2.5 Předpoklady VO

VO má robustní datovou a výpočetní infrastrukturu, kterou bude třeba dále posílit pouze s ohledem na rostoucí nároky na výpočetní kapacitu spojenou s výzkumem v Oblastech č. *Digitální kodikologie a knihověda* a č. 9 *Digital Humanities*, jak je uvedeno v požadavcích na investice na období 2024-2028 v položkách č. 6, 12, 13 a 17. (viz níže tab. 2. 3. 2.) Servery pořízené pro tyto oblasti v uplynulém období (viz dole č. 1 a 3) jsou plně využity pro vyvinuté poloprovozy a software.

Zařízení laboratoří konzervace a ochrany fondů je na vysoké úrovni, nicméně k dalšímu výzkumu a činnostem s ním spojenými v oblasti č. 7 *Ochrana knihovních fondů* bude třeba pořídit investice uvedené na dalších pozicích v tabulce 2. 3. 2. Jejich potřebnost je pod uvedenou tabulkou zdůvodněna.

V ostatních oblastech (nebudou posilovány z prostředků IP DKRVO) spojených s IT bude využita k výzkumu infrastruktura pořízená a pořizovaná z prostředků NK.

NK provozuje od r. 2003 dvě velice objemné digitální knihovny národního (Národní digitální knihovna) i mezinárodního významu (Manuscriptorium), Webarchiv od r. 2001, LTP pro dlouhodobé uchování dat tří výše uvedených zdrojů, ale i pro vlastní digitalizaci a digitalizaci v rámci ČR podporovanou z prostředků podprogramů Ministerstva kultury VISK 6 a 7, dále Souborný katalog České republiky a celou řadu dalších databází klíčového významu. Ke konci r. 2028 předpokládá VO nárůst skladovacích datových kapacit na cca. 5 PB, jak již bylo uvedeno výše.

Výše a podíl doporučeně stanovených provozních a režijních nákladů nebo výdajů IP DKRVO na r. 2024-2028

NK *nevyužije* možnost proporčního stanovení režijních nákladů samostatně nebo v kombinaci s částí provozních nákladů danou novou právní úpravou (bod 80 Rámce).

2.2.6 Strategie rozvoje lidských zdrojů a řízení VO

Cílem řízení lidských zdrojů v NK je mít motivované zaměstnance v optimálním počtu a struktuře k zajištění plnění strategických úkolů. Strategie rozvoje lidských zdrojů a řízení NK je proto založena na třech základních pilířích, a to na využívání správně nastaveného procesu získávání a výběru

zaměstnanců, souboru vhodně zvolených motivačních nástrojů sloužících k udržení kompetentních zaměstnanců a podpoře dalšího rozvoje zaměstnanců.

Na strategii rozvoje a řízení lidských zdrojů v NK navazuje personální politika, jež se promítá do interních předpisů, upravujících organizaci práce v NK, práva a povinnosti zaměstnanců, pravidla zařazování, odměňování a hodnocení zaměstnanců, etické principy a motivační program. Tyto předpisy jsou připojeny jako přílohy k této strategii.

Za plnění základních úkolů stanovených pro NK nesou odpovědnost jednotlivé útvary, jejichž povinnosti a odpovědnosti upravuje organizační řád (viz online nebo též příloha [Směrnice č. 12/2021](#), Organizační řád), vztahy útvarů v řízení stanoví organizační struktura (online [zde](#)) a působnost útvarů k 1. červnu 2023 stanoví jeho příloha č. 2 ([viz online](#)); povinnosti a odpovědnosti jednotlivých zaměstnanců jsou konkretizovány v popisech práce.

Politika získávání a výběru nových zaměstnanců je založena na standardizovaných otevřených transparentních výběrových řízeních, přizpůsobených typu obsazované pozice. Zveřejňované inzeráty obsahují požadované znalosti a dovednosti, popis vykonávaných činností a podmínky výkonu práce. Vybraní uchazeči se účastní ústních pohovorů. Výběr nejvhodnějšího uchazeče probíhá za použití vyhodnocování kritérií „kvalita“ a „schopnosti“ a s ohledem na uplatňování rovných příležitostí.

Přijímání a zařazování zaměstnanců probíhá na základě příslušné pracovněprávní legislativy a interních předpisů. Při přijímání výzkumných pracovníků se aplikují zásady a požadavky pro přijímání upravené v Kodexu chování pro přijímání výzkumných pracovníků (DOPORUČENÍ KOMISE ze dne 11. března 2005 o Evropské chartě pro výzkumné pracovníky a o Kodexu chování pro přijímání výzkumných pracovníků). Pracovníci NK, kteří nejsou zařazeni jako výzkumní pracovníci, mají nově možnost se kvalifikovat jako výzkumní pracovníci a být takto zařazeni, pokud se stanou garanty řešení jedné z oblastí institucionálního výzkumu nebo řešiteli účelového projektu výzkumu a vývoje, resp. jejich uplatněné výsledky výzkumné práce vykazují dlouhodobě vynikající kvalitu. Tato možnost je v NK velmi ceněna.

Řízení lidských zdrojů v NK je založeno na principech genderové rovnosti, stejného zacházení a rovných příležitostí bez ohledu na pohlaví, věk, etnický, národní nebo sociální původ, náboženství nebo víru, sexuální orientaci, jazyk, zdravotní postižení, politické názory, sociální a ekonomické podmínky.

(Ne)rovnost mužů a žen lze ukázat na obsazenosti pozic managementu instituce, kdy t.č. ze čtyř pozic náměstků generálního ředitele jsou 3 místa (o od r. 2024 všechna čtyři) obsazena ženami (75 %), ze 16 obsazených míst ředitelů odborů, resp. útvarů na úrovni odboru, je 9 míst obsazeno ženami (56,25 %) a z 55 míst vedoucích oddělení je 40 obsazeno ženami (72,73 %).

Plán genderové rovnosti ve vazbě na principy uvedené ve [Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025 \(COM\(2020\) 152 final\)](#) je v stadiu zpracování, předpokládáme jeho vydání do konce října 2023, poté bude předložen MK.

Zaměstnanci NK se řídí základními etickými zásadami (viz příloha Opatření generálního ředitele č. 2/2021, Etický kodex Národní knihovny České republiky). NK disponuje zvláštním etickým kodexem pro výzkumné pracovníky (viz příloha Opatření generálního ředitele č. 13/2020, Etický kodex výzkumných pracovníků Národní knihovny České republiky) vztahující se k etice vědecké práce.

NK vytváří pracovní prostředí a pracovní podmínky, které podporují rovné příležitosti pro ženy a muže, umožňují vyvážit zaměstnancům pracovní a soukromý život (work-balance), spojit péči o rodinu a práci, podporují návrat zaměstnanců z mateřské/rodičovské dovolené a zaměstnance s dětmi. K základním výhodám, nebrání-li tomu vážné provozní důvody, patří možnost pružné pracovní doby, sjednávání kratších pracovních úvazků, uzavírání dohod o výkonu práce na dálku, nad nároky dané legislativou placené/neplacené volno, a to i dlouhodobé (viz přílohy Směrnice č. 10/2021, kterou se vydává Pracovní řád a Opatření generálního ředitele č. 18/2020, Kolektivní smlouva).

NK se v případě výzkumných pracovníků snaží zajistit takové pracovní prostředí a pracovní podmínky, které budou podporovat výzkum a odpovídat předpisům bezpečnosti a ochrany zdraví. Samozřejmostí je poskytování potřebného vybavení a prostředků.

V oblasti motivace a odměňování má NK nastavený transparentní a motivující systém odměňování (viz příloha Opatření generálního ředitele č. 2/2022, Pravidla pro přiznání peněžních

náležitostí) navázaný na proces hodnocení, založený na principu za stejnou nebo rovnocennou práci stejná odměna, bez rozdílu, zda jde o ženu nebo muže. Tarifní plat, vycházející ze zařazení do příslušné platové třídy a platového stupně (viz příloha Směrnice č. 1/2023, kterou se vydávají pravidla zařazování zaměstnanců a Vnitřní katalog prací), reflektuje dosažené znalosti a zkušenosti. Přiznávání, výše a odebrání osobních příplatků se odvíjí od vyhodnocení pracovní činnosti. Významnou motivační složkou tvoří možnost poskytování mimořádných odměn.

NK má pro zaměstnance připravenou celou řadu benefitů. Jejich přehled je uveden v *Opatření generálního ředitele č. 9/2021, Motivační program v Národní knihovně* (v příloze). K základním benefitům patří možnost práce na dálku, pružná pracovní doba, podpora odborného a osobního rozvoje, průkaz člena AMG. K motivujícím faktorům patří i informování výzkumných zaměstnanců s uzavřenou pracovní smlouvou na dobu určitou o uvolněných pozicích s možností sjednání pracovního poměru na dobu neurčitou.

Základem pro plánování odborného a osobního rozvoje je implementované standardizované periodické hodnocení pracovního výkonu (tvrdé i měkké dovednosti). Proces hodnocení v NK je popsán v *Opatření generálního ředitele č. 29/2021, Hodnocení zaměstnanců* (v příloze). Nedílnou součástí hodnotícího formuláře je část týkající se plánu rozvoje/vzdělávání na další období. NK podporuje vzdělávání zaměstnanců, a to jak za účelem prohloubení kvalifikace, tak i jejího zvýšení. Nejen v případě výzkumných pracovníků jsou nabízeny možnosti účasti na různých mezinárodních projektech, konferencích a zahraničních stážích., například účasti v projektu programu Erasmus+ *Building a Network of Community Centered Librarianship (NEWCOMER)*, jehož se NK účastní od r. 2020 a který byl prodloužen na další období od r. 2023. Každoročně NK organizuje nejen pro své zaměstnance, ale pro knihovníky obecně inovační kurzy informační gramotnosti, rekvalifikační kurzy dle Národní soustavy kvalifikací a speciální vzdělávací kurzy v oblasti ochrany fondů.

Ve fázi přípravy jsou dále: zpracování kompetenčních modelů pro knihovnické pozice, vytvoření nástupního balíčku pro zaměstnance NK ve fyzické i virtuální podobě a zpracování kreditního systému pro hodnocení účasti zaměstnanců na vzdělávání. Vyhodnocení vzdělávacích potřeb zaměstnanců proběhlo v únoru 2023 a na něj bude navazovat v 2. polovině r. 2023 zpracování strategie vzdělávání zaměstnanců NK (motivační a finanční balíček pro každého zaměstnance).

Na přelomu roku (prosinec 2023/leden 2024) je plánováno zahájení provozu dětské skupiny pro děti zaměstnanců NK pro podporu zaměstnanosti matek s dětmi. Dětská skupina bude otevřena nejprve v Klementinu a po dostavbě druhé části depozitáře v Hostivaři v případě zájmu zaměstnanců i tam.

NK je též partnerem projektu na vzdělávání zaměstnanců z Národního plánu obnovy, který v nadcházejícím období bude i pro zaměstnance NK realizovat Městská knihovna Praha. Projekt je zaměřen na vzdělávání a rozvoj lidského kapitálu v oblasti kulturního a kreativního sektoru. Harmonogram plánovaných aktivit je zaměřen na tři oblasti – digitální dovednosti, manažerské a komunikační dovednosti a finanční gramotnost. Aktivity projektu jsou plánovány na dva roky, září 2023 až prosinec 2023 a leden 2024 až prosinec 2024.

V zipovém archivu *LidskeZdroje.zip*, který je přílohou k této koncepci jsou k dispozici tyto dokumenty:

1. *Směrnice č. 12/2021, Organizační řád,*
2. *Směrnice č. 10/2021, kterou se vydává Pracovní řád,*
3. *Opatření generálního ředitele č. 18/2020, Kolektivní smlouva,*
4. *Směrnice č. 1/2023, kterou se vydávají pravidla zařazování zaměstnanců a Vnitřní katalog prací,*
5. *Opatření generálního ředitele č. 2/2022, Pravidla pro přiznání peněžních náležitostí,*
6. *Opatření generálního ředitele č. 13/2020, Etický kodex výzkumných pracovníků Národní knihovny České republiky,*
7. *Opatření generálního ředitele č. 2/2021, Etický kodex Národní knihovny České republiky,*
8. *Opatření generálního ředitele č. 29/2021, Hodnocení zaměstnanců,*
9. *Opatření generálního ředitele č. 9/2021, Motivační program v Národní knihovně.*

2.2.7 Ochrana duševního vlastnictví a nakládání s výsledky VaV

Ochrana duševního vlastnictví a svěřených dat

VO se jako národní knihovna, tedy ústřední paměťová instituce, pohybuje v prostředí, v němž si nemůže dovolit jakékoli pochybení v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Její sbírky, knihovní fond a spravovaná data obsahují miliony autorských děl, při jejichž zpřístupnění veřejnosti **NK úzkostlivě dbá na ochranu práv autorů**. Uvádíme několik skutečností z praxe NK v této oblasti:

- prostřednictvím NK stát platí za půjčování tištěných knih, a to 0,50 Kč za každou půjčenou knihu v síti knihoven;
- prostřednictvím NK stát platí za digitální zpřístupnění tzv. děl nedostupných na trhu v segmentu Národní digitální knihovny (NDK) DNNT, která nabízí plné texty dokumentů (knih, časopisů, novin atd.) vydaných na území České republiky, a to knižních vydání až do roku 2007 a periodik vydaných alespoň před 10 lety, aktuálně tedy vydání do roku 2013. Jedná se o dokumenty, které jsou chráněny autorským právem (tj. neuplynulo 70 let od smrti autora) a které nejsou dostupné na trhu, a to včetně dalších vydání, případně i upravených nebo elektronických, ale které byly zařazeny do [Seznamu děl nedostupných na trhu dostupného zde](#). Služba je poskytována na základě licenční smlouvy NK s kolektivními správci autorských práv DILIA a OOA-S. Zde je seznam [zapojených knihoven a institucí](#), jejichž registrovaní uživatelé mají přístup ke službě NDK-DNNT;
- NK zastupuje knihovny vůči organizaci Intergram (práva výkonných umělců)
- NK nakupuje přístupy k databázím: jejich zpřístupnění uživatelům se řídí příslušnými licenčními smlouvami;
- NK zpřístupňuje ve svých dvou digitálních knihovnách na 400 000 plně digitalizovaných monografií a dalších dokumentů a téměř 5 tisíc titulů digitalizovaných periodik. Zpřístupnění respektuje autorská práva s tím, že digitalizací volných děl není vytvářen tzv. druhý copyright, tj. tato díla jsou digitálně zpřístupněna volně a zdarma;
- interakce digitální knihovny Manuscriptorium s portálem EUROPEANA vyžaduje u každého zpřístupněného díla uvést informaci o licenci, viz například [dílo z digitalizace se společností Google](#) nebo např. [Kodex Vyšehradský](#) z vlastních sbírek nebo [kodex z Národní knihovny Portugalska](#); s vlastníky agregovaných digitálních knihoven má NK uzavřeny smlouvy, které specifikují možnosti zacházení s daty;
- NK spolupracuje dlouhodobě s Wikimedia, tato spolupráce vyžaduje přesné nastavení autorských práv a ochrany duševního vlastnictví - [viz memorandum o spolupráci](#)
- NK sdílí svá metadata a [zpřístupňuje své databáze v režimu CC0](#)

Nakládání s výsledky výzkumu

Jako výzkumná organizace má VO **předpis pro nakládání s výsledky výzkumu**, který stanoví příslušná pravidla – bez něho by zápis do seznamu výzkumných organizací (v němž je ostatně NK zapsána od jeho zřízení), vedený MŠMT, nebyl možný. Předpis i jeho aktualizace byly svého času konzultovány s odborem výzkumu a vývoje Ministerstva kultury - [předpis je dostupný online](#).

Předpis, tj. *Směrnice generálního ředitele Národní knihovny č.8/2011* a její *Dodatek č. 1* z r. 2014 stanoví zásady při výkonu majetkových práv k výsledkům vytvořeným v rámci činností majících charakter základního výzkumu, aplikovaného výzkumu nebo experimentálního vývoje, dále práva k výsledkům a jejich využití, poskytnutí přístupových práv a také stanovuje zásady výzkumné práce.

Obecně lze říci, že popisuje řešení situace tzv. zaměstnaneckých děl, a to jak ve vztahu k vlastní VO, tak i ve vztahu k jiným VO, a to, jak v situaci, kdy jiná VO je spolupříjemcem dotace na výzkumné aktivity, tak i v případě, kdy NK není spolupříjemcem podpory.

Směrnice řeší práva k výsledkům veřejné zakázky a popisuje roli poskytovatele; dále řeší práva k výsledkům výzkumných činností, které nejsou veřejnou zakázkou. Je stanoven způsob využití výsledku realizovaného plně z veřejných prostředků, k němuž má NK výlučná práva, a je ošetřena situace, kdy

spolupříjemcem podpory je spolu s NK podnik. Podrobněji viz výše uvedený odkázaný předpis.

Zásady výzkumné práce z tohoto předpisu jsou dále doplněny **Etickým kodexem výzkumného pracovníka**, který bezpochyby přispívá k ochraně duševního vlastnictví a ke korektnímu nakládání s výsledky výzkumu. Etický kodex je dostupný [online](#).

V souvislosti s novými souvisejícími právními předpisy a dokumenty týkajícími se problematiky ochrany duševního vlastnictví a nakládání s výsledky VaV (mj. [Doporučení Komise \(EU\) 2023/499 ze dne 1. března 2023 o kodexu dobré praxe pro řízení duševních aktiv za účelem zhodnocování znalostí v Evropském výzkumném prostoru](#) aj.) a probíhajícími změnami národní legislativy (zejm. návrh nového zákona o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí a o změně některých zákonů (zákon o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí), který má nahradit zákon č. 130/2002 Sb.) přijme VO na základě metodického doporučení OV MK nový vnitřní předpis, popř. aktualizuje stávající tak, aby nabyl účinnosti před uplatněním aplikačních výsledků koncepce.

2.2.8 Zajištění kybernetické bezpečnosti VO

Hlavním cílem kybernetické bezpečnosti v NK je zajištění ochrany informací a prevence před kybernetickými hrozbami. To zahrnuje monitorování a analýzu rizikových faktorů a potenciálních hrozeb, implementaci a správu bezpečnostních opatření a pravidel, a také vzdělávání zaměstnanců a uživatelů v oblasti kybernetické bezpečnosti.

Další důležitou činností v oblasti kybernetické bezpečnosti v NK je řešení a koordinace bezpečnostních incidentů. To zahrnuje rychlou identifikaci a řešení bezpečnostních incidentů a také spolupráci s dalšími organizacemi a institucemi, aby se minimalizovaly dopady a škody způsobené kybernetickými útoky.

Strategie kybernetické bezpečnosti

Celková strategie kybernetické bezpečnosti je přístup, který NK přijímá k ochraně svých informačních systémů a dat před kybernetickými hrozbami a útoky. Tato strategie zahrnuje několik klíčových složek, které jsou zaměřeny na dosažení cílů, principů, norem a pravidel, které mají být uplatňovány. Součástí této strategie musí také být kybernetická odolnost (Cyber resilience), což je schopnost rychle se zotavit z kybernetického útoku, minimalizovat jeho dopady a zajistit pokračování provozu.

Strategie kybernetické bezpečnosti zahrnuje následující aspekty:

a) Cíle

Hlavním cílem je zajistit bezpečnost informačních systémů a dat, ochrana osobních údajů, minimalizace rizik, ochrana důvěrnosti, integrity a dostupnosti informací a zajištění souladu s příslušnými právními a regulačními požadavky.

b) Principy

Strategie kybernetické bezpečnosti se řídí několika klíčovými principy, jako je prevence, detekce, reakce a obnovení. Prevence se zaměřuje na předcházení útokům, detekce na identifikaci a varování před útoky, reakce na adekvátní odpověď na útoky a obnovení na rychlé zotavení se a obnovení provozu.

c) Normy a pravidla

NK uplatňuje náležité normy a pravidla v souladu s nejlepšími odbornými postupy a příslušnými standardy kybernetické bezpečnosti, jako jsou například ISO/IEC 27001 (informační bezpečnost), ISO/IEC 27002 (bezpečnostní postupy) nebo NIST Cybersecurity Framework a má vydané příslušné směrnice a postupy – viz bod přílohy.

d) Kybernetická odolnost

Kybernetická odolnost se zaměřuje na schopnost rychle se zotavit z kybernetického útoku a minimalizovat jeho dopady. Zahrnuje opatření pro rychlou detekci, reakci a obnovení provozu po

útočků. To zahrnuje pravidelné zálohování dat, plánování obnovy, kontinuální monitorování a aktualizaci bezpečnostních opatření.

Současný stav

Bezpečnost informací jsou postupy a mechanismy, kdy jsou citlivé a cenné informace a služby chráněny před zveřejněním, poškozením nebo prováděním neoprávněných činností.

V současné době přibývají citlivé informace uložené v PC, dochází k digitalizaci úkolů, které byly původně zpracovávány v papírové podobě, a to vše na zařízeních, která jsou připojena k internetu. Ochrana před krádeží identity je důležitou součástí kybernetické bezpečnosti. Identita uživatele se může skládat z různých informací, jako jsou například jméno nebo osobní číslo zaměstnance, adresa, datum narození, hesla apod. Tyto informace mohou být zneužity k neoprávněnému přístupu k účtům uživatele. Ochrana před krádeží identity může být dosažena například použitím silných a jedinečných hesel, použitím dvoufaktorového ověřování, omezením sdílení citlivých informací a použitím bezpečných a aktualizovaných softwarových řešení.

Kybernetická bezpečnost je klíčovou součástí moderního informačního světa a NK je si toho vědoma a snaží se zajistit ochranu svých dat a informací před kybernetickými hrozbami a útoky mimo jiné níže popsaným způsobem:

a) Spolupráce s NÚKIB

NK neustále pracuje na navýšení kybernetické bezpečnosti a zvýšení povědomí o kybernetických hrozbách. V průběhu roku 2022 uzavřela memorandum s Národním úřadem pro kybernetickou a informační bezpečnost o spolupráci ohledně vzdělávání a zvýšení povědomosti zaměstnanců v oblasti kybernetické bezpečnosti.

b) Kurzy pro zaměstnance

V pravidelných ročních intervalech je vydáváno opatření generálního ředitele ohledně kurzu základů kybernetické bezpečnosti, jejichž absolvování je povinné pro všechny zaměstnance a je zakončeno certifikací.

Kybernetický kurz pořádaný na konci roku 2022 se ve spolupráci s NÚKIBem skládal ze dvou částí. V první části bylo složení zkoušky na konci samotného kurzu, jež všichni úspěšně zvládli a ve druhé části, která byla zcela neveřejná se jednalo o testovací phishingový útok na jednotlivé zaměstnance NK. Vzhledem k tomu, že phishing byl jedním z témat kybernetického kurzu, měl osvětlit, jakým způsobem mohou útočníci získat údaje uživatelů, jak takový podvodný e-mail mohou uživatelé rozeznat a jak se mají uživatelé zachovat, pokud phishingovou zprávu rozpozná. Po dohodě s NÚKIBem zvolila NK mírnější podobu phishingového útoku a součástí obdrženého e-mailu byl pouze odkaz, který uživatele přesměroval na elearningovou stránku NÚKIBu, a nikoliv k vyplňování důvěrných informací od uživatelů. Výsledkem byly necelé 2 % zaměstnanců, kteří odkaz v uvedeném e-mailu otevřeli. Pro tyto zaměstnance bude v průběhu tohoto roku uspořádáno interní školení, kde bude tato tematika znovu vysvětlena.

c) Desatero ISMS, směrnice a metodické podklady

V rámci kybernetické bezpečnosti má NK od roku 2019 vydanou bezpečnostní směrnici, včetně potřebných příloh, kterou aktualizuje a na kterou navazují metodické postupy a návody, kterými se upravují procesy pro uživatele, jako například údržba e-mailových schránek, používání certifikátů apod. Dalším vydaným dokumentem je metodický postup – Bezpečnostní příručka uživatele, která obsahuje povinnosti zaměstnanců NK v oblasti kybernetické bezpečnosti. Na základě vydaného vnitřního metodického pokynu vzniklo Desatero ISMS, které bylo zpracováno i do přehledné grafické podoby a které mají zaměstnanci NK k dispozici.

d) Dostatečně silná hesla

Součástí bezpečnostní příručky jsou stanoveny zásady pro politiku hesel jednotlivých uživatelů. V rámci této politiky je stanoveno, že heslem nebo jeho součástí nesmí být jméno uživatele nebo jeho blízkých, číslo průkazu, název NK (Národní knihovna České republiky), pracoviště a jiné známé, nebo snadno zjistitelné informace, nejčastěji používaná hesla, hesla na základě mnohonásobně opakujících se znaků

(3 a více), přihlašovací jména e-mailu, názvy systémů nebo obdobný způsob tvorby hesla. Zároveň délka hesla musí být minimálně 8 znaků, u privilegovaných účtů (například administrátoři, servisní účty, ...) musí být 14 znaků. Nedoporučuje se používat české znaky s diakritikou a písmena Y a Z a doporučuje se používat hesla delší. Použití 3 typů znakových sad pro vytvoření hesla je povinné (heslo musí obsahovat kombinaci: malých písmen, velkých písmen a číslic nebo speciálních znaků). Heslo nesmí uživatel sdílet s jiným uživatelem. Platnost hesla je nastavena na maximálně 90 dnů a změněné heslo nesmí být shodné s 5 předchozími hesly. Dodržování těchto pravidel je nastaveno na centrální úrovni.

e) Dodržování globálních politik

Za účelem dodržování globálních politik má NK stanovena pravidla pro instalaci softwaru uživateli. Tato pravidla byla motivována bezpečnostními a finančními důvody a jsou součástí interní směrnice, kde je stanoveno, že uživatel nesmí instalovat software sám a že je povinen požádat o instalaci kvalifikovaného technika nebo správce IT infrastruktury. Toto opatření pomáhá zajistit konzistenci a bezpečnost celé IT infrastruktury a minimalizuje riziko vzniku bezpečnostních děr.

Dalším prvkem globální politiky je nastavení zamykání obrazovky při nečinnosti uživatele. Toto opatření je důležité pro zajištění bezpečnosti v rámci NK a ochranu citlivých dat před neoprávněným přístupem. Tato politika je implementována pomocí řídicího panelu pro správu skupinových politik v systému Windows tak, aby uživatele automaticky odhlásila nebo zablokovala přístup k počítači, pokud nečinnost trvá 15 minut.

f) Aktualizace zařízení

Byla vytvořena globální politika pro aktualizaci zařízení jednotlivých uživatelů tak, aby nemohla nastat situace, že uživatel nemá aktualizované zařízení. Aktualizace zařízení je centrálně řízená a probíhá v pravidelných intervalech. Aby nebyla narušena práce jednotlivých uživatelů a zároveň bylo jejich zařízení aktualizováno, mají uživatelé možnost pouze v omezeném časovém intervalu odložit aktualizaci zařízení. Pokud je v rámci vydané aktualizace nastaveno datum, kdy aktualizace musí být instalována a toto datum je z důvodu odkládání aktualizace ze strany uživatele překročeno systém se dále neptá, aktualizaci instaluje okamžitě a naplánuje restart zařízení za 15 minut. Těchto 15 minut má uživatel na uložení své práce a poté je systém restartován.

g) Interní certifikační autorita

Pro zajištění vyšší bezpečnosti byla nainstalována interní certifikační autorita, která poskytuje vlastní certifikáty pro vnitřní použití (podepisování interních dokumentů), což znamená, že tyto certifikáty nejsou publikovány v certifikačních řetězcích, které jsou běžně dostupné v rámci internetu. To zajišťuje vyšší úroveň kontroly a důvěry pro interní komunikaci v NK. Zároveň je interní certifikační autorita využívána pro bezpečnou komunikaci mezi vnitřními síťovými prvky a službami a vzdáleným přístupem (VPN), kde je vyžadováno silné šifrování a ověření identity uživatelů. Nastavení se týká i dodavatelů, kteří přistupují vzdáleným přístupem k systémům NK na základě uzavřené smlouvy. Využitím interní certifikační autority tak snižuje NK závislost na externích certifikačních autoritách.

h) Segmentace sítí

Pro provoz systémů NK jsou vytvářeny samostatné segmenty sítí. Segmentace sítí je doporučována jako bezpečnostní opatření, které spočívá v rozdělení sítě na menší, izolované segmenty nebo podsítě. Segmentace sítí je řízena nastavenými pravidly, která řídí provoz z/do jednotlivých částí sítí, včetně komunikace mezi jednotlivými segmenty. Tím NK snižuje riziko šíření hrozeb a útoků v případě kompromitace jednoho segmentu. Každý segment má svá vlastní pravidla pro přístupovou kontrolu a zabezpečení, takže pokud dojde k útoku nebo průniku do jednoho segmentu, útočník nemusí mít přístup k ostatním segmentům, tím pádem se minimalizuje rozsah škod.

i) Zvýšení dostupnosti systémů

Zároveň je pro zvýšení odolnosti klíčových systémů NK využíván režim vysoké dostupnosti HA (HA – High Availability). Tento režim zajišťuje, že klíčové systémy jsou k dispozici i v případě výpadku jednoho nebo více prvků infrastruktury. Pokud dojde k výpadku jednoho serveru nebo zařízení, provoz se automaticky přesune na jiné zařízení. Tím se minimalizuje výpadek systému a zajišťuje se jeho nepřetržitá dostupnost.

j) Bezpečnostní nastavení

Bezpečnostní nastavení v NK obsahuje několik důležitých opatření pro zabezpečení sítě a ochranu proti hrozbám. Blokování škodlivých IP adres a domén na úrovni gateway (blacklisty) pomáhá chránit síť proti útokům z vnějších zdrojů. Detekce a prevence průniku IDS/IPS pomáhá identifikovat a blokovat neobvyklý nebo podezřelý provoz v síti, což může být způsobeno například škodlivým softwarem nebo útočníkem. Sledování provozu sítě pomocí síťových prvků a sond umožňuje rychle reagovat na anomální provoz a řešit bezpečnostní problémy.

Kromě toho je také sledována komunikace mezi klienty a servery, komunikace klientů do internetu, komunikace mezi servery a provoz na perimetru sítě. Toto sledování umožňuje identifikovat provozní i bezpečnostní problémy a rychle na ně reagovat. Kontrola přichozích e-mailů pomocí mechanismů Sender ID, SPF (Sender Policy Framework), DKIM (DomainKeys Identified Mail) a DMARC (Domain-based Message Authentication, Reporting and Conformance) pomáhá chránit před podvrženými zprávami a potenciálními phishingovými útoky.

Navýšení ochrany

NK provedla po kybernetickém útoku v květnu 2021 rozsáhlé úpravy svých systémů a rozšířila svou infrastrukturu o bezpečnostní prvky. Tyto aktivity budou i nadále pokračovat a v následujícím období chce knihovna nastavit procesy tak, aby plně odpovídaly požadavkům kybernetické ochrany.

Pro rok 2023 má Národní knihovna České republiky plánované posílení ochrany uživatelů a dat, zejména v následujících oblastech:

a) Navýšení antivirové ochrany

V průběhu tohoto roku plánuje NK navýšit bezpečnostní opatření implementací FortiSandboxu. Jedná se o bezpečnostní řešení třetí generace, které slouží k detekci škodlivého kódu (malware). Jde se o sandbox řešení, což znamená, že umožňuje spouštění podezřelých souborů v izolovaném prostředí (tzv. sandboxu) a sledování jejich chování. Díky tomu je možné identifikovat škodlivý kód, který by jinak mohl být přehlédnut tradičními antivirovými programy. "

FortiSandbox využívá strojové učení (machine learning) a hluboké učení (deep learning), aby dokázal detekovat nové a neznámé druhy malware. V kombinaci s antivirovou databází, která je průběžně aktualizována, poskytuje velmi vysokou úroveň ochrany. Integrace FortiSandboxu do stávající bezpečnostní infrastruktury umožňuje automatizovanou ochranu proti škodlivému kódu. Řešení je schopno spolupracovat s dalšími bezpečnostními zařízeními (např. firewally, antiviry) a umožňuje tak identifikaci a blokování škodlivého síťového provozu a souborů na více úrovních.

b) Ochrana webů a webových aplikací

NK bude nadále pokračovat v ochraně webů a webových aplikací pomocí instalací reverzních proxy serverů. Jedná se o typ serveru, který slouží jako prostředník mezi internetem a webovým serverem. To znamená, že přijímá požadavky od klientů na určitou webovou stránku a předává je na cílový webový server. Kromě toho může reverzní proxy poskytovat další funkce jako šifrování/SSL akceleraci, rozložení zátěže a kompresi dat.

V kontextu bezpečnosti slouží reverzní proxy jako další vrstva ochrany před nežádoucími útoky. Například může odmítnout přístup klientům z určitých IP adres nebo blokovat žádosti obsahující škodlivý kód. Díky tomu mohou webové servery zůstat chráněny před útoky a poskytovat služby uživatelům bez přerušení.

c) Ochrana uživatelů

Je velmi důležité, aby koncoví uživatelé byli informováni o rizicích a způsobech, jak se chránit proti kybernetickým útokům. K tomu NK využije celou řadu opatření, jako jsou například školení a osvěta zaměstnanců, zvyšování povědomí o bezpečnosti informačních technologií a informačního chování, pravidelné aktualizace softwaru a zabezpečení proti hrozbám apod.

d) Integrace Security Fabric

Integrace Security Fabric přispěje k zvýšení ochrany proti kybernetickým hrozbám a minimalizaci rizik a je dalším krokem pro zvýšení kybernetické ochrany NK. Security Fabric má různé bezpečnostní funkce, které umožňují detekci a prevenci pokročilých hrozeb. Využívá telemetrickou inteligenci koncových bodů

k identifikaci indikátorů kompromitace, což umožňuje identifikovat a zastavit hrozby dříve, než způsobí větší škody.

Integrace této bezpečnostní platformy také umožní správcům nastavit zásady pro automatizaci reakcí na hrozby. Tím se zrychlí reakční doba na incidenty a minimalizuje se šíření hrozeb. Zavedení Security Fabric tak přináší mnoho výhod, jako je například nativní viditelnost koncových bodů, kontrola dodržování předpisů a správa zranitelností.

e) Nastavení ZTNA přístupu

ZTNA (Zero Trust Network Access) je koncept zabezpečení, který se zaměřuje na poskytování přístupu k aplikacím a zdrojům pouze konkrétním uživatelům a zařízením, která jsou ověřena a autorizována. ZTNA Application Gateway je jeden z nástrojů, které NK umožní implementovat ZTNA.

ZTNA je klient pro vzdálený přístup, který spolupracuje s FortiOS (operačním systémem Fortinet), aby umožnil bezpečný přístup k aplikacím bez ohledu na to, zda se uživatel nachází na místě nebo je vzdálený. Každá relace mezi ZTNA klientem a FortiOS je šifrovaná a musí být ověřena. Pokud je ověření úspěšné, je uživateli povolen přístup k aplikaci. ZTNA podporuje také vícefaktorové ověřování, které poskytuje další vrstvu zabezpečení. Tím se zvyšuje bezpečnost NK, neboť se při přístupu k citlivým zdrojům vyžaduje několik kroků ověřování.

Technologie Universal ZTNA umožní NK řídit přístup k aplikacím bez ohledu na umístění koncového zařízení. To znamená, že NK ČR bude moci nastavit konzistentní zásady pro řízený přístup k aplikacím a zdrojům, bez ohledu na to, zda se uživatelé nacházejí v kanceláři, na cestách nebo vzdáleně pracují z domova.

f) Kontroly zranitelnosti koncových zařízení

Kontrola zranitelností koncových zařízení (Endpoint Security) je proces zabezpečování koncových zařízení, jako jsou počítače, notebooky, tablety nebo chytré telefony, proti různým bezpečnostním hrozbám, jako jsou viry, malwarové aplikace, ransomware, škodlivé kódy a další hrozby. Jedná se o funkcionalitu skenování zranitelností, což bude umožňovat NK identifikovat potenciální zranitelnosti na koncových zařízeních a poté přijmout opatření k zajištění jejich opravy. Následně bude zajištěno automatické záplatování, což znamená, že po identifikaci zranitelnosti budou automaticky stáhnuty a aplikovány relevantní záplaty.

g) VPN

Dalším krokem k navýšení kybernetické ochrany je využití podpory SSL VPN. SSL VPN (Secure Sockets Layer Virtual Private Network) je typ virtuální privátní sítě, který umožňuje uživatelům vzdáleně přistupovat k informacím v rámci sítě NK pomocí webového prohlížeče nebo speciálního klienta SSL VPN. Tento typ VPN využívá protokol SSL/TLS (Secure Socket Layer/Transport Layer Security), což zajišťuje šifrovanou komunikaci mezi uživatelem a firemní sítí.

V zipovém archivu *Kyberbezpecnost.zip* přikládáme *Směrnici č. 3/2019 Systém řízení bezpečnosti informací, Bezpečnostní příručku uživatele IST NK a Desatero ISMS*. Nedílnou součástí *Směrnice č. 3/2019* je řada dalších dokumentů, politik, které jsou interními dokumenty NK; zasíláme odděleně přes uschovna.cz:

01_Politika systému řízení bezpečnosti informací

01_Politika systému řízení bezpečnosti informací – příloha

02_Politika organizační bezpečnosti

03_Politika řízení dodavatelů

04_Politika klasifikace aktiv

05_Politika bezpečnosti lidských zdrojů

06_Politika řízení provozu a komunikací

07_Politika řízení přístupů

08_Politika bezpečného chování uživatelů – nahrazeno metodickým pokynem 1_2021_ Bezpečnostní příručka uživatele ICT NK (viz zipový archiv)

09_Politika zálohování a obnovy

- 10_Politika bezpečného předávání a výměny informací
- 11_Politika řízení technických zranitelností
- 12_Politika bezpečného užívání mobilních zařízení
- 13_Politika poskytování a nabývání licencí programového vybavení a informací
- 14_Politika dlouhodobého ukládání a archivace
- 15_politika ochrany osobních údajů
- 16_Politika fyzické bezpečnosti
- 17_Politika bezpečnosti komunikační sítě
- 18_Politika ochrany před škodlivým kódem
- 19_Politika nasazení a používání nástroje pro detekci kybernetických bezpečnostních událostí
- 20_Politika využití a údržby nástroje pro sběr a vyhodnocení kybernetických bezpečnostních událostí
- 21_Politika bezpečného používání kryptografické ochrany
- 22_Politika zvládnutí kybernetických bezpečnostních incidentů
- 23_Politika auditu a kontroly souladu
- 24_Politika akvizice a vývoje
- 25_Strategie řízení kontinuity činnosti
- C10_Matice odpovědností

2.3 Požadovaná IP DKRVO

Tab. 2.3.1: Požadovaná IP DKRVO na léta 2024–2028 (tis. Kč)

Náklady a výdaje (v tis. Kč / rok)	2024	2025	2026	2027	2028	Celkem
A. výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku	1729	2000	2470	1940	2000	10139
B. neinvestiční (provozní) náklady celkem	14735	14464	13994	14524	14464	72181
- z toho: platy zaměstnanců	2968	2968	2968	2968	2968	14840
- z toho: OON	3365	3365	3365	3365	3365	16825
Celkem (A+B)	16464	16464	16464	16464	16464	82320
Přepočtený počet pracovních míst osob (FTE) podílejících se na řešení cílů IP DKRVO	0	0	0	0	0	0

Počet fyzicky se podílejících osob na řešení v jednotlivých letech je v plánu výzkumných prací prozatím totožný na jednotlivá léta koncepce:

Rok	Počet fyzických osob
2024	79
2025	79
2026	79

2027	79
2028	79

Tab. 2.3.2: Specifikace výdajů na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku IP DKRVO na léta 2024–2028 (tis. Kč) Tab. 2.3.2: Specifikace výdajů na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku IP DKRVO na léta 2024–2028 (tis. Kč)

č.	Věcná specifikace investice (dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku)	rok	výdaje celkem (tis Kč)	výdaje z IP DKRVO (tis. Kč)
1.	Vakuový lis	2024	180	180
2.	Rekonstrukční CT systém Lometom včetně pracovní stanice	2024	960	960
3.	Viskozimetr	2024	220	220
4.	Odvlhčovače	2024	129	129
5.	Vakuová balička	2024	50	50
6.	Frontendový server	2024	190	190
7.	Ruční XRF spektrometr	2025	2000	2000
8.	Lepička	2026	180	180
9.	Autokláv na sterilizaci	2026	650	650
10.	Termostolek na smrštění usní	2026	750	750
11.	Řezačka	2026	350	350
12.	Server GPU Digital Humanities – základní konfigurace	2026	190	190
13.	Server Digitální kodikologie	2026	350	350
14.	Mikrofadeometr	2027	1100	1100
15.	Vakuová sušárna	2027	550	550
16.	Fotoaparát	2027	140	140
17.	Dokonfigurace serveru GPU Digital Humanities	2027	150	150
18.	Komora na polutanty	2028	2000	2000

Zdůvodnění investic:

Pokud není uvedeno u jednotlivých položek jinak, týkají se investice Oblasti č. 7 [Ochrana knihovních fondů](#).

1. Vakuový lis

Vakuový lis zaručuje rovnoměrné lisování velkoformátových papírových objektů, čímž se zvýší zároveň i produktivita práce a bude sloužit k ověřování postupů konzervace a restaurování, příp. k metodické činnosti a k realizaci certifikovaných metodik či památkového postupu. Mezi jeho další výhody patří šetrnost k danému dílu z hlediska zachování jeho struktury či jeho odlehčená konstrukce v porovnání s klasickými knihařskými lisy. Velikou výhodou je i lisování plastických objektů, například pečeti, které nelze od papírových děl oddělit. Vysoušení vlhkých materiálů je díky vytváření podtlaku v pracovním prostoru výrazně rychlejší a umožňuje zpracování vyššího počtu dokumentů.

2. Rekonstrukční CT systém Lometom včetně pracovní stanice

Zařízení je pořizováno v rámci dokončení vývoje a testování rotačního polohovacího zařízení pro dokumentaci knižní vazby a vývoj počítačové tomografie pro knižní vazbu. Pro nastavení, kalibraci a řízení přesného rotačního zařízení bude pořízena pracovní stanice se speciálními softwarovými moduly Lometom pro použití na CT rekonstrukci a zároveň splňující požadavek na Integraci CT systému do rekonstrukčního kabinového systému X-Test pro analýzu knih.

3. Viskozimetr

Viskozimetr detekuje poškození materiálů na molekulární úrovni. Měření polymeračního stupně celulózy je součástí hodnocení změn v materiálu způsobené znečištěním prostředí, konzervačních zásahů (především odkyselení) a dalších faktorů mající destruktivní vliv na materiál. Tato analýza je nezastupitelnou součástí ověřování účinků konzervačních a restaurátorských zásahů a preventivní konzervace fondů na papírové podložce.

4. Odvlhčovače

Odvlhčovače regulují RH vzduchu v prostoru, pro ověřování postupů konzervace a restaurování je potřeba regulace tohoto parametru a přesné nastavení, aby bylo možné postupy reprodukovat za shodných podmínek. Zařízení budou pořízena pro regulaci extrémně vysoké vzdušné vlhkosti způsobené haváriemi nebo technickými závadami v prostoru pro uchovávání knihovních fondů. Pořízení odvlhčovačů umožní také realizovat pomoc jiným institucím v případě havárie v rámci metodické pomoci.

5. Vakuová balička

Vakuová balička má široké možnosti využití v oblasti restaurování a konzervace knihovních fondů a bude sloužit k ověřování postupů konzervace a restaurování, příp. k metodické činnosti a k realizaci certifikovaných metodik či památkového postupu. Vakuová balička bude sloužit k vysoušení vodou zasažených knih. Zároveň také k odkyselení knih, které nelze odkyselovat hromadnými metodami, např. kvůli materiálovému složení.

6. Frontendový server

Server pro podporu prezentace a machine learningových aplikací v Oblasti č. 9 [Digital Humanities](#).

7. Ruční XRF spektrometr

Rentgenfluorescenční analýza (XRF) je využívána ke stanovení chemického složení materiálů. Přístroj je využíván především pro kvalitativní i kvantitativní analýzu anorganických prvků například v barevných vrstvách rukopisů, iluminacích, inkoustech, ale také v textiliích, usni a papíru. Zařízení lze využít také identifikaci pigmentových barviv syntetických materiálů. XRF je nedestruktivní a neinvazivní analýza a umožňuje identifikace barev, kovů, příměsí přímo na originálu bez rizika jeho poškození

8. Lepička

Lepička bude pořizována z důvodu navýšení množství vazby a převazby. Zároveň bude použita pro testování různých lepidel knižní vazby a pevnosti knižní vazby.

9. Autokláv na sterilizaci

V laboratoři mikrobiologie není samostatný autokláv pro likvidaci použitých půd. Využívání jednoho autoklávu pro přípravu sterilních půd, sterilizaci nástrojů a nádob, zároveň s likvidací kontaminovaných předmětů je velkou překážkou v provozu laboratoře, neodpovídá hygienickým předpisům pro chod takového typu laboratoře.

10. Termostolek na smrštění usní

Analýza stupně degradace usní a pergamenů je nenahraditelná pro výběr vhodného konzervačního činidla a obecně pro hodnocení fyzického stavu vazebních usní. Zařízení bude využito pro výzkum novodobých usní v knihovních fondech, sledování vlivu degradačních faktorů nebo konzervačních zásahů na stav usně, definovaný teplotním stupněm smrštění kolagenních vláken.

11. Řezačka

Řezačka bude sloužit k ořezu knih při jejich vazbě, pro řezání archových materiálů jak z papíru, tak lepenky. Rovněž bude sloužit k výrobě zkušebních knih jako testovacích exemplářů pro experimenty a ověřování postupů konzervace a restaurování.

12. Server GPU Digital Humanities – základní konfigurace

Server bude sloužit pro aplikaci strojového učení, data mining, kvantitativní analýzu a vizualizaci v Oblasti č. 9 [Digital Humanities](#).

13. Server digitální kodikologie

Server bude sloužit pro testování a běh poloprovozů vyvíjených v Oblasti č. 4 [Digitální kodikologie a knihověda](#).

14. Mikrofadeometr

Mikrofadeometr mobilní – tento přístroj je pořizován pro zjišťování světlostálosti materiálů tvořících knihovní fondy, respektive k efektivní aplikaci pro praxi ve fondech a predikci světelného poškození během vystavování. Toto plánované mobilní zařízení je vybaveno poloautomatickými funkcemi, které umožňuje rychlejší analýzu a kvalitnější reprodukovatelnost získaných výsledků. Zařízení je dodáváno se softwarem s volitelným barevným modelem definující barevný prostor včetně aktuálních verzí. Současné zařízení umožňuje vyhodnocovat naměřené výsledky pouze v modelu CIELab 76. Kompaktní provedení mobilního Mikrofadeometru, včetně softwarového příslušenství, umožní provádět měření i přímo v depozitářích, kvalitnější analýzy a dosažení většího množství výsledků vyšší kvality dle současných norem. Nezbytné pro přípravu výstav a bezpečné vystavování knihovních fondů. Požadované zařízení je na rozdíl od stávající aparatury (ta je nemobilní, neoperativní) mobilní a uživatelsky snáze ovladatelné.

15. Vakuová sušárna

Zařízení je klíčové pro šetrné sušení vodou zasažených knih, konsolidaci materiálů i provádění laboratorních testů. Sušárna bude dále využívána pro přípravu laboratorních materiálů a přípravků jako například vysoušení silikagelu, případně pro petrifikaci křehkých materiálů například poškozených dřevěných knižních desek.

16. Fotoaparát

Fotoaparáty budou pořizovány pro Oddělení restaurování z důvodu pracovišť v obou objektech NK ČR. Kvalitní fotoaparát bude sloužit pro kvalitní zachycení digitální stopy a kvalitní výstup z fotoaparátu, které zachycuje restaurátorské zásahy a uchovává je pro Condition reporty, restaurátorské systémy jako jsou ResIS, RetriS, Agendu pro průzkum fondů aj.

17. Dokonfigurace serveru GUP Digital Humanities

Navýšení výpočetní kapacity serveru pořízeného v předchozím roce pro Oblast č. 9 [Digital Humanities](#).

18. Komora na polutanty

Komora bude pořizována pro umělé stárnutí materiálů knižní vazby plyny SO_2 a NO_2 s možností úpravy teploty a vlhkosti se zvláštním zkušebním boxem a dávkovacím systémem plynů. V komoře se užívají směsi oxidů siřičitého nebo dusičitého v dusíku, resp. v syntetickém vzduchu. Tento test simuluje vliv atmosférického znečištění na knihovní materiály a je nezbytný pro vývoj preventivních opatření pro ochranu fondů v městských aglomeracích.

2.4 Další zdroje pro výzkum

Tab. 2.4: Další zdroje pro výzkum VO – náklady na projekty VaV a další výzkumné aktivity VO s výjimkou IP DKRVO

Projekty VaV aj. VaV aktivity (v tis. Kč)		Specifikace ¹	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
A. Nehospodářské činnosti výzkumné organizace ve VaV									
Projekty v programech MK (NAKI II, NAKI III)	skutečnost	DG18P02OVV001 , DG18P02OVV002 , DG18P02OVV009 , DG18P02OVV016 , DG18P02OVV024 , DG18P02OVV032 , DG18P02OVV048 , DG20P02OVV002 , DH23P03OVV033 , DH23P03OVV056 , DH23P03OVV058 , DH23P03OVV066 , DH23P03OVV068	12900	12143	9266	9241	9358	9129	
	předpoklad		0						9000
Projekty jiných poskytovatelů podporované ze SR VaVal	skutečnost	LM2018101 , TL05000157 , LM2023062	2785	2602	1320	1307	1284		
	předpoklad		0		1000	1000	1000	2500	2500
Veřejné zakázky ve VaV pro státní správu²	skutečnost		0						
	předpoklad		0						
Projekty z ESIF (OP VVV, OP JAK apod.)³	skutečnost		0						
	předpoklad		0						

¹ Pro projekty uvedené v IS VaVal nebo veřejně přístupné se uvedou jen jejich kódy s hypertextovým odkazem (např.: DH23P03OVV001), kde nefunkční odkaz bude považován za vadný údaj. Pro specifikaci případných dalších projektů a aktivit, které nejsou veřejně přístupné, se odkáže na komentář, popř. se dále uvedou v přílohách koncepce VO.

² Zde se uvádí jak projekty programů VaV poskytované formou veřejných zakázek (např. program TA ČR BETA2), tak další VaV aktivity pro státní správu touto formou.

³ Jde pouze o projekty, kde organizace je podporována jako VO až se 100 % intenzitou podpory, nikoliv o projekty, kde vystupuje jako podnik (např. u projektů OP PIK a OP TAK).

Projekty mezinárodní spolupráce ve VaV⁴	skutečnost		0						
	předpoklad		0	0					
VaV aktivity podpořené z rozpočtu krajů, měst a obcí	skutečnost		0						
	předpoklad		0						
Projekty kolaborativního výzkumu (výše neuvedené)⁵	skutečnost		0						
	předpoklad		0						
Veřejné vzdělávání⁶	skutečnost	Inovační kurzy informační gramotnosti, Rekvalifikační kurzy dle Národní soustavy kvalifikací a Vzdělávací kurzy knihovníků v oblasti ochrany fondů (VISK2 MK ČR)	274	297					
	předpoklad		0		297	297	297	297	297
Veřejné šíření výsledků výzkumu⁷	skutečnost	Provoz Manuscriptoria a přidružených řešení/výsledků	4213	5029	4213	4213	4213	4213	4213

⁴ Např. projekty programu Horizont EVROPA a dalších programů EU, včetně mezinárodních projektů MŠMT (program Inter-Excellence II apod..).

⁵ Kolaborativní VaV je prováděn nejméně dvěma nezávislými stranami formou projektu, kde všechny zúčastněné strany:

- 1) spolupracují za účelem výměny znalostí či technologií nebo k dosažení **společného cíle** na základě dělby práce,
- 2) podílí se na přípravě projektu a **společně předem stanoví** jeho rozsah, včetně příspěvků na jeho náklady, sdílení rizik a výsledků, šíření výsledků, přístupu k právům duševního vlastnictví a pravidel pro přidělení těchto práv,
- 3) svými **kapacitami se podílí** na provádění, tj. řešení projektu,
- 4) **sdílí výsledky** projektu při respektování autorských a jiných práv k nim,
- 5) **sdílí** finanční nebo technologická nebo vědecká nebo jiná **rizika projektu**,

přičemž všech pět podmínek musí být splněno současně. Většina projektů programů SR VaVal jsou projekty (ty se uvádí výše) kolaborativního výzkumu, ale projekt kolaborativního výzkumu nemusí být podporován jen ze SR VaVal a v těchto případech se uvádí v tomto řádku.

⁶ Veřejné vzdělávání organizované v rámci státního vzdělávacího systému, jež je z velké části nebo zcela financováno ze státních prostředků a je státem kontrolováno.

⁷ Jedná se o náklady na šíření vlastních výsledků VaV VO (nikoliv na jejich dosažení) na nevýlučném a nediskriminačním základě, například prostřednictvím výuky, databází s otevřeným přístupem, veřejně přístupných publikací či otevřeného softwaru.

		Publikace odborných knih	507	200	200	200	200	200	200
	předpoklad		0						
Další výše neuvedené nehospodářské aktivity VaV⁸	skutečnost	Osobní náklady pracovníků výzkumu hrazené z vlastních zdrojů	9394	9394	9600	9600	9600	9600	9600
		Vlastní prostředky k projektu TL05000157	252	249					
		Vlastní finanční prostředky na další práce mající charakter aktivit VaV v oblasti digitálního zpřístupnění kulturního dědictví (experimentální vývoj konektorů/transformací pro bezešvé připojování konkrétních zahraničních institucí k digitální knihovně v automatické komunikaci mezi vzdálenými systémy)	550	554	550	550	550	550	550
	předpoklad		0						
Transfer znalostí⁹	skutečnost		0						
	předpoklad		0						
B. Vedlejší hospodářské činnosti VO									
	skutečnost		0						

⁸ Např. nezávislý výzkum financovaný z vlastních zdrojů VO.

⁹ Transfer znalostí poradenstvím, licencemi, spin-off nebo mobilitou, popř. jinými způsoby přenosu know-how (nehmotného majetku) založený výlučně na výsledcích na vlastního nezávislého VaV a prováděný jako jeho nedílná součást. Samostatně se uvádí v případech prodeje licencí, v ostatních případech je součástí projektů VaV.

Smluvní výzkum¹⁰	předpoklad		0						
Poskytování výzkumných služeb¹¹	skutečnost		0						
	předpoklad		0						
Pronájem výzkumného vybavení či laboratoří¹²	skutečnost		0						
	předpoklad		0						
C. Hospodářské činnosti ve VaV, kde VO vystupuje jako podnik									
Projekty programů jiných poskytovatelů (např. OP PIK)	skutečnost		0						
	předpoklad		0						
Komerční aktivity na kapacitách VaV (např. malosériová výroba)¹³	skutečnost		0						
	předpoklad		0						
Vzdělávání prováděné jako HČ¹⁴	skutečnost		0						
	předpoklad		0						
CELKEM	skutečnost		30875	30468	25149	25111	25205	19479	14563

¹⁰ Smluvní výzkum pro potřeby podniku je realizován většinou formou objednávky nebo jde o případy, kdy není splněno všech pět znaků kolaborativního výzkumu.

¹¹ Jde o rutinní službu využívající kapacit VO (měření, zpracování vzorků, testování apod.).

¹² S výjimkou případů pronájmu jiném VO pro provádění nezávislého VaV.

¹³ Např. malosériová výroba, využití poloprovozu po ukončení projektu a další případy, kdy organizace vstupuje se svými výrobky a službami na trh, nesmí přitom využít svých VaV kapacit (materiál, zařízení, pracovní sílu a fixní kapitál – zejména budovy, zařízení a pozemky) pořízené z veřejných zdrojů.

¹⁴ Veškeré vzdělávání, školení atd., která nespĺňují definici veřejného vzdělávání.

	předpoklad		0	0	1297	1297	1297	2797	11797
	CELKEM		30875	30468	26446	26408	26502	22276	26360

Komentář předpokládaného vývoje dalších zdrojů na výzkum

V r. 2022 byly dokončovány projekty programu MK NAKI II z několika výběrových řízení, na léta 2023 a další prozatím proběhla jedna veřejná soutěž o projekty v programu NAKI III. Schválené projekty, jichž se účastní NK, trvají max. do r. 2027, proto v r. 2028 nelze uvést žádnou skutečnost týkající se NAKI III; v r. 2026 i dříve skončí stávající projekty financované Technologickou agenturou ČR a projekty spojené s účastí VO na velké výzkumné infrastruktuře. Ty budou pravděpodobně pokračovat, zatím se ale neví, jak. Z těchto důvodů je skutečnost na léta 2027-28 slabší, přičemž nižší předpoklad především vychází ze sdělení MK na semináři ke zpracování stávající koncepce, že zřejmě nedojde k dalšímu kolu veřejných soutěží v programu NAKI III. Nejde o chtěné snížení, ale o předpoklad vycházející z nám dostupných informací. Finanční prostředky z vlastních zdrojů NK sníženy nejsou.

2.5 Mezinárodní výzkumná spolupráce VO

1. **Mezinárodní spolupráce ve výzkumu** – tento typ spolupráce t.č. VO nemá.
2. **Kolektivní členství VO** – v mezinárodních organizacích VaVal VO členství nemá, ale má členství v řadě dalších odborných nevládních organizací; v řadě případů je toto členství možné jen na základě skutečnosti, že se VO výzkumem v uvedených oblastech zabývá – viz <https://text.nkp.cz/o-knihovne/zakladni-informace/zakladni-dokumenty/clenstvi>
3. **Individuální členství zástupců VO** v nevládních mezinárodních organizacích VaVal - zástupci VO toto členství nemají, ale jsou členy redakčních rad řady zahraničních odborných recenzovaných časopisů; navíc zástupce VO (Mgr. Tomáš Klimek, Ph.D.) je členem [vědecké rady](#) francouzské digitální infrastruktury [Biblissima+](#) pro výzkum a služby věnované historii sdílení starých textů; ve spolupráci s Biblissima+ uplatňujeme řadu výsledků našeho výzkumu z Oblasti č. 4 Digitální kodikologie a knihověda. Mgr. Adolf Knoll byl v letech 2006–2009 členem poradního orgánu evropské komisařky pro informační společnost a média, tzv. Vysoké komise expertů v oblasti digitálních knihoven, v letech 2009–2012 členem Řídící rady Evropské knihovny TEL a v letech 1997–2000 a znovu v letech 2013–2017 členem Mezinárodního poradního výboru programu UNESCO Paměť světa, (v letech 1995–2012 byl členem její subkomise pro technologii). Mgr. Adolf Knoll byl v minulém desetiletí také členem vědecké rady Národní knihovny Lotyšska. Ing. Petra Vávrová, PhD., je členkou pracovní skupiny Heads of Conservation in National Libraries in Europe. Mgr. Tomáš Klimek, Ph.D., byl v r. 2023 zvolen do tzv. Standing Committee IFLA pro oblast rukopisů a starých tisků a Ing. Petra Vávrová, Ph.D. do Standing Committee pro oblast ochrany fondů. **Přínosem** této účasti pro NK je možnost ovlivnit evropské, resp. celosvětové směřování těchto oblastí, a tím zefektivnit naši nejen naši rutinní poráči, ale i náš výzkum, případně uplatnit v mezinárodním měřítku jeho výsledky, resp. získané poznání.
4. **Smlouvy nebo společné projekty VO se zahraničními organizacemi** zabývajícími se VaVal – tyto smlouvy VO nemá, ale má cca. 30 smluv o spolupráci se zahraničními paměťovými institucemi, většinou knihovnami. **Přínosem** je sdílení know-how, spolupráce na společných mezinárodních iniciativách, možnost sledovat trendy vč. výzkumných.
5. **Další formy mezinárodní spolupráce**

Národní knihovna je členkou celé řady mezinárodních organizací (viz <https://www.nkp.cz/o-knihovne/zakladni-informace/zakladni-dokumenty/clenstvi>). Spolupráce s nimi je často založená právě na výzkumných projektech NK (např. TEI Consortium, IIPC, ASEEES, CERL, IADA). **Přínosem** je členství je přístup k know-how, možnost ovlivnění celosvětových trendů v oblasti činností provozovaných knihovnami, přístupy k datům a zdrojům.

NK se aktivně zúčastnila v r. 2022 vč. uspořádání speciálních výstav s kritickými katalogy mezinárodní výroční konference nevládní organizace ICOM (International Council of Museums) v Praze a v témže roce obdobným způsobem, a navíc spolupořadatelsky výroční konference IAML (International Association of Music Libraries) v Praze. **Přínosem** bylo zviditelnění a výsledků výzkumu a jejich mezinárodní propagace.

Z posledních aktivit lze uvést, že v r. 2022 bylo uzavřeno memorandum o spolupráci mezi NK, Moravskou zemskou knihovnou, Univerzitní knihovnou v Bratislavě a Slovenskou národní knihovnou. Nově v r. 2023 byla podepsána memoranda o spolupráci s polským Institutem Ossolińskich ve Vratislavi, s Národní knihovnou v Taipei (Tchaj-wan) a s Národní knihovnou Arménie. Na základě těchto memorand proběhla stáž polských a ukrajinských kolegů (Institut Ossolińskich má pobočku ve Lvově) na našich pracovištích digitalizace, ochrany fondů, archivace webu a digitálních knihoven. Školení v těchto oblastech je připravováno i pro odborníky z Národní knihovny Arménie. Spolu s Národní knihovnou Estonska uspořádala VO seminář v Tallinnu za účasti delegací kulturních výborů senátu České republiky a Estonska k problematice kybernetické bezpečnosti, digitálních knihoven a archivace webu. Ve všech případech jsou propagovány výsledky našeho výzkumu. **Přínosem** mezinárodních bilaterálních

spoluprací je upevňování pozice NK a šíření jejího vlivu v zahraničí.

Je připravován mezinárodní seminář o kybernetické bezpečnosti ve spolupráci s velvyslanectvím Lotyšské republiky.

NK v r. 2022 mj. navštívili prezidenti Bulharské republiky a Litevské republiky, ministryně kultury a médií Chorvatské republiky, ředitelé národních knihoven Litvy a Slovinska, v r. 2023 ředitelka Národní knihovny Arménie a Národní knihovny v Taipei a řada dalších významných hostů na úrovni představitelů zastupitelských úřadů akreditovaných v České republice. Při těchto příležitostech byly mj. prezentovány styčné body knižních kultur uvedených zemí vč. prezentace jejich kulturního dědictví ve virtuálním prostředí digitální knihovny Manuscriptorium.

Digitální knihovna Manuscriptorium (<http://www.manuscriptorium.eu>) neustále rozšiřuje počet knihoven a databází z nichž bezešvě agreguje data. Dnes se jedná již o více než 80 zahraničních institucí, s nimiž má uzavřeny příslušné smlouvy (seznam partnerů viz <http://www.manuscriptorium.com/en/aggregated-resources>). To by nebylo možné bez předešlých evropských projektů, projektů výzkumu a vývoje a dalších výzkumných aktivit, spolupráce se zahraničními partnery (např. CENDARI / <http://www.cendari.eu/>; EUROPEANA / <https://www.europeana.eu/cs>) a technologie IIIF (bezešvě dodávání obrazových dat). Manuscriptorium je kvalifikováno jako profesionální vědecký portál v rámci tzv. Resource Discovery Services společností EBSCO, ProQuest (SUMMON) a ExLibris (Primo). **Jedná se tak o významný a stále ojedinělý zdroj pro výzkum, a to v celosvětovém kontextu. Toto výsadní postavení Manuscriptoria je umožněno probíhajícím výzkumem ve VO**

Na jaře 2019 Manuscriptorium získalo certifikát doménového agregátora pro EUROPEANA, a došlo tím k dalšímu prohloubení spolupráce a výměny dat, **je jediným certifikovaným mezinárodním oborovým agregátorem EUROPEANA se sídlem v ČR.**

Z institucí, jejichž data jsou agregována prostřednictvím Manuscriptoria, uvádíme prvních deset s největším množstvím sdílených dat (digitalizovaných svazků):

Pořadí	Název instituce	Země	Město	Počet dokumentů/knih	Přínos
1.	Universitätsbibliothek Heidelberg	DE	Heidelberg	12 081	Společně s dalšími agregovanými daty největší evropský soubor historických dokumentů pro badatelskou práci institucí i jednotlivců. Pracovat lze napříč bez ohledu na místo uložení.
2.	Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu	PL	Vratislav	4611	
3.	Biblioteca de la Universidad Complutense de Madrid	ES	Madrid	2864	
4.	Biblioteca Nacional de Portugal	PT	Lisabon	2756	
5.	Landsbókasafn Íslands – Háskólabókasafn (National and University Library of Iceland)	IS	Reykjavík	1848	
6.	Biblioteca Nacional de España	ES	Madrid	1774	
7.	Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze	IT	Florence	1689	
8.	Kansalliskirjasto (National Library of Finland)	FI	Helsinky	1617	
9.	Vilniaus Universiteto Biblioteka	LT	Vilnius	1068	
10.	Den Arnamagnæanske Samling – Københavns Universitet	DK	Kodaň	983	

Pro srovnání: z českých institucí je první na 13. místě Královská kanonie premonstrátů na Strahově s 587 dokumenty.

V roce 2019 na základě uzavření memoranda začalo kooperovat s projektem Pelagios (<https://pelagios.org/>), který se zaměřuje na georeferencování textů narativních pramenů a jejich kartografickou vizualizaci. Dále spolupracuje se švýcarským projektem e-codices, Bayerische

Staatsbibliothek, Institut de recherche et d'histoire des textes ([IRHT](#)), Società Internazionale per lo Studio del Medioevo Latino ([SISMEL](#)) a konsorciem ISMI na persistentní identifikaci středověkých rukopisů; s Manuscript Librarians Working Group konsorcia CERL na metodice digitálního zpřístupnění rukopisů; se společností Google na zpřístupnění digitálních kopií starých tisků, na přípravě projektu IMISoc (NK Lotyšska, NK Estonska) se zaměřením na prezentaci historických knižních sbírek a na historickou interpretaci rozdělených společností, s IRHT pak také na agregaci dat a best practices přípravy a výměny dat a s projektem Biblissima (<https://biblissima.fr/>) ve věci agregace dokumentů a interoperability IIF. S univerzitou v Kielcích (Polsko) byla rozvinuta spolupráce na poskytování obsahu pro virtuální badatelské prostředí (katalogizáty, digitalizáty, plné texty). **Přínosem je možnost ovlivňovat evropské i světové trendy a technická řešení v uvedených oblastech. Viz též Tabulka využití výsledků při agregaci dat**

Od října 2020 do srpna 2022 NK v rámci Manuscriptoria participovala na projektu ARMA týkajícím se tematického zpřístupňování středověkých rukopisů a standardizace formátů pro výměnu dat (EDM ARMA Specification, IIF ARMA Specification) a jejich koordinaci s pracemi na TEI ENRICH Specification. **Přínosem** je, že aktuálně probíhají jednání s některými členy Historic Libraries Forum (Steven Archer – Cambridge, Robin Brooke-Smith – Shrewsbury) o potenciální spolupráci s Manuscriptoriem.

Mezinárodní spolupráce probíhá i v rámci řešení projektu TAČR TL05000157 Česká knižní ilustrace v raném novověku (<https://starfos.tacr.cz/cs/projekty/TL05000157>), a to především s Visual Geometry Group (University of Oxford). S databází www.e-ilustrace.cz se NK zapojila mezi instituce, podílející se na vytváření databáze ICONCLASS (<https://iconclass.org/help/aboutc>).

V oblasti raných tisků bude pokračovat spolupráce s pracovištěm souborného světového katalogu inkunabulí Incunabula Short Title Catalogue (ISTC) v Britské knihovně a spolupráce s pracovištěm základní bibliografie tisků 15. století Gesamtkatalog der Wiegendrucke při Státní knihovně v Berlíně. NK také dlouhodobě spolupracuje aktivně /přispívá do ní/ s celoevropskou databází starých tisků, kterou provozuje CERL (Consortium of European Research Libraries - <https://www.cerl.org/>). Na druhé straně vzájemné spolupráce Manuscriptorium využívá thesaurus CERL. NK poskytuje záznamy národní bibliografie nepřetržitě již od poloviny 90. let minulého století do světového katalogu OCLC (Online Computer Library Center - <https://www.oclc.org>) v USA a zároveň využívá dat OCLC pro svou potřebu zejm. v oblasti katalogizace zahraniční literatury. **Přínosem** je začlenění našeho kulturního dědictví a dat do evropských a celosvětových zdrojů.

I nadále pokračuje spolupráce s mezinárodním soupisem hudebních pramenů RISM (Répertoire International des Sources Musicales), která je úzce navázána na práce prováděné v rámci oblasti výzkumu č. 2 Hudební věda. **Přínosem** je opět začlenění našeho kulturního dědictví a dat do evropských a celosvětových zdrojů.

Slovanská knihovna spolupracuje se slavisty a slavistickými institucemi z celého světa. Rozsah těchto aktivit je značný, přestože ho negativně významně ovlivnil ruský vpád na Ukrajinu v únoru 2022. V jeho důsledku je přerušena spolupráce se všemi ruskými a běloruskými státními institucemi. Pracovníci ukrajinských organizací pak namísto rozvoje odborných aktivit začali řešit otázky existenčního charakteru. NK se t.č. angažuje spolu s MK na vytvoření mobilních pracovišť konzervace a digitalizace pro potřeby ukrajinských knihoven.

V únoru 2022 tak byla přerušena spolupráce s řadou ruských institucí, což mj. znamenalo přerušování spolupráce na budování *Mezinárodního souborného katalogu ruských knih vydaných v letech 1918–1926* završení poskytování relevantních dat z báze VO do souborného katalogu periodik ruské emigrace – emigrantica.ru (koordinátor Dům ruského zahraničí A. Solženicyna v Moskvě) – a přerušování tvorby obsahu fyzické i online expozice *Mapa ruské emigrace* – <https://www.domrz.ru/map/> a online Encyklopedie ruské emigrace – <https://www.domrz.ru/encyclopedia/>. V obou případech Slovanská knihovna připravovala podklady vztahující se k aktivitám ruské meziválečné emigrace na území ČSR. Pozastavena byla účast ruské strany na dokončení knižního průvodce ruskou Prahou (výsledek VO uplatněný v roce 2022).

Již před ruskou agresí byla završena jedna z etap odborné výzkumné spolupráce Slovanské knihovny a petrohradského Informačně-kulturního centra Ruská emigrace, která se soustředila na

výzkum fenoménu ruské meziválečné emigrace v dějinách Slovanské knihovny. Výzkum pracovníků obou partnerských institucí se věnoval dvěma oblastem: 1. životu, dílu a knižní sbírce zakladatele Slovanské knihovny Vladimira N. Tukalevského a 2. životu, dílu a knižní sbírce Alfreda L. Bema (účast na konferencích, publikace knihovnicko-textologické bibliografie osobní Bemovy knihovny uložené v Slovanské knihovně v roce 2021). Spolupráce probíhající na základě smluv o spolupráci byla pro VO důležitou výzkumnou činností, která napomáhala mapování dějin instituce, jejích sbírek a podporovala propagaci směrem k světové odborné veřejnosti.

Navzdory válečné situaci se daří rozvíjet odbornou spolupráci Slovanské knihovny s Muzeem knihy a knihtisku Ukrajiny v Kyjevě. Ta spočívá především v konzultační pomoci při určování, katalogizaci a odborném průzkumu historických tisků ukrajinské provenience. Pro VO je spolupráce přínosná zejména kvůli efektivnímu odbornému průzkumu dokumentů a jejich kvalitní předdigitalizační přípravě.

Navzdory ruské agresi pokračuje (byť omezeně) spolupráce členky týmu s vedoucím katedry světových dějin Historicko-filosofické fakulty Kyjevské univerzity Boryse Hrinčenko Ihořem Sribnjakem zaměřující se na analýzu obrazových dokumentů ve fondu Slovanské knihovny se vztahem k ukrajinské meziválečné emigraci.

Slovanská knihovna participuje na tvorbě obsahu dvou mezinárodních oborových bran pro slavistiku, které budují německé knihovny: 1) *OSMIKON – Výzkumný portál pro východní, středovýchodní a jihovýchodní Evropu*, který spravuje Bavorská státní knihovna v Mnichově – <https://www.osmikon.de> a 2) *Slavistik-Portal* (Virtuální odborná knihovna pro slavistiku), který spravuje Státní knihovna v Berlíně – Pruské kulturní dědictví – <https://slavistik-portal.de>. Do obou těchto nástrojů je integrován elektronický katalog Slovanské knihovny, což významně zvyšuje informovanost o knižním fondu VO v mezinárodním kontextu.

Na základě pověření mezinárodního komitétu slavistů Slovanská knihovna shromažďuje a eviduje publikované příspěvky přednesené v rámci mezinárodních sjezdů slavistů a následně připravuje bibliografie jednotlivých sjezdů, které publikuje v podobě volně dostupné elektronické databáze, viz <https://slavistik-portal.de/en/datenpool/bibslavkon-info.html>; databáze je vytvářena společně VO a Státní knihovnou v Berlíně v rámci projektu *Slavistik-Portal* (Virtuální odborná knihovna pro slavistiku).

Přípravou rešeršních odpovědí se Slovanská knihovna podílí na činnosti Slavistického referenčního centra, které provozuje Illinoiská univerzita v Urbaně (IL, USA) – <https://www.library.illinois.edu/ias/spx/srs/>.

Webarchiv je od roku 2007 členem mezinárodního konsorcia webových archivů IIPC (*International Internet Preservation Consortium* - <http://netpreserve.org/>), které podporuje vývoj a využití společných nástrojů, technologií a standardů a zároveň rozvíjí a koordinuje spolupráci mezi jednotlivými členy. Webarchiv se aktivně podílí na společných projektech, účastní se mezinárodních setkání a spolupracuje s ostatními archivy. **Přínosem** je know-how a vzájemná využitelnost postupů, příp. nástrojů.

Mezi lety 2020-2022 probíhal ve spolupráci s Budapešťským Főváros Levéltára, Slovenskou národnou knižnicou a Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego projekt *The Written Visegrád Heritage - Protection for the Future*, jehož cílem bylo sdílení znalostí v oblasti dezinfekce archivních a knihovních dokumentů, tvorba metodických dokumentů, workshopy - praktická cvičení, jak postupovat a tvorba vícejazyčného slovníku pojmů a terminologie v jazycích V4.

Aktuálně NK stále spolupracuje na mezinárodním projektu Ancient Book Crafts (BOKU, Rakousko; Univerzita v Ljublani, Slovinsko), který se snaží poprvé systematicky zkoumat potenciál metod datování založených na důkazech, historických datovacích metodách ve spojení s infračervenou spektroskopií k nedestruktivnímu zpřístupnění knihovních materiálů.

V rámci CENL (*Consortium of European National Librarians*) probíhala spolupráce v rámci pracovní skupiny *Artificial Intelligence*. **Přínosem** je budoucí využití AI zejm. v získávání a zpracování dat vydavatelské produkce.

Ve spolupráci s Ministerstvem kultury a na jeho žádost a na základě příslibu financování od soukromého investora připravuje NK podklady pro zřízení dvou mobilních pracovišť na ochranu fondů a jejich konzervaci a na digitalizaci dokumentů pro potřeby ukrajinských institucí. Přípravy jsou již ve velmi pokročilé fázi. NK obdržela řadu podpůrných stanovisek ukrajinských paměťových institucí, vyjadřujících

zájem o využití těchto pracovišť. Při zjišťování zájmu NK spolupracuje mj. též s Institutem Ossolińskich ve Vratislavi.

2.6 Národní výzkumná spolupráce s jinými VO

<i>spolupracující VO</i>	<i>forma</i>	<i>období</i>	<i>Podíl na projektu/rozsah v tisících Kč</i>	<i>zaměření a přínos pro VO</i>
Univerzita Karlova / Matematicko- fyzikální fakulta	LM2023062	2023- 2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
	LM2018101	2019- 2022	6170	
Filosofický ústav AV ČR, v. v. i.	LM2023062	2023- 2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
	LM2018101	2019- 2022	6170	
	DG16P02B039	2016- 2020	3566	vývoj potřebných nástrojů a infrastruktury pro vědeckou práci v humanitních oborech
Historický ústav AV ČR, v. v. i.	LM2023062	2023- 2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
	LM2018101	2019- 2022	6170	
Institut Terezińské iniciativy, obecně prospěšná společnost	LM2023062	2023- 2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
Knihovna AV ČR, v. v. i.	LM2023062	2023- 2026	5519	využití dat ve velké výzkumné

LM2018101	2019-2022	6170	infrastruktura
DH23P03OVV033	2023-2027	4417	usnadnění přístupu externích uživatelů ke grafickým prvkům obsaženým ve fondech knihoven a jejich dalšímu využití v jiných kreativních odvětvích
DH23P03OVV058	2023-2027	11497	řešení provenience knih a knihoven v historických fondech
DH23P03OVV066	2023-2027	5721	nástroje a metodiky pro vyrovnání a scelování nasnímaných předloh a nástroje podporující strojovou tvorbu strukturálních metadat
DG16P02B039	2016-2020	3566	vývoj potřebných nástrojů a infrastrukturu pro vědeckou práci v humanitních oborech
DG16P02H015	2016-2020	8019	vývoj virtuálního prostředí pro výzkum ději české knižní kultury do r. 1800
DG16P02R044	2016-2020	2263	vytvoření komplexního LTP systému na bázi open source software
DG18P02OVV002	2018-2022	1968	vytvoření prostředí pro zajištění přístupu k publikacím v digitální podobě, které jsou chráněny autorskými a nakladatelskými právy, prostřednictvím knihoven
DG18P02OVV032	2018-2022	1008	vývoj postupů pro ochranu a zpřístupnění zvukových záznamů uložených na fonografických válečkách a šelakových deskách

	DG20P02OVV002	2020-2022	2942	vývoj nástrojů pro efektivnější využití a vytěžování dat z digitálních knihoven
	TL05000157	2021-2022	3412	vývoj multifunkčního webového rozhraní pro zpřístupnění ilustračního materiálu ve starých tiscích
InQool, a.s.	TL05000157	2021-2022	3412	vývoj multifunkčního webového rozhraní pro zpřístupnění ilustračního materiálu ve starých tiscích
Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.	LM2023062	2023-2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
	DG16P02H015	2016-2020	8019	vývoj virtuálního prostředí pro výzkum dějin české knižní kultury do r. 1800
Moravská zemská knihovna v Brně	LM2023062	2023-2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
	LM2018101	2019-2022	6170	
	DH23P03OVV033	2023-2027	4417	usnadnění přístupu externích uživatelů ke grafickým prvkům obsaženým ve fondech knihoven a jejich dalšímu využití v jiných kreativních odvětvích
	DH23P03OVV066	2023-2027	5721	nástroje a metodiky pro vyrovnání a scelování nasnímaných předloh a nástroje podporující strojovou tvorbu strukturálních metadat
	DG16P02H020	2016-2020	19958	vybudování jednotného prostředí pro práci s konzervačními sbírkami
			2016-	2263

	DG16P02R044	2020		LTP systému na bázi open source software
	DG18P02OVV002	2018-2022	1968	vytvoření prostředí pro zajištění přístupu k publikacím v digitální podobě, které jsou chráněny autorskými a nakladatelskými právy, prostřednictvím knihoven
	DG20P02OVV002	2020-2022	2942	vývoj nástrojů pro efektivnější využití a vytěžování dat z digitálních knihoven
Národní archiv	LM2023062	2023-2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
	DH23P03OVV056	2023-2027	11999	virtuální scelení písemných fondů a sbírek pro studium klášterních dějin v českých zemích a prezentace dochovaného pramenného bohatství klášterních archivních a knihovnických fondů pomocí počítačových technologií a výstav
Národní filmový archiv	LM2023062	2023-2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
Národní galerie v Praze	LM2023062	2023-2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
Památník Tereziín	LM2023062	2023-2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.	LM2023062	2023-2026	5519	využití dat ve velké výzkumné

				infrastruktura
Masarykova univerzita / Filozofická fakulta	LM2023062	2023-2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
	DG18P02OVV032	2018-2022	1008	vývoj postupů pro ochranu a zpřístupnění zvukových záznamů uložených na fonografických válečkách a šelakových deskách
Masarykova univerzita / Fakulta informatiky	LM2023062	2023-2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
	LM2018101	2019-2022	6170	
Univerzita Karlova / Filozofická fakulta	LM2023062	2023-2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
	LM2018101	2019-2022	6170	
Západočeská univerzita v Plzni / Fakulta aplikovaných věd	LM2023062	2023-2026	5519	využití dat ve velké výzkumné infrastruktuře
	DG18P02OVV009	2018-2022	8287	virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách
Vysoké učení technické v Brně / Fakulta informačních technologií	DH23P03OVV033	2023-2027	11497	1 usnadnění přístupu externích uživatelů ke grafickým prvkům obsaženým ve fondech knihoven a jejich dalšímu využití v jiných kreativních odvětvích

	DH23P03OVV066	2023-2027	5721	nástroje a metodiky pro vyrovnání a scelování nasnímaných předloh a nástroje podporující strojovou tvorbu strukturálních metadat
Národní muzeum	DH23P03OVV058	2023-2027	11497	řešení provenience knih a knihoven v historických fondech
	DG18P02OVV009	2018-2022	8287	virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách
	DG18P02OVV032	2018-2022	1008	vývoj postupů pro ochranu a zpřístupnění zvukových záznamů uložených na fonografických válečcích a šelakových deskách
Muzeum umění Olomouc	DH23P03OVV058	2023-2027	11497	řešení provenience knih a knihoven v historických fondech
Národní památkový ústav	DH23P03OVV058	2023-2027	11497	řešení provenience knih a knihoven v historických fondech
	DG18P02OVV009	2018-2022	8287	virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách
Ústav chemických procesů AV ČR, v. v. i.	DH23P03OVV068	2023-2027	15503	využití nízkoteplotního plazmatu při konzervaci a restaurování a pro dezinfekci materiálů
	DG18P02OVV048	2018-2022	7524	výzkum a vývoj pokročilých technik čištění knih a rukopisů
Masarykova univerzita / Přírodovědecká	DH23P03OVV068	2023-2027	15503	využití nízkoteplotního plazmatu při konzervaci a restaurování a pro dezinfekci materiálů

fakulta				
Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.	DG16P02B039	2016-2020	3566	vývoj potřebných nástrojů a infrastrukturu pro vědeckou práci v humanitních oborech
Archeologický ústav AV ČR, Praha, v. v. i.	DG16P02B039	2016-2020	3566	vývoj potřebných nástrojů a infrastrukturu pro vědeckou práci v humanitních oborech
Etnologický ústav AV ČR, v. v. i.	DG16P02B039	2016-2020	3566	vývoj potřebných nástrojů a infrastrukturu pro vědeckou práci v humanitních oborech
Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i.	DG16P02B039	2016-2020	3566	vývoj potřebných nástrojů a infrastrukturu pro vědeckou práci v humanitních oborech
Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.	DG16P02B039	2016-2020	3566	vývoj potřebných nástrojů a infrastrukturu pro vědeckou práci v humanitních oborech
Masarykova univerzita / Ústav výpočetní techniky	DG16P02R044	2016-2020	2263	vytvoření komplexního LTP systému na bázi open source software
Vysoká škola chemicko-technologická v Praze / Rektorát	DG18P02OVV001	2018-2022	18311	výzkum syntetických materiálu v knižní vazbě, jejich restaurování a konzervace
Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.	DG18P02OVV009	2018-2022	8287	virtuální rekonstrukce rozptýlených provenienčně bohemikálních knižních celků v tuzemských i zahraničních knihovnách

Kromě toho NK spolupracuje s dalšími tuzemskými institucemi na řadě úkolů, jichž se výzkum VO týká, například a zejména v oblasti ochrany fondů nebo zpřístupnění digitálních dat. Tyto instituce jsou spíše

uživatelé našich výsledků výzkumu – viz níže.

2.7 Uživatelé výsledků aplikovaného výzkumu VO

V případě naší VO nelicencujeme výsledky právníkům osobám, mohou je volně využívat ony i kdokoli další, z tohoto důvodu nemůžeme uvést jejich přehled v tabulce kromě spolupráce a využití agregovaného obsahu. Všechny výsledky výzkumu VO jsou určeny širokému okruhu uživatelů bez nutnosti obstarávat licenci. To je v zájmu nejen VO, ale i kulturní politiky státu, celé EU a v souladu s doporučeními UNESCO, tj. chránit a zpřístupňovat národní kulturní dokumentové dědictví co nejširším způsobem.

Podle charakteru výsledků jsou tyto využívány dalšími paměťovými institucemi buď pro ochranu jejich knihovních fondů (metodiky z oblasti ochrany fondů) nebo pro přispívání do digitálních knihoven, resp. pro součinnost s nimi; díky nástrojům pro crowdsourcing se přispívání otevírá i jednotlivým uživatelům. Problematika řešená VO a zaměření VO předpokládá širokou spolupráci jak s institucemi/právníckými osobami, tak s odbornou a další veřejností, tj. uživateli našich produktů. V oblasti IT jsou vytvářeny nástroje, které slouží k obohacení našich zdrojů a zdrojů dalších paměťových institucí. V dnešní době už většinou nejsou výsledky/řešení/produkty z oblasti IT provozovány tím způsobem, že je třeba je nainstalovat/zprovoznit na svých zařízeních, ať jsou to výsledky typu software nebo poloprovoz, ale nezděravá se využívá cloud computing, tj. zájemci o jejich využití, uživatelé, ať jsou právníckými nebo fyzickými osobami, k těmto výsledkům přistupují online a využívají je online, mnohdy s možností personalizace příslušného prostředí, resp. jsou tyto výsledky využity dynamicky pro prezentaci a sdílení digitálního obsahu těchto institucí. Ostatně i v jiných oblastech k tomuto dochází, např. pro vektorizaci bitmapy bylo dříve třeba koupit a instalovat drahý software, kdežto dnes to lze provést online a zdarma díky cloud computingu a volné licenci.

Je proto v zájmu VO a poskytovatele dotace, aby naše výsledky byly co nejdříveji k dispozici, neboť je v našem a jeho zájmu zachránit a chránit dokumentové kulturní dědictví a zpřístupňovat jej pokud možno bez bariér a zdarma, čemuž maximálně přispívá i bezbariérové zpřístupnění výsledků výzkumu. Mj. viz též *Státní kulturní politika 2021-2025*, cíl 1 (*Zvyšování dostupnosti kultury*) a cíl 2 (*Účinná péče o kulturní dědictví*) nebo *Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027 s výhledem do roku 2030*, strategické cíle 3 (*Sdílet data knihoven bezplatně v systémech otevřených dat a systematicky je propojovat v digitálním prostředí*) a cíl 4 (*Důslednou kooperací a sdílením činností dosahovat maximální ekonomické efektivnosti poskytovaných služeb knihoven*).

Uvádíme níže několik příkladů, omezujeme se na hlášení do RIV z let 2020-23, odkazy z nich vedou přímo do databáze RIV:

a) certifikované metodiky hlášené od r. 2020 do r. 2023

Tyto metodiky jsou k dispozici volně v NÚŠL a užívány bez omezení okruhu uživatelů od momentu jejich zveřejnění, viz odkázané záznamy RIV, z tohoto důvodu nelze uvést seznam konkrétních uživatelů – právníckých osob.

1. [Metodika průzkumu, revize a pasportizace historického knihovního fondu](#)
2. [Metodika čištění papíru, textilu a kolagenních materiálů pomocí dvoufázového spreje pěnových částic CO₂ v nosném plynu](#)
3. [Metodika neinvazivního průzkumu knihovních jednotek](#)
4. [Metodika odstraňování prachových částic z povrchu papíru, kolagenních materiálů a textilu pomocí TEA CO₂ laseru](#)
5. [Metodika pro zajištění bezpečného přístupu k datům v rámci různých režimů zpřístupnění digitálního obsahu](#)
6. [Metodika přípravy dat z digitálních knihoven pro využití v digitálních humanitních vědách](#)
7. [Péče o plastové knižní vazby – podmínky uložení, manipulace a zpřístupnění](#)
8. [Restaurování a konzervace syntetických vazebních prvků novodobých knihovních fondů](#)
9. [Zviditelňování filigránů \(průsvitek\) v ručním papíru a jejich dokumentace](#)
10. [Metodika průzkumu plastových knižních vazeb v novodobém knihovním fondu](#)
11. [H21 Metodika pro tvorbu balíčků SIP se zaměřením na digitalizáty tištěných dokumentů](#)

12. [Metodika pro tvorbu, uložení a zpřístupnění technických a administrativních metadat z webového archivu](#)
13. [Metodika pro přidělování a správu životního cyklu unikátních perzistentních identifikátorů digitálních dokumentů podle standardu URN:NBN- verze 2.0](#)

b) poloprovozy s vazbou na IT hlášené od r. 2020 do r. 2023

Tyto poloprovozy jsou volně k dispozici, viz odkázané konkrétní záznamy RIV níže: nabytí licence není nutné (výsledek není licencován). Z tohoto důvodu nelze uvést seznam konkrétních uživatelů – právnických osob kromě případů, kdy jsou výsledky používány pro práci, prezentaci a sdílení agregovaného obsahu institucí. Výsledky jsou využívány oboustranně většinou v interakci systémů. Uvádíme zde:

Tabulka využití výsledků při agregaci dat

Instituce	Číslo výsledku z níže uvedeného seznamu	Podpora dosažení výsledku	Rozsah	Přínos
EUROPEANA Foundation	5, 8, 9	IP DKRVO	168 tisíc knih/50,5 mil. stran	Zpřístupnění digitalizovaného obsahu do EUROPEANA (pro historické dokumenty českých institucí též národní agregátor, pro zahraniční doménový/oborový agregátor)
67 institucí z ČR z tohoto seznamu	5, 8, 9	IP DKRVO	52 tisíc knih/15,5 mil. stran	Zpřístupnění digitalizovaného obsahu a metadat z uvedených institucí
152 zahraničních institucí z tohoto seznamu	8, 9 pro obrazová data	IP DKRVO		
Biblissima – francouzská výzkumná infrastruktura	Zejm. 5, 8, 9	IP DKRVO	168 tisíc knih/50,5 mil. stran + 394 369 popisných záznamů	Spolupráce na jednoznačné identifikaci rukopisů a historických dokumentů, sdílení digitálního obsahu
eCodices – Virtual Manuscript Library of Switzerland	8 a 9	IP DKRVO	Digitální obsah více než 80 švýcarských knihoven	Agregace a prezentace dat – subagregace ze švýcarských institucí

1. [AuthorshipAttributionLine](#)
2. [M-Sandbox](#)
3. [RightLib – systém pro zpřístupnění chráněných dokumentů – ověření poloprovozem v České](#)

- [digitální knihovně](#)
- [Anotační modul](#)
 - [Multitier IdH API pro získávání identifikátorů fyzických exemplářů dle místa uložení](#)
 - [INDIHU – platforma pro vědeckou práci s digitálními sbírkami z oblasti humanitních věd](#)
 - [Knihověda.cz: Portál k dějinám české knižní kultury do roku 1800](#)
 - [H21 Nástroj pro generování IIF manifestů a IIF kolekcí](#)
 - [M-Reader Charlene – načítač manifestů IIF a prohlížeč relevantního obsahu](#)

Samozřejmě, že uvedení každého poloprovozu do plného provozu je finančně náročné zejména z pohledu udržitelnosti, ale snažíme se o to. Například výsledek uvedený pod č. 9, načítač manifestů IIF a prohlížeč relevantního obsahu, je nyní plně integrován online do nové verze digitální knihovny Manuscriptorium, která je provozována prozatím paralelně nad identickým obsahem se starší verzí, viz například náhodně vybraný rukopis z Universitní knihovny ve Vratislavi

<https://beta.manuscriptorium.com/catalog/catalog/default/detail/single/manuscriptorium%7CULWTEI-BUW II F 81 2JCNK68-xx>. Digitální knihovna Manuscriptorium dodává data do

EUROPEANA *za celou Českou republiku* (cca 70 paměťových institucí) a za dalších 70 knihoven (švýcarské knihovny jsou subagregovány v projektu eCodices, po vyčíslení subagregace je zahraničních partnerů více než 150) z 22 zemí (viz naši partneři:

<https://beta.manuscriptorium.com/partneri-a-agregovane-zdroje/>) a má ročně statisíce přístupů z celého světa; navíc díky sdílení dat technologií IIF k jednotlivým obrazům ze systémů, které manifesty IIF dokáží načítat (vč. EUROPEANA), se využití našich dat dramaticky umocnilo (viz výše poloprovoz ad 8), takže jej současné způsoby měření přístupů nedokáží zachytit, resp. ukazují závratně vysoké hodnoty, způsobené tím, že si IIF čtečky volají přímo z databank čtených digitálních knihoven jednotlivé obrazy. Pozitivem je, že dochází k další široké demokratizaci zpřístupnění dat a písemné kultury. Manuscriptorium zpřístupňuje cca. 50,5 milionu digitalizovaných stran více než 168 tisíc plně digitalizovaných rukopisů a starých tisků a ty jsou už prohlíženy a sdíleny vč. technologie IIF způsobem vyvinutým v našem institucionálním výzkumu. Jsme toho názoru, že jen na tomto konkrétním případě lze ukázat vysokou efektivitu tohoto výzkumu, který tak přispívá k nebyvalé propagaci naší kultury celosvětově. Jde o využití tisíce nebo spíše statisíce subjekty na celém světě v bezbariérové dostupnosti kultury (viz státní kulturní politika), a to jak fyzickými, tak i právníckými osobami.

Každý, kdo si v EUROPEANA prohlíží rukopis nebo starý tisk z Manuscriptoria, je uživatelem našich výsledků. Každý, kdo s námi sdílí data, a každý, s kým data sdílíme, je uživatelem našich výsledků. K tomu je třeba přičíst, že data jsou sbírána od nás i dalšími prominentními portály tzv. Resource Discovery Services, např. firem EBSCO nebo ProQuest, a jsou tak dostupná badatelům na celém světě, kteří hledají informace pro výzkum.

Poloprovoz uvedený pod č. 3 slouží ke sledování a vyhodnocování aplikace autorských práv a přináší data pro plnění smlouvy s ochránci autorských práv, tak by bylo možné z Národní digitální knihovny zpřístupnit registrovaným uživatelům tzv. díla nedostupná na trhu. To také zásadně přispívá k naplňování státní kulturní politiky.

V oborech spojených s IT každý, kdo s námi sdílí data, a každý, s kým data sdílíme, je uživatelem našich výsledků, viz například výše agregované zdroje Manuscriptoria, kde jsou výsledky využívané pro agregované zpřístupnění historických sbírek cca. [70 českých kulturních institucí a přibližně téhož počtu institucí zahraničních](#).

c) výstavy s kritickým katalogem hlášené od r. 2020 do r. 2023

Naše výstavy s kritickým katalogem (E_{krit}) byly instalovány ve čtenářských prostorách Klementina nebo (někdy i paralelně) online už v době postcovidové a těšily se širokému zájmu uživatelů (konaly se zde ve třech případech současně i celosvětové kongresy, viz dole), spontánně si je prohlíželi naši čtenáři, kteří chodili kolem nich do studoven, takže šlo opět o tisíce uživatelů, za každou výstavou uvádíme počet návštěv.

1. [... papír a olovo... - ...paper and lead...](#) (3082 návštěv)
2. [Doba plastová v knižní vazbě](#) (5341 návštěv)
3. [Kniha a závoj: 1100 let od úmrtí kněžny a světice Ludmily](#) (3129 návštěv)
4. [Restaurování pokladů Národní knihovny České republiky aneb tajemství práce restaurátora](#) (3342 návštěv)
5. [Tajemství knih](#) (6785 návštěv)
6. [Nebeský žebřík: Pozdně středověké modlitební knihy ze sbírek Národní knihovny ČR](#) (6553 návštěv)

Navíc výstava uvedená pod č. 1 byla uspořádána v době konání světového kongresu IAML v Praze v r. 2022 jako doprovodná akce, jehož pořadatelem byla naše VO, a výstavy č. 2, 4 a 5 v době konání světového kongresu ICOM v r. 2022 v Praze, na jehož pořádání jsme se podíleli, rovněž jako doprovodné akce. Tj. všechny tyto výstavy navštívili rovněž ti nejpopulárnější odborníci z celého světa, což je mj. výbornou propagací našich výsledků v uvedených oborech, neboť tyto výstavy je představují.

2.8 Popularizace a další specifické výzkumné aktivity VO

2.8.1 Popularizace

NK vydává odborný recenzovaný časopis *Knihovna: knihovnická revue* (ERIH PLUS), v němž dává prostor nejen recenzovaným příspěvkům, ale i příspěvkům popularizačním.

Popularizace vědy a výzkumu v NK byla samozřejmě v posledních letech výrazně ovlivněna aktuální pandemickou situací, následnou ekonomickou krizí a konfliktem na Ukrajině. I tak se NK dařilo úspěšně pořádat přednášky, konference, výstavy a jiné kulturní akce, které bezprostředně souvisely s výsledky její vědeckovýzkumné činnosti. Je třeba podotknout, že i výstavy typu E_{krit} mají kromě prezentace výsledků výzkumu i výrazně popularizační charakter.

Výběr z výstav pořádaných v prostorách NK:

- 12. 9. 2019 – 10. 11. 2019 *Co se skrývá pod podlahou: Archeologický výzkum Klementina*
- 24. 9. 2020 – 16. 11. 2020 *Ad mandatum domini Regis: Z královské kanceláře a knihovny Václava IV.*
- 23. 10. 2019 – 7. 1. 2020 *Nebeský žebřík: Pozdně středověké modlitební knihy ze sbírek NK ČR*
- 16. 9. 2020 – 9. 1. 2021 *Na magistrále: Československá legie v Rusku jako literární inspirace*
- 5. 2021 – 30. 8. 2021 *Univerzitní teze: Exteriérová prezentace u příležitosti 10. výročí zapsání kolekce univerzitních tezí do registru UNESCO Paměť světa*
- 9. 2021 – 15. 9. 2021 *Lipnická bible 1421–2021: Štít víry do neklidné doby*
- 13.12.2021 – 30.1.2022 *Kniha a závoj: 1100 let od úmrtí kněžny a světice Ludmily*
- 18. 8. 2022 – 2. 10. 2022 *Restaurování pokladů NK ČR aneb tajemství práce restaurátora*
- 19. 10. 2022 – 27. 11. 2022 *Ignác Tirsch a ti druzí... Čeští jezuité v Mexiku*
- 24. 5. 2023 – 2. 7. 2023 *Velké knihy hudby* (ve spolupráci s Národním muzeem)

Výstavy mimo objekty NK, spolupořádané NK:

- 8. 2020 – 10. 10. 2020 *Vzdělaný čtenář* (výstava uspořádaná na zámku Kynžvart ve spolupráci s Národním památkovým ústavem a Národním muzeem, byla věnována dějinám knižní kultury a čtenářství prostřednictvím osobních poznámek i kreseb čtenářů v knihách posledních pěti století)
- 24. 9. 2019 – 16. 11. 2019 *Ad mandatum domini regis: z královské kanceláře a knihovny Václava IV.* (výstava uspořádaná ve spolupráci s Národním archivem – paralelně též v Klementinu)
- 1. 2017 – 3. 1. 2019 *Books Discovered Once Again* (Stiftelsen Arkivet, Norsko)
- 30. 8. 2018 – 19. 5. 2019 *Hana Podolská, legenda české módy* (Uměleckoprůmyslové museum)

v Praze)

- 27. 9. 2018 – 31. 3. 2019 *Sachsen – Böhmen* (Chemnitz)
- 20. 5. 2019 – 22. 10. 2019 *Kubišta – Filla. Plzeňské disputace* (Západočeská galerie v Plzni)
- 6. 2019 – 13. 10. 2019 *Zvuky, kódy, obrazy – Zvukový experiment ve vizuálním umění* (Galerie hl. města Prahy)
- 3. 9. 2019 – 26. 10. 2019 *Imago, imagines. Český stát za Václava IV. – výpověď umění* (AV ČR)
- 16. 8. 2019 – 3. 11. 2019 *Český a římský král Václav IV. Gotické umění krásného slohu kolem roku 1400* (Správa Pražského hradu)
- 21. 9. 2020 – 11. 1. 2021 *Rembrandt. Portrét člověka* (Národní galerie v Praze)
- 20. 12. 2020 – 29. 3. 2021 *Comenius (1592–1670): Jan Amos Komenský a jeho doba* (Správa Pražského hradu)
- 23. 11. 2020 – 26. 2. 2021 *„Nad slunce krásnější“ Plzeňská Madona a krásný sloh* (Západočeská galerie v Plzni)
- 3. 2. 2020 – 28. 6. 2020 *Uprostřed koruny české. Gotika a raná renesance ve východních Čechách 1250–1550* (Muzeum východních Čech)
- 28. 2. 2020 – 30. 6. 2021 *Divadelné storočie: stopy a postoje* (Divadelní ústav a Slovenské národní muzeum)
- 22. 6. 2020 – 27. 9. 2020 *Fešandy z šuplíku: Josef Sudek a sochy* (Galerie hl. města Prahy)
- 21. 1. 2020 – 23. 2. 2020 *Dějiny umění ve smyčkách doby* (Ústav pro dějiny umění Filozofické fakulty UK)
- 3. 12. 2021 – 24. 4. 2022 *Buddha zblízka* (Národní galerie v Praze)
- 30. 9. 2021 – 2. 1. 2022 *Obrazy zášti / Vizuální projevy antijudaismu a antisemitismu v českých zemích* (Oblastní galerie Liberec)
- 23. 11. 2022 – 26. 2. 2023 *Ivan Meštrović (1883–1962). Sochař a světoobčan* (Galerie hl. města Prahy)

Příklady online výstav:

- Akce K: *Zkáza klášterních knihoven*
- *Astronomické rytiny 17. století z fondů Národní knihovny ČR*
- *Srdce knihovny: Bibliotheca nationalis*
- *Kniha a závoj. 1100 let od úmrtí kněžny a světice Ludmily (paralelně k fyzické výstavě)*
- *Lipnická bible 1421–2021: Štít víry do neklidné doby*
- *Klementinum 1791. První průmyslová výstava na evropském kontinentě*
- *Kodex vyšehradský – nejcennější kniha ČR*
- *Sbírka univerzitních tezí NK ČR. Paměť světa UNESCO*
- *Poklady klementinské sbírky univerzitních tezí*
- *Proměny venkovské architektury v 19. a 20. století v Čechách*

Akce Slovanské knihovny:

Slovanská knihovna v rámci své specializace pořádá různé konference, kulaté stoly a přednášky, podílí se na přípravě výstav a prezentací např.

- 4. 2023 *Přednáška A. A. Kamenskich „Politika paměti v Rusku v předvečer 24. února 2022“* (spolupořadatel Ústav východoevropských studií FF UK)
- 23. 3. 2022 *„Ars poetica“, literární podvečer věnovaný bulharské spisovatelce, literární kritičce a političce Blaze Dimitrové* (spolupořadatelé Slovanský ústav AV ČR, v. v. i., Bulharský kulturní institut)
- 3. 5. 2022 *Přednáška D. S. Birjukova „Proměny pohledu na Byzanc v ruském (slavjanofilském a protislavjanofilském) myšlení 19. století“* (spolupořadatel Ústav východoevropských studií FF

UK)

- 11. 2021. „Fjodor Dostojevskij 1821–1881–2021“. Seminář konaný u příležitosti 200. výročí Dostojevského narození (spolupořadatel Společnost Dostojevského v Praze)
- 21. 10. 2021 Literární večer k 80. výročí narození ukrajinského básníka a diplomata, prvního velvyslance Ukrajiny v Praze Romana Lubkivského (1940–2015)
- 23. 1. 2020 „Ukrajina mimo Ukrajinu“. Představení encyklopedického slovníku uměleckého, kulturního a veřejného života ukrajinské emigrace v meziválečném Československu (1919–1939) a beseda s autorkou Oksanou Pelenskou
- 21. 2. 2019 „Konstantin Jireček a Bulharsko“. Beseda věnovaná českému historikovi a diplomatovi, zásadní osobnosti česko-bulharských vztahů Konstantinu Jirečkovi (1854–1918) (spolupořadatelé Slovanský ústav Akademie věd ČR, v.v.i., Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, v.v.i., Bulharský kulturní institut);
- 4. 3. 2019 Přednáška Je. Andrejevové „Timur Novikov: umění nové vlny v Leningradu v osmdesátých letech 20. století“
- 11. 2019 Beseda s M. Jankowiakem a M. Vašíčkem „Dobrodružství dialektologického výzkumu na pomezí střední a východní Evropy“ (hlavní pořadatel: Slovanský ústav Akademie věd ČR, v.v.i.)
- Širokému zájmu médií a veřejnosti se těší každoroční Cena Rudolfa Medka, kterou uděluje Slovanská knihovna a spolek Ruská tradice.

Oddělení rukopisů a starých tisků od října 2019 pravidelně každý měsíc pořádá **cyklus přednášek Z klementinských pokladů**. Přednášky jsou doplněny exponátem měsíce, vybraným z fondů NK a vystaveným v předsálí Všeobecné studovny.

Digitální knihovna Manuscriptorium pravidelně informuje o novinkách v databázi formou krátkých blogových příspěvků. Popularizační činnost je komunikována na sociálních sítích. Probíhají zde informační a vzdělávací kampaně, v jejich rámci jsou nejen zveřejňovány kratší texty s obrazovým doprovodem, ale jsou natáčena i videa. Pracovníci pravidelně publikují v časopise *Dějiny a současnost* (cyklus Z pokladů knihoven). Jsou připravovány uživatelské manuály a organizovány workshopy zejména tam, kde jde o správné užívání výsledků aplikovaného výzkumu. Výsledky jsou prezentovány na bezpočtu setkání s uživateli a knihovníky vč. zahraničních. Výzkumná činnost se obvykle prezentuje i při besedách. Probíhá řada popularizačních prezentací v rámci seminářů a návštěv doma i v zahraničí. Možnosti tvorby virtuálních sbírek jsou využívány v komunikaci se zainteresovanými zastupitelskými úřady. Tím dochází k další propagaci a popularizaci digitální knihovny Manuscriptorium, a tím i výsledků výzkumu.

Výběr dalších významných popularizačních akcí:

- 22. 4. 2021 *Meet the National Library of the Czech Republic* (online webinář o roli národních knihoven ve společnosti, spolupráce národních knihoven jednotlivých států, funkce vzdělávání komunit na celém světě)
- 25. 2. 2022 natáčení spotů *Čtení v digitálním světě* (série krátkých spotů, mapujících klíčové problémy současného čtenářství včetně doby pandemie; realizováno za podpory Akademie věd ČR)
- 24. 7. 2022 – 29. 7. 2022 *Mezinárodní kongres hudebních knihovníků IAML 2022* (za spolupráce Národní knihovny ČR, Městské knihovny v Praze, Institutu Bohuslava Martinů a za pomoci Národního muzea, Českého muzea hudby a Obecního domu)
- 12. 2022 konference *Literatura národnostních menšin* (uspořádal Dům národnostních menšin, Národní knihovna ČR a Národní muzeum)

Dále probíhaly prezentace VO na knižním veletrhu Svět knihy, vystoupení a rozhovory pracovníků NK v médiích (tisk, televize, rozhlas).

K velké popularizaci a uznání činnosti a výsledků NK v oblasti digitálního zpřístupnění sbírek došlo i prostřednictvím udělení ceny Magnesia (Magnesia Litera 2023) Mgr. Adolfo Knollovi za rozvoj digitalizace rukopisů, starých tisků a novin a jejich široké zpřístupnění odborné komunitě a veřejnosti.

2.8.2 Další specifické výzkumné aktivity

Přestože se NK podílí na výzkumu formou institucionálního výzkumu a účelových projektů pouze menší částí své kapacity, je na druhé straně absolutně klíčovou institucí v zajišťování zdrojů pro výzkum, a to především budováním svých fondů (národní konzervační fond) a ochranou a zpřístupňováním fondů stávajících (především jde o výjimečně bohaté fondy historické, hudební a slavistické, které nemají v ČR, ale často ani ve světě obdoby), vytvářením on-line nástrojů, jako jsou katalogy a digitální knihovny, bez jejichž využití si nelze výzkum a práci řady ústavů AV, vysokých škol i individuálních domácích i zahraničních badatelů představit. To se zásadním způsobem projevilo během pandemie onemocnění covid-19, kdy se NK podařilo během krátké doby umožnit čtenářům vzdálený přístup do svých databází i pro autorsky chráněná díla a alespoň částečně tak dopomoci tomu, aby vědecká práce byla méně ovlivněna souvisejícími restriktivními opatřeními. Na základě těchto zkušeností pak došlo ke zpřístupnění děl nedostupných na trhu registrovaným čtenářům na dálku online.

Kromě Manuscriptoria, které buduje komplexní virtuální badatelské prostředí umožňující vysokou uživatelskou personifikaci a bezešvou práci s daty domácích i zahraničních pracovišť v homogenním uživatelském prostředí a zpřístupňuje téměř 169 tisíc digitalizovaných rukopisů a starých tisků (z toho přes 20 tisíc od zahraničních partnerů) a 400 tisíc popisných záznamů, šlo především o volné užití Národní digitální knihovny. Ta zpřístupňuje na 251 tisíc titulů českých monografií vydaných po r. 1800 a cca. 4933 titulů periodik. Objem Webarchivu je t.č. 560 TB. To vše dohromady spolu s dalšími zdroji vytváří solidní bázi pro další výzkum.

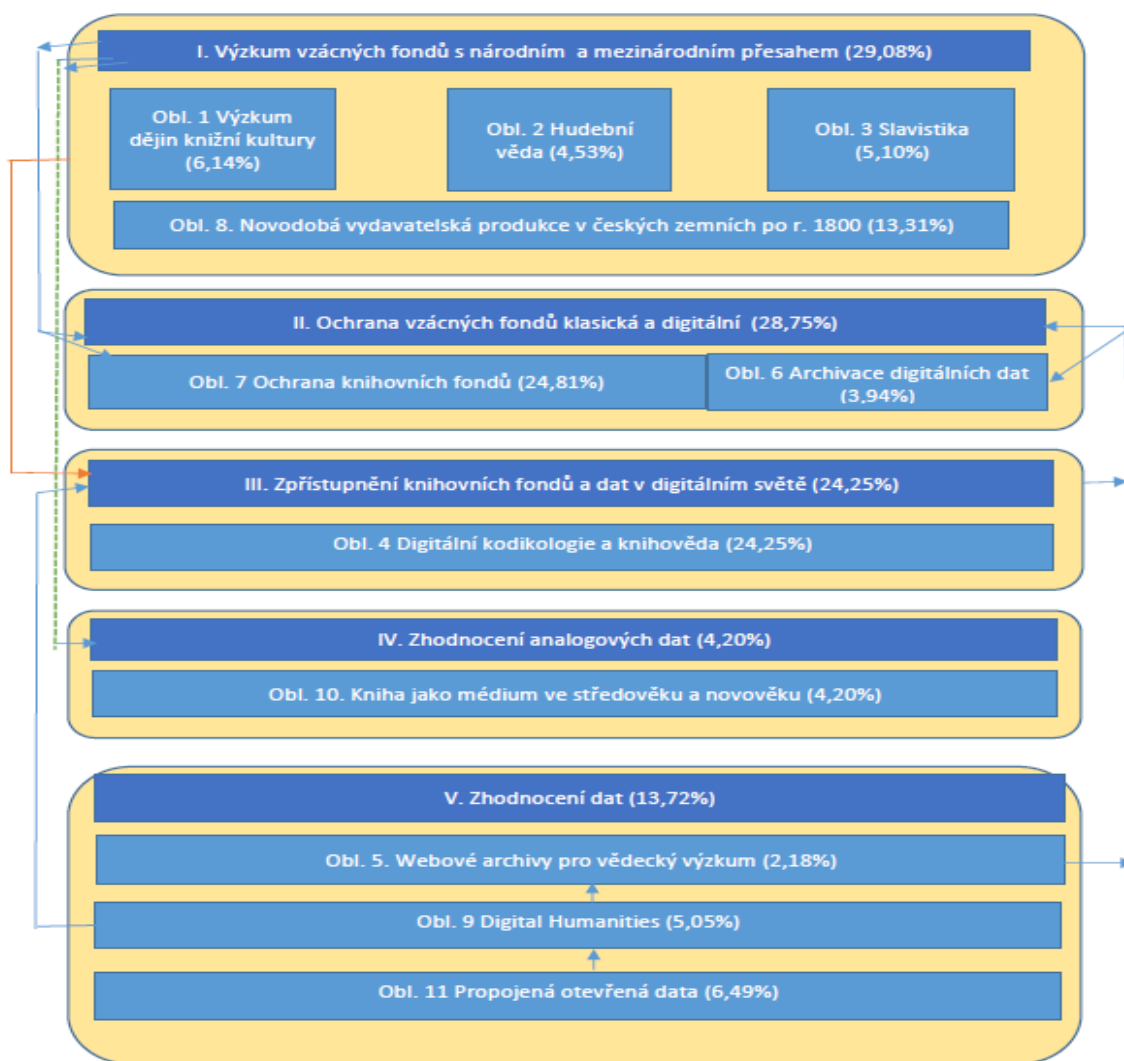
Manuscriptorium je oborovým mezinárodním certifikovaným agregátorem EUROPEANA a certifikaci národního agregátora (pro oblast novodobých dokumentů) získal i portál Česká digitální knihovna, na jehož vývoj se NK podílela a jehož prostřednictvím jsou přes EUROPEANA dostupná i data Krameria.

Je třeba si dále uvědomit, že NK hraje nezastupitelnou roli i tím, že zajišťuje výsledkům publikovaným v ČR dlouhodobou archivaci. Webarchiv je využíván k ověřování informací řadou orgánů státní správy jako hodnověrný zdroj.

NK pořádá školení za účelem výchovy uživatelů k práci s nabízenými zdroji informací. Veškerý výzkum NK směřuje k podpoře výzkumu dalších institucí a jednotlivců. Dále také VO poskytuje stáže studentům v rámci programů Erasmus+ a USAC. Studenty na odbornou vědeckou práci ale připravuje i během jejich častých exkurzí (především z oborů knihovnictví, historie, archivnictví a pomocné vědy historické, muzikologie, dějiny umění).

3. Oblasti výzkumu VO

VO pokračuje v řešení úkolů ve všech oblastech jako v předchozím období, ale na základě požadavků a zkušeností otevírá další oblast č. 11 **Propojená otevřená data**, tato oblast je začleněna do segmentu V. **Zhodnocení dat**. NK vystavila totiž v roce 2022 část svých dat jako otevřená data v režimu CC0 a nyní – v souladu s *Koncepcí rozvoje knihoven v České republice na léta 2021-2027 s výhledem do roku 2030* - usiluje o dosažení stavu, kdy by knihovny vytvářely propojená data s využitím všech v dané době dostupných dokumentů. Výzkum v oblasti propojených dat a dosažení stanovených cílů dle harmonogramu jsou – s ohledem na postavení a funkce NK – nutným předpokladem splnění strategického cíle koncepce.

Proporce oblastí jsou stanoveny procentuálně dle předpokládaného finančního čerpání dotace; vyšší finanční podíly oblastí 7 a 4 jsou dány aplikačním charakterem výzkumu a výsledků (zejména poloprovozy v oblasti č. 4 a investice v oblasti č. 7). Finanční proporce v žádném případě neurčují význam výzkumu a výsledků. Vztahy a finanční proporce jsou vyjádřeny graficky výše.

Konkrétně Oblasti 1–3 a 5 se věnují otázkám lepšího poznávání a zpřístupnění tří nejceněnějších klasických sbírek instituce, jimiž jsou historické fondy (dva zápisy v celosvětovém seznamu UNESCO), hudební fondy, fond Slovanské knihovny (jeden zápis v seznamu UNESCO) vč. vztahů těchto fondů k dalším písemným památkám mimo instituci – v digitálním světě je k tomu nutno přiřadit jedinečný fond Webarchivu. Oblasti 6 a 7 se věnují především ochraně těchto fondů a rovněž ochraně dat z Oblasti 4, která je zaměřena na digitální zpřístupnění klasických fondů a vývoj příslušných nástrojů. Problematika poznávání a výzkumu vzácných fondů je doplněna o Oblast 8, která dovoluje zabývat se mladší vrstvou kulturního dědictví, tj. tištěnou produkcí po r. 1800. Oblast 10 se pak zabývá knihou jako médiem, tj. její rolí ve společnosti, a Oblast 9 využitím a zhodnocením dostupných digitálních dat, ať už webarchivu, tak i dat produkovaných prostřednictvím digitalizace a katalogizace a perspektivně dalších dat, které bude NK získávat jako elektronický povinný výtisk. Oblast 11 se věnuje obohacení metadat z dostupných zdrojů, čímž se zvyšuje využitelnost sbírek uživateli i v interakci s dalšími systémy.

POZNÁVÁNÍ FONDŮ se promítne především do publikovaných výsledků, ale také nachází svůj odraz v digitální knihovně Manuscriptorium, která je určena pro ZPŘÍSTUPNĚNÍ historických a vzácných fondů. Z tohoto důvodu je rozvoj virtuálního badatelského prostředí Manuscriptoria (Oblast 4: Digitální kodikologie a knihověda) předmětem výzkumu a je to i jedna ze dvou největších oblastí v této koncepci. Nástroje a služby Manuscriptoria zpětně přispívají k lepšímu poznání oněch tří oblastí klasických fondů zapojením široké badatelské veřejnosti a propojením s dalšími světovými zdroji. Manuscriptorium je

světově známá digitální knihovna se špičkovými technologiemi a formami spolupráce s nejvýznamnějšími portálovými hráči v oboru (EUROPEANA, EBSCO Resource Discovery, ProQuest SUMMON Service a další).

NK spravuje jak klasické dokumenty, tak i dokumenty digitální vč. webarchivu, z tohoto důvodu se věnuje výzkum vybraným aspektům OCHRANY fondů klasických (Oblast 7) a digitálních (Oblast 6) a také využití webarchivu (Oblast 5).

V jednotlivých oblastech jsou pak dále specifikovány konkrétní dílčí cíle a kontrolovatelné výstupy, zejména výsledky dle typologie RIV.

3.1 Jednotlivé oblasti výzkumu VO

3.1 Jednotlivé oblasti výzkumu VO

A. 1. Výzkum dějin knižní kultury

A. Název oblasti č. 1: Výzkum dějin knižní kultury					
Charakteristika oblasti	<p>V rámci plánovaného výzkumu dějin knižní kultury bude navázáno na výzkum proveniencí středověkých a novověkých rukopisů. Pozornost bude zaměřena nejen na paleografický a kodikologický průzkum, ale rovněž i na rekonstrukci knihovních celků, ať již světských či církevních knihoven. Také v případě tištěné produkce je plánován systematický průzkum historického fondu a exemplářové zpracování knižních sbírek, který umožní identifikovat původní majitele a rekonstruovat knihovny, které byly v průběhu let začleněny do historického fondu NK. Průzkum historického fondu bude doplněn archivním výzkumem a analýzou dochovaných katalogů. Vedle provenienčního výzkumu zaměřeného na původní majitele starých tisků, bude pokračováno ve výzkumu dějin českého a moravského knihtisku – pozornost bude zaměřena na dějiny tiskáren a jejich produkci, u níž bude mj. provedena kunsthistorická analýza ilustračního aparátu či knižního dekoru. V neposlední řadě dojde k bibliografickému zpracování tisků zahrnutých do dosud nepublikovaných abecedních Dodatků ke Knihopisu, se zřetelem k titulům vydaným v průběhu 17. a částečně i 18. století nebo zpracování kartografických dokumentů (starých map a sběratelských atlasů).</p> <p>Pro VO znamená tento výzkum prohloubení znalostí o spravovaném kulturním dědictví a jeho vazbách na sbírky dalších institucí. Mezioborový výzkum dějin knižní kultury zahrnující studium materiální, textové i duševní stránky knih, dějiny čtenářství a sběratelství nebo výzkum knihoven, knižních fondů či specializovaných sbírek, dějiny knihtisku, knižního obchodu, dějiny umění a uměleckého řemesla či mnoha dalších odvětví spojených s knižní kulturou, přispějí k dotvoření uceleného obrazu evropské kulturní historie.</p>				
B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky					
Dílčí cíl/e	Provést výzkum proveniencí středověkých rukopisů a starých tisků, zaměřený zejména na původní knižní celky; pokračovat ve výzkumu dějin českého a moravského knihtisku 16.–18. století; průzkum kartografické sbírky a v ní uložených sběratelských atlasů.				
Ko ntr ol ov at eln	<table border="1"> <tr> <td style="background-color: yellow;">2024</td> <td>1x B; provést výzkum zaměřený na identifikaci rukopisů z knihovny Křišťana z Prachatic a výsledky prezentovat prostřednictvím odborné monografie B Knihovna mistra Křišťana z Prachatic</td> </tr> <tr> <td style="background-color: yellow;">2025</td> <td>4x Jost; provést provenienční průzkum rukopisů z majetku hraběte Václava Vojtěcha ze Šternberka, výzkum heraldické výzdoby bohemikálních tisků, výzkum geneze a dějin czerninské rodové knihovny a související výzkum dějin knihtisku 16.-18. století</td> </tr> </table>	2024	1x B; provést výzkum zaměřený na identifikaci rukopisů z knihovny Křišťana z Prachatic a výsledky prezentovat prostřednictvím odborné monografie B Knihovna mistra Křišťana z Prachatic	2025	4x Jost; provést provenienční průzkum rukopisů z majetku hraběte Václava Vojtěcha ze Šternberka, výzkum heraldické výzdoby bohemikálních tisků, výzkum geneze a dějin czerninské rodové knihovny a související výzkum dějin knihtisku 16.-18. století
2024	1x B; provést výzkum zaměřený na identifikaci rukopisů z knihovny Křišťana z Prachatic a výsledky prezentovat prostřednictvím odborné monografie B Knihovna mistra Křišťana z Prachatic				
2025	4x Jost; provést provenienční průzkum rukopisů z majetku hraběte Václava Vojtěcha ze Šternberka, výzkum heraldické výzdoby bohemikálních tisků, výzkum geneze a dějin czerninské rodové knihovny a související výzkum dějin knihtisku 16.-18. století				

B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky		
é cíl e		a výsledky publikovat ve čtyřech odborných studiích
	2026	5x Jost; provést provenienční průzkum rukopisů a starých tisků a problematiku představit prostřednictvím čtyř odborných studií Jost. Prostřednictvím další studie Jost prezentovat výsledky vycházející z bibliografického zpracování bohemikálních tisků
	2027	5x Jost; provést provenienční průzkum rukopisů a prezentovat jej třemi odbornými studiemi Jost, prostřednictvím další studie Jost seznámit s výsledky heraldicky zaměřeného průzkumu bohemikální produkce a představit výsledky vycházející z průzkumu a zpracování mapové sbírky uložené v historickém fondu NK formou studie Jost
	2028	1x B, 6x Jost; seznámit s výsledky provenienčního průzkumu a zpracování historického fondu NK ve studiích Jost, představit fond Czerninské rodové knihovny v monografii B, prezentovat výsledky vycházející z průzkumu a zpracování mapové sbírky uložené v historickém fondu NK ve studiích Jost

B2. Konkretizace vědeckých metod pro danou oblast

V rámci výzkumu a zpracování dojde nejen ke zpřístupnění často unikátních exemplářů uložených v historickém fondu NK, ale také k analýze a syntéze daného materiálu, který bude rovněž zkoumán v širších souvislostech:

Studium a zpracování materiálu (rukopisy a staré tisky uložené v historickém fondu NK) v rámci provenienčního průzkumu budou doplněny nejen o archivní studium, ale i o komparaci s materiálem uloženým ve fondech jiných paměťových institucí.

V rámci studia a výzkumu typografie a výzdoby starých tisků bude vedle zpracování jednotlivých exemplářů (pozornost bude zaměřena především na exempláře evidované v rámci Knihopisu a v Doplnících, které budou do databáze Knihopis v rámci zpracování zaevidovány) nebo sledování historického vývoje ilustrace a jejího užití v bohemikálních tiscích, prováděna také analýza daného materiálu, jeho zhodnocení, komparace nebo klasifikace (ICONCLASS).

V neposlední řadě dojde také ke zpracování a zpřístupnění kartografického materiálu uloženého ve sbírkách historického fondu.

Podrobné prostudování a zpracování materie, syntéza a analýza materiálu a jeho zpřístupnění ať již ve virtuálním prostředí (v databázích) nebo v rámci odborných studií a publikací je důležitým počínem nejen pro dějiny knižní kultury, ale i pro rozvoj společenských a kulturních dějin.

C. Složení týmu zajišťujícího oblast			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	Úvazek
1.	Mgr. Lucie Heilandová, Ph.D.	Garant: výzkum dějin knihtisku 16.–18. století (dějiny tiskáren, knižní produkce a její výzdoba)	0
2.	PhDr. Renáta Modráková	výzkum středověkých rukopisů (klášterní a univerzitní knihovny)	0
3.	PhDr. Milada Svobodová	výzkum středověkých rukopisů (pražská lobkowiczská knihovna, šlechtické knihovny)	0
4.	Mgr. Tereza Paličková	průzkum fondu pražské lobkowiczské knihovny a identifikace svazků czerninské provenience	0

5.	Mgr. David Mach	průzkum jazykově českých starých tisků a bibliografické zpracování jazykově českých tisků	0
6.	Mgr. Jakub Fryje	výzkum mapové sbírky (mapová sbírka a sběratelské atlasy)	0
Celkem			0

D. Nejvýznamnější výsledky oblasti uplatněné v letech 2019–2022

druh	autor/ři a název výsledku	využití výsledku	Zdroj
B	Michal Dragoun: Středověká knihovna Starého Města pražského. Praha: Národní knihovna České republiky: RIV/00023221: /22:N0000039	Nemohl ještě být předložen k hodnocení na národní úrovni (loňský výsledek, hlášený v RIV 23)	IP
B	Renáta Modráková: Knižní kultura kláštera benediktinek u sv. Jiří na Pražském hradě: RIV/00023221: /22:N0000036	Nemohl ještě být předložen k hodnocení na národní úrovni (loňský výsledek, hlášený v RIV 23)	IP
B	Milada Svobodová: Rukopisy palácové knihovny hrabat Czerninů z Chudenic v Praze na Hradčanech dochované ve fondu pražské lobkowiczské knihovny v Národní knihovně České republiky: RIV/00023221: /22:N0000038	Nemohl ještě být předložen k hodnocení na národní úrovni (loňský výsledek, hlášený v RIV 23)	IP
B	Kamil Boldan – Michal Dragoun – Jindřich Marek – Milada Studničková: Knižní kultura českého středověku: RIV/00023221: /20:N0000006	Vybraný výsledek H21 – finální známka 2	ÚP
B	Kamil Boldan: Počátek českého knihtisku: RIV/00023221: /22:N0000042	Vybraný výsledek H20 – finální známka 3	ÚP

A. 2. Hudební věda

A. Název oblasti č 2: Hudební věda	
Charakteristika oblasti	Realizování evidence, zpracování a prezentace hudebně historických sbírek z období let 1700–2000 uložených v knihovnách, muzeích, církevních institucích a archivech České republiky. Průzkum dosud neznámých nebo málo probádaných hudebních pramenů mnohdy upozorňuje na významné osobnosti hudební historie, jejichž pozůstalosti nejsou dosud zpracovány a přínos jejich díla není zatím zhodnocen. Díky stále vyšší přístupnosti zpracovaných sbírek nejen v České republice, ale i ve sbírkách významných světových paměťových institucí je možné výzkum provádět v širších souvislostech. K výzkumu přímých hudebních pramenů přistupuje i zhodnocení dobové hudební kultury, historiografie, muzikologie a publicistiky. Pro VO znamená tento výzkum zejména dokumentační přínos, který je v oblasti hudební vědy využíván v mnoha následných projektech jak vědeckých, tak interpretačních a edičních. Výstupem odborného vědeckého zpracování

	sbírek jsou tematické katalogy, a to nejen katalogy sbírkové, ale rovněž osobnostní, jejichž vydávání představují jednu ze základních povinností muzikologického výzkumu. Dalším výstupem jsou notové kritické edice objevených pramenů, komentované edice dosud neznámých historiografických prací, pozůstalostí osobností hudební vědy, korespondence významných umělců, nakladatelů a dalších osobností hudebního života. Otevírá se tak cesta ke zhodnocení zatím nepublikovaných materiálů. Dalším výstupem této oblasti budou přednášky a příspěvky na konferencích, které se zabývají pramenným průzkumem hudebních památek.
--	---

B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky

Dílčí cíl/e	<p>1) Připravit evidenci, zpracovat a prezentovat vybrané hudebně historické sbírky z období let 1700–2000, které jsou uloženy na území České republiky (NK, Litomyšl, Teplice, Archiv Konzervatoře v Praze, hudební sbírka Český Krumlov, Muzeum české hudby, Skalsko).</p> <p>2) Realizovat výzkum osobností české hudební kultury konce 19. a 20. století z hlediska dílčích materiálů, které jsou uloženy ve sbírce hudebnin a dalších celků NK (A. Dvořák, V. Novák, J. B. Foerster, Z. Fibich, J. Suk). Byť se jedná o jednotlivosti, přesto dotvářejí obraz těchto osobností české hudby.</p> <p>3) Prostudovat a zpracovat dosud neprobádanou pozůstalost význačného muzikologa prof. Ivana Vojtěcha; připravit komentovaný katalog.</p> <p>4) Vytvořit volně přístupnou databázi hudebních sbírek evidovaných v Souborném hudebním katalogu, která umožní snadné zpřístupnění a informační zhodnocení tisíce záznamů dosud uložených pouze v „papírové“ evidenci katalogu.</p> <p>Zhodnocení a popularizace výše uvedených výzkumných činností bude uskutečněna plánovanými publikačními záměry (tematické sbírkové i osobnostní katalogy, kritické notové edice, komentovaná faksimile význačných titulů, odborné studie, databáze).</p>	
Kontrolovatelné cíle	2024	1x Jost, 1x S; prozkoumat a zpracovat dokumenty pro vydání studie Jost: <i>Chránová hudba ve Skalsku a okolí</i> ; připravit, vytvořit a naplnit databázi S <i>Průvodce Souborným hudebním katalogem</i>
	2025	1x B; připravit studii a komentované vydání faksimile rukopisu B. Smetany <i>Z domoviny</i>
	2026	1x Jost, 3x B; připravit studii a komentované vydání faksimile rukopisu A. Dvořáka <i>Trio B dur</i> ; virtuálně sjednotit torza hudební sbírky z jezuitského kostela sv. Mikuláše na Malé Straně a vydat studii: <i>Nejstarší vrstva hudební sbírky jezuitského kostela sv. Mikuláše na Malé Straně</i> ; připravit a vydat tematický katalog: <i>Sbírka hudebnin hraběnky Šlikové ze sbírky Konzervatoře v Praze</i> ; připravit a vydat online katalog díla Josefa Páleníčka
	2027	2x Jost; prozkoumat a zpracovat dokumenty pro vydání studie Jost o chránové hudbě v Litomyšli první poloviny 20. století; prozkoumat skicu citovaného díla a vydat studii Jost: <i>Dvořákův sborový cyklus B 66, k souvislostem skici uložené v NK</i>
	2028	1x B; hloubkově revidovat záznamy hudební sbírky z Dlouhého mostu, vydat tematický katalog této sbírky

B2. Konkretizace vědeckých metod pro danou oblast

Nejdříve dojde k důkladné heuristice, následně budou prameny kriticky zpracovány za užití standardních metod, jako je komparatistika nebo analýza hudebního zápisu. Nové informace přinese i plánované snímání vodoznaků a hodnocení písářských rukou. Prameny budou katalogizovány dle standardů, které se užívají pro hudební prameny a klasifikaci dokumentů. Poznatky budou dále analyzovány a interpretovány.

C. Složení týmu zajišťujícího oblast			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	úvazek
1.	Zuzana Petrášková, prom.fil.	Garant: koordinace prací projektu, odborné konzultace s řešiteli projektu a vlastníky sbírek. Příprava katalogu sbírky kostela sv. Maří Magdalény z Řetové z fondu hudebního oddělení NK ČR	0
2.	Mgr. Eliška Šedivá	zpracování určených hudebních pramenů pro databázi RISM, ediční činnost, příprava tematických katalogů včetně školení o jejich vytváření, údržba stávajících databází a tvorba nové databáze	0
3.	Mgr. Ludmila Šmídová, Ph.D.	průzkum a zhodnocení novodobých rukopisných fondů, zpracování určených tištěných hudebních pramenů pro databázi RISM, ediční činnost	0
4.	Bc. Lucie Havránková	hloubkové revize záznamů pro RISM, příprava tematického katalogu Dlouhý Most, snímání obrazů filigránů včetně popisu	0
5.	Mgr. Pavel Kordík, Ph.D.	zpracování hudebně historiografických pozůstalostí a varií	0
6.	Mgr. Václav Kapsa, Ph.D.	studium a zpracování hudební sbírky původně uložené u sv. Mikuláše na Malé Straně a dalších vybraných pramenů; odborné konzultace k výskytu hudebních pramenů,	0
7.	Mgr. Marc Niubò, Ph.D.	spolupráce na databázi hudebních sbírek evidovaných v Souborném hudebním katalogu, průzkum písářských rukou ve zpracovávaných sbírkách	0
8.	Radovan Záhořík	technická realizace, údržba a podpora tvorby stávajících databází (filigrány, Berra) a příprava nové databáze SHK	0
Celkem			0

D. Nejvýznamnější výsledky oblasti uplatněné v letech 2019–2022			
Druh	autor/ři a název výsledku	využití výsledku	Zdroj
B	Lucie Havránková – Karel Veverka: Catalogus Collectionis Operum Artis Musicae Ecclesiae Sanctissimae Trinitatis in Koleč: RIV/00023221: /20:N0000032	H21 – finální známka 5 z formálního důvodu nepředložení PDF kopie (dle našeho názoru tato povinnost není mandatorní, neboť dílo vyšlo pouze tiskem, nikoli elektronicky). Katalog je zásadní a vysoce hodnocen odbornou veřejností, což bylo doloženo.	IP
B	Catalogus collectionis operum artis musicae comitis Clam-Gallas:	H20 – finální známka 2	IP

	RIV/00023221:_____/18:N0000064		
B	Jana Vozková – Eliška Šedivá: Collection Operum Musicalium E Possessione P. Barnabae Weiss: RIV/00023221:_____/22:N0000049	Zásadní objevný katalog pro odbornou veřejnost a výkonné umělce.	IP
J _{imp}	Pavel Kordík – Annini Tsioutis: Lettres Autographes Françaises aux Archives du Département de la Musique...: RIV/00023221:_____/22:N0000048	Loňský výsledek, význam podložen publikováním v impaktovaném zahraničním časopise	IP
J _{ost}	Ludmila Šmídová: Rukopisná notová pozůstalost Josefa Páleníčka uložená v hudebním oddělení Národní knihovny České republiky: RIV/00023221:_____/22:N0000047	Zpřístupnění dosud neznámé pozůstalosti – zásadní pro odbornou veřejnost a výkonné umělce	IP

A. 3. Slavistika

A. Název oblasti č. 3: Slavistika									
Charakteristika oblasti	Předmětem oblasti je odborný rozvoj slavistické vědní disciplíny a slavistického knihovnictví, které v rámci NK garantuje samostatný odbor Slovanská knihovna. Ta během sta let své existence vybudovala světově jedinečný fond slavistické literatury (jedna ze sbírek je zapsána na seznam Paměť světa UNESCO). Cílem oblasti je pokračující odborný průzkum a mnohostranné zhodnocení unikátního fondu tištěných a rukopisných dokumentů dostupných ve Slovanské knihovně a jeho prezentace za předpokladu víceoborové badatelské práce (historie, archivnictví, paleografie, literární věda, kodikologie, restaurátorství, digitalizace) a meziinstitucionální spolupráce. Předmětem oblasti je dále výzkum otázek spojených s historií Slovanské knihovny, budováním jejího fondu a specifických jevů souvisejících s jejím vývojem (činnost emigrace z bývalého Ruského impéria). Přínosem pro VO je mimo jiné všestranné poznání, zpřístupnění sbírek a jejich popularizace.								
B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky									
Dílčí cíl/e	Pokračovat v základním výzkumu a evidenci historických rukopisů, kartografických dokumentů a sbírek speciálních dokumentů; to vše se zaměřením na provenienční znaky dokumentů (ex libris, razítka, marginálie, filigrány), jejichž studium napomáhá poznání a popisu dějin fondu Slovanské knihovny. Studium jevů objevených v průběhu průzkumu.								
Kontrolovatelné cíle	<table border="1"> <tr> <td style="background-color: yellow;">2024</td> <td>1x B; dokončit třídění a evidenci sbírky listinných dokumentů vztahujících se k dějinám Slovanské knihovny, výsledky prezentovat v odborné knize B</td> </tr> <tr> <td style="background-color: yellow;">2025</td> <td>1x Jost; provést průzkum hlavní části sbírky obrazových dokumentů Slovanské knihovny, prezentovat nejvýznamnější výsledky formou článku Jost v recenzovaném časopise</td> </tr> <tr> <td style="background-color: yellow;">2026</td> <td>1x Jost; provést průzkum hlavní části sbírky listinných dokumentů Slovanské knihovny, prezentovat podstatná zjištění formou článku Jost v recenzovaném časopise</td> </tr> <tr> <td style="background-color: yellow;">2027</td> <td>1x Jost; zhodnotit stav odborného výzkumu dějin Slovanské knihovny ve vztahu k souboru osobních knižních sbírek tvořících jádro knihovního fondu a prezentovat</td> </tr> </table>	2024	1x B; dokončit třídění a evidenci sbírky listinných dokumentů vztahujících se k dějinám Slovanské knihovny, výsledky prezentovat v odborné knize B	2025	1x Jost; provést průzkum hlavní části sbírky obrazových dokumentů Slovanské knihovny, prezentovat nejvýznamnější výsledky formou článku Jost v recenzovaném časopise	2026	1x Jost; provést průzkum hlavní části sbírky listinných dokumentů Slovanské knihovny, prezentovat podstatná zjištění formou článku Jost v recenzovaném časopise	2027	1x Jost; zhodnotit stav odborného výzkumu dějin Slovanské knihovny ve vztahu k souboru osobních knižních sbírek tvořících jádro knihovního fondu a prezentovat
2024	1x B; dokončit třídění a evidenci sbírky listinných dokumentů vztahujících se k dějinám Slovanské knihovny, výsledky prezentovat v odborné knize B								
2025	1x Jost; provést průzkum hlavní části sbírky obrazových dokumentů Slovanské knihovny, prezentovat nejvýznamnější výsledky formou článku Jost v recenzovaném časopise								
2026	1x Jost; provést průzkum hlavní části sbírky listinných dokumentů Slovanské knihovny, prezentovat podstatná zjištění formou článku Jost v recenzovaném časopise								
2027	1x Jost; zhodnotit stav odborného výzkumu dějin Slovanské knihovny ve vztahu k souboru osobních knižních sbírek tvořících jádro knihovního fondu a prezentovat								

B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky		
		výsledek formou článku Jost v recenzovaném časopise
	2028	1x B; dokončit průzkum historických rukopisů ze sbírky Slovanské knihovny, výsledek prezentovat formou odborné knihy – katalogu rukopisů z fondu Slovanské knihovny

B2. Konkretizace vědeckých metod pro danou oblast

Pro odborné třídění listinných dokumentů budou uplatněny standardní metody pro práci s archivními dokumenty dané pravidly pomocných věd historických. Využita bude průběžně rozšiřovaná sada tištěných pramenů, katalogů, průvodců a dalších pomůcek, v heuristice se bude dále pokračovat. Pro průzkum vodoznaků a dalších vlastnických značek budou využívány zobrazovací metody vyvinuté mj. VO. Pro interpretaci získaných poznatků budou využity standardní archivně-historické interpretační metody. Katalogizace rukopisných a tištěných dokumentů (včetně kartografických dokumentů) v elektronickém katalogu Slovanské knihovny bude prováděna v systému Aleph podle pravidel RDA. Příprava metadat rukopisných dokumentů určených k digitalizaci bude prováděna v souladu s pravidly programu VISK 6. Pro přepis nelatinkových písem v elektronických i tištěných katalozích bude užita platná metodika pro transliteraci nelatinkových písem spravovaná a rozvíjená VO. Pro přepis nelatinkových písem v popularizačních textech bude použita metodika definovaná v Nařízení vlády č. 594/2006 o přepisu znaků do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy.

C. Složení týmu zajišťujícího oblast			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	Úvazek
1.	PhDr. Lukáš Babka	Garant: koordinace činností, administrativní a technické práce, hodnocení pracovních výsledků členů týmu, průzkum osobních knihoven ve fondu Slovanské knihovny.	0
2.	Mgr. Rita Lyons Kindlerová	odborná práce s fondem historických rukopisných dokumentů, jejich průzkum z hlediska provenienčních znaků, příprava katalogu rukopisů z fondu Slovanské knihovny, zajištění digitalizace historických dokumentů	0
Celkem			0

D. Nejvýznamnější výsledky oblasti uplatněné v letech 2019 – 2022			
druh	autor/ři a název výsledku	využití výsledku	Zdroj
B	Anastazie Kopřivová – Lukáš Babka: Russkaja emigracija v Prage (1918–1945): putevoditel' = Ruská emigrace v Praze (1918–1945): průvodce: RIV/00023221:____/22:N0000008	Monografie ve volné knižní distribuci, kniha dále distribuována českým i zahraničním partnerům a relevantním knihovnám; zásadní pro studium oboru	IP
J _{ost}	Anna Chlebina: Ukrajins'kyj muzej v Prazi onlajn: RIV/00023221:____/22:N0000010	Odborná studie dostupná v tištěné verzi časopisu (země vydání Ukrajina), bez omezení též v elektronické podobě; objevená studia v oboru	IP
J _{sc}	Rita Lyons Kindlerová: The Old Believers' Printed	Odborná studie dostupná	IP

	Books from Klinty in the Slavonic Library, Prague: History, Context, and Traditions: RIV/00023221:____/22:N0000009	v tištěné verzi časopisu (země vydání USA), k dispozici též v licencované elektronické databázi	
B	Marija Magidová – Olga Iljina: Biblioteka A. L. Bema: Varšava – Praga, 1921–1945: opyt rekonstrukcii i opisaniija: RIV/00023221:____/21:N0000001	H22 – dosud neznámé hodnocení – monografie ve volné knižní distribuci, kniha dále distribuována českým i zahraničním partnerům a relevantním knihovnám	OP
B	Oksana Pelenska: Ukrajina poza Ukrajinu: encyklopedyčnyj slovnyk mystec'koho, kul'turnoho i hromads'koho žyttja ukrajins'koji emihraciji v mižvojenij Čechoslovaččyni (1919–1939): RIV/00023221:____/19:N0000004	H20 – hodnocení 5 z důvodu nepředložení PDF textu tištěné publikace, přičemž jeden z hodnotitelů dal známku 1; kniha byla vysoce hodnocena doma i v zahraničí jako zásadní dílo v oboru, dokonce jako nedílná součást Ukrajinské národní encyklopedie – ve volné knižní distribuci, kniha dále distribuována českým i zahraničním partnerům a relevantním knihovnám	OP

A. 4. Digitální kodikologie a knihověda

A. Název oblasti č 4: Digitální kodikologie a knihověda	
Charakteristika oblasti	Oblast reaguje na aktuální požadavky dalších vědních oborů, které pracují s historickými knihovními fondy, a obecné tendence přístupu k digitálnímu prostředí v humanitních vědách. Snaží se transformovat kodikologické a knihovědné postupy, metody, metodiky a metodologie z podoby analogové do digitální. Navazuje na předešlý výzkum, na jehož základě došlo k vytvoření základních nástrojů, umožňujících koncovému uživateli práci s agregovaným obsahem digitální knihovny Manuscriptorium. V dalších krocích bude třeba agregaci obsahu učinit více interoperabilní a automatizovat ji, jakož i rozšířit obsah nejenom kvantitativně, ale zejména kvalitativně tak, aby v oblasti písemného a dokumentového dědictví bylo možno pracovat netoliko s jednotlivými jevy, jak to je typické pro prostředí analogové, ale také s jevy hromadnými, jak je žádoucí pro síťové digitální prostředí. S tím souvisí vzájemné propojování agregovaných dat a jejich automatické seskupování a přeskupování (matchování) podle požadovaných profilů. Pro VO to znamená postupné zpřístupnění všech, nikoli jen vlastních, dostupných zdrojů ve virtuálním badatelském prostředí Manuscriptoria a v důsledku toho nejenom prezentaci a propagaci českého kulturního dědictví celosvětově, ale také možnost jeho kvalitní komparace v globálním prostředí.
B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky	
Dílčí cíl/e	Rozvoj virtuálního badatelského prostředí digitální knihovny Manuscriptorium a v jeho rámci integrace služeb agregovaného obsahu.

B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky		
Kontrolovatelné cíle	2024	1x Zpolop; Na základě metodologie tzv. kvantitativní kodikologie prozkoumat a zobecnit vlastnosti strukturovaných dat tak, aby bylo možno heuristicky vytvářet nová témata na základě obtížně zjistitelných souvislostí. Toto poznání bude vyjádřeno v Zpolop, který upozorní uživatele na tyto možnosti funkcionalitou <i>Mohlo by vás zajímat</i> a umožní mu semiautomatickou analýzu plných textů
	2025	1x Zpolop; Metodami historických a filologických metod analyzovat možnosti agregace různých redakcí historických textů a tuto analýzu použít pro vývoj Zpolop pro automatickou agregaci těchto textů
	2026	1x Zpolop; Analyzovat vzájemně se lišící se standardy, vycházející z aplikace rozličných komplexních kodikologických, historických a filologických metod a vytvořit agregační poloprovoz Zpolop IIIF Search API, který umožní agregované vyhledávání v navzájem strukturálně lišících se zdrojích tak, aby mohlo dojít k využívání dat i pro jiné účely, než jsou ty, definované jednotlivými dílčími systémy
	2027	1x Zpolop; Prozkoumat, vyhodnotit a zobecnit vzájemné vztahy vnitřního kódování historických textů na základě značkovacího jazyka TEI za účelem tvorby/generování ontologických vazeb pro nalezení skrytých souvislostí v různých textech a zpracování těchto procesů do poloprovozu Zpolop umožňujícího generování ontologických vazeb a zobrazování ontologií grafickým způsobem
	2028	1x Zpolop; Prozkoumat, vyhodnotit a zobecnit popsání dat pomocí protokolu IIIF na různých úrovních, a to uvnitř dokumentu, na jeho úrovni a na úrovni sbírek dokumentů, což umožní porovnávání dat společně pro velké celky dokumentových kolekcí, jednotlivé komplexní digitální dokumenty, jejich objekty či dokonce detaily/fragменты objektů, a to na základě metody formální strukturace, jakož i tematické diferenciací celku dokumentového světa. Výsledkem bude vývoj a spuštění Zpolop hloubkového validátoru III manifestů a plných textů

B2. Konkretizace vědeckých metod pro danou oblast

Pro zajištění oblasti bude obecně využito metod spojených s historickým výzkumem a metodologií pomocných věd historických. Využita bude především deskriptivní, analytická a kvantitativní kodikologie, archeologie knihy, editologie a textologie, srovnávací historie, prosopografie, retrospektivní bibliografie, historická topografie, citační analýza a bibliometrie. Na tyto metody naváže nezbytná systémová analýza, na jejímž základě budou vyvinuty a vybudovány výše uvedené poloprovozy.

C. Složení týmu zajišťujícího oblast			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	úvazek
1.	PhDr. Zdeněk Uhlíř	Garant: koordinace oblasti a dílčích cílů, uživatelské požadavky, analýzy, výběr dat, testování	0
2.	Mgr. Tomáš Klimek, Ph.D.	uživatelské požadavky, analýzy, výběr dat, testování	0
4.	Mgr. Michael Lužný	uživatelské požadavky, analýzy, příprava dat, testování	0
5.	Mgr. Anna Pavlíková	uživatelské požadavky, příprava dat, testování	0
6.	PhDr. Miroslava Hejnová	příprava dat, testování	0

Celkem	0
--------	---

D. Nejvýznamnější výsledky oblasti uplatněné v letech 2019 – 2022			
druh	autor/ři a název výsledku	využití výsledku	Zdroj
Z _{polop}	Zdeněk Uhlíř – Tomáš Klimek – Tomáš Psohlavec – Martin Majer – Olga Čiperová: M-Reader Charlene - načítač manifestů IIF a prohlížeč relevantního obsahu: RIV/00023221:____/19:N0000008	Partneři a koncoví uživatelé Manuscriptoria	IP
Z _{polop}	Tomáš Klimek – Michael Lužný – Zdeněk Uhlíř – Olga Čiperová – Martin Majer – Tomáš Psohlavec: Nástroj pro generování IIF manifestů a IIF kolekcí: RIV/00023221:____/18:N0000013	H21, známka 2, Partneři a koncoví uživatelé Manuscriptoria	IP
Z _{polop}	Zdeněk Uhlíř – Tomáš Klimek – Michael Lužný – Anna Pavlíková – Olga Čiperová – Martin Majer – Tomáš Psohlavec: M-Sandbox RIV/00023221:____/22:N0000034	Partneři a koncoví uživatelé Manuscriptoria	IP
Z _{polop}	Zdeněk Uhlíř – Tomáš Klimek – Michael Lužný – Martin Majer – Tomáš Psohlavec – Olga Čiperová / Anotační modul RIV/00023221:____/21:N0000042	H22 – dosud není k dispozici hodnocení – Partneři a koncoví uživatelé Manuscriptoria	IP
Z _{polop}	Zdeněk Uhlíř – Tomáš Klimek – Michael Lužný – Martin Majer – Tomáš Psohlavec – Olga Čiperová / Multitier IdH API pro získávání identifikátorů fyzických exemplářů dle místa uložení: RIV/00023221:____/21:N0000043	Partneři a koncoví uživatelé Manuscriptoria	IP

A. 5. Webové archivy pro vědecký výzkum

A. Název oblasti č. 5: Webové archivy pro vědecký výzkum	
Charakteristika oblasti	Výzkum se zaměřuje na budování webových archivů a na možnosti analyzování a využití archivních dat v kontextu aktuálních trendů v oblasti archivace webu, vývoje technologií a legislativního rámce. Soustředí se na hledání nových způsobů získávání a zpřístupnění dat a metadat, které umožní jejich další výzkum. Výzkumné aktivity směřují k uživatelskému zhodnocení unikátních dat Webarchivu.
B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky	
Dílčí cíl/e	Stanovit nové možnosti zpřístupnění dat a metadat z webových archivů, aktualizovat akviziční strategie v kontextu aktuálních trendů v oblasti archivace webu, například v oblasti akademických zdrojů nebo sociálních médií, a zpřístupnit data v nových souvislostech.

B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky		
K o n t r o l o v a t e l n é c í l e	2024	1x Jost; analyzovat akviziční strategie a hledat nové přístupy v oblasti archivace webu, které budou shrnuty v recenzovaném článku a budou sloužit jako podklad pro vznik experimentálního softwaru, který bude realizován v následujícím roce
	2025	1x R; realizovat vznik experimentálního software s cílem navržení nových způsobů získávání, extrakce nebo zpřístupnění archivních webových dat
	2026	1x Jost; prozkoumat možnosti sklizení a zpřístupnění zdrojů pro další využití a shrnout poznatky výzkumu v recenzovaném článku
	2027	1x S; provést výzkum unikátních souborů URL, příp. výstupů vyvinutého software a připravit specializovanou databázi webových zdrojů vč. URL a dalších metadat, která bude novým způsobem zpřístupňovat strukturovaná data uživatelům
	2028	1x Jost; vyhodnotit a interpretovat poznatky výzkumu, výstupy aplikovaných výsledků a analýzy databáze zdrojů z předchozích let a výsledky shrnout ve studii Jost

B2. Konkretizace vědeckých metod pro danou oblast

Pro řešení oblasti se předpokládá především provedení rešerší zahraničních zdrojů ve sledovaných oblastech archivace webu, komparace poznatků a jejich interpretace, analýza a testování dat. Dojde také k experimentálnímu vývoji software.

C. Složení týmu zajišťujícího oblast			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	Úvazek
1.	Mgr. Marie Haškovcová	Garant: stanovování cílů a koncepce, projektový management, vedení a koordinace výzkumu, publikační činnost	0
2.	BcA. Luboš Svoboda	výzkum v oblasti akvizice, koncepce databáze a softwaru, analýzy dat, publikační činnost	0
3.	Mgr. Markéta Hrdličková	obsahové analýzy dat, testování nástrojů, publikační činnost	0
4.	Václav Dragoun	technická analýza a práce s velkými daty, vývoj software a databáze	0
5.	předpokládaný termín nástupu – rok 2024	koncepce a testování vyvíjených nástrojů, analýza dat	0
Celkem			

D. Nejvýznamnější výsledky oblasti uplatněné v letech 2019–2022			
druh	autor/ři a název výsledku	využití výsledku	zdroj
N _{metS}	Jaroslav Kvasnica – Zdenko Vozár – Marie Haškovcová – Monika Holoubková: Metodika pro tvorbu, uložení a zpřístupnění technických a administrativních metadat z webového archivu:	Metodika poskytuje webovým archivům podklad, jak spravovat administrativní a technická metadata pro zajištění efektivnější organizace dat a	IP

	RIV/00023221:_____/20:N0000012	metadat na úložišti, pro jejich ochranu a zapojení do dalších výzkumů. Výsledek je užíván bez omezení okruhu uživatelů.	
R	Petra Habětínová – Marie Haškovcová – Jan Holomek – Luboš Svoboda – Zdenko Vozár: Extinct Websites: RIV/00023221:_____/22:N0000062	Aplikace slouží jako automatizované řešení pro identifikaci a popis zaniklých webů, zefektivňuje dohled správců webových archivů nad archivními daty. Využití výsledku je možné bez nabytí licence.	IP
Jost	Marie Haškovcová – Luboš Svoboda – Markéta Hrdličková: Používáte Webarchiv? Průzkum potřeb uživatelů českého webového archivu: RIV/00023221:_____/22:N0000061	Výzkumná studie představuje výsledky dotazníkového šetření zaměřeného na zmapování povědomí akademické sféry o existenci a využití webových archivů pro další výzkum archivních dat.	IP
Ztech	Marie Haškovcová – Zdenko Vozár – Jan Škvrňák – Tomáš Foltýn – Michaela Bežová – Jaroslav Kvasnica – Jan Lehečka – Pavel Ircing – Jan Švec – Luboš Šmídl – Vlasta Radová – Josef Michálek – Matouš Pilnáček – Paulína Tabery: WACloud: Centralizované rozhraní pro vytěžování velkých dat z webového archivu: RIV/00023221:_____/22:N0000056	Ověřená technologie pomocí postupů strojového zpracování zefektivňuje vyhledávání informací ve webovém archivu, přináší časovou úsporu i nové možnosti pro jejich vytěžování, analýzu a další interpretaci. Využití výsledku je možné bez nabytí licence.	ÚP
Jost	Zdenko Vozár – Marie Haškovcová – Andrea Prokopová, internet jako pramen výzkumu: přístup k archivovaným webovým zdrojům a možnosti jejich zpracování: RIV/00023221:_____/22:N0000053	Studie se zaměřuje na formulování teoretického a metodologického rámce pro práci s archivními daty a navrhuje design pro další zpracování dat, který je aplikován ve výzkumném rozhraní pro vytěžování velkých dat WACloud.	ÚP

A. 6. Archivace digitálních dat

A. Název oblasti č. 6: Archivace digitálních dat

Charakteristika oblasti	Výzkum v oblasti dlouhodobého uchování dokumentů zkoumá aktuální trendy a vývoj na poli digitální archivace. Jedná se o dynamicky se rozvíjející oblast, kde nové technologie působí na neustálý vývoj teorie i praxe. V porovnání s mnoha jinými obory tak dochází v oblasti digitální archivace k mnoha změnám, na které je třeba se zaměřit. Výzkum se bude zabývat dílčími okruhy digitální archivace, které jsou v rámci VO vnímány jako nejzásadnější: První okruh zahrnuje způsoby metadatového popisu digitálních dokumentů. Výzkum se zaměří především na administrativní a právní metadata a využívání persistentních identifikátorů. Druhý okruh zahrne analýzy v oblasti modelů pro vyčíslování nákladů na dlouhodobou archivaci a metodik pro provádění selfauditu digitálních archivů. Třetí okruh se bude věnovat výzkumu v oblasti doporučených archivačních formátů a analýzám souvisejících nástrojů a postupů. V rámci výzkumu je počítáno s pravidelnou aktualizací zaměření zkoumaných oblastí podle nejnovějšího vývoje a trendů v oboru. Výsledky výzkumu přispějí ke kvalitnějšímu zajištění dlouhodobé ochrany digitálních dat VO, kterou v mnoha ohledech vykonává centrálně mj. pro všechny výstupy digitalizace podprogramů MK VISK 6 a 7, archivaci českého webu a perspektivně pro e-publikace na českém trhu a další typy born digital dokumentů.
--------------------------------	--

B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky

Dílčí cíl/e	Optimalizovat dlouhodobé uložení digitálních dat v archivu. Součástí cíle je rozšíření podpory pro další datové formáty, rozšíření možností metadatového popisu zejména o právní metadata potřebná pro efektivnější zpřístupňování digitálních dokumentů cílové komunitě a implementace vhodných nástrojů pro posílení důvěryhodnosti digitálního archivu.										
Kontrolovatelné cíle	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="background-color: #ffff00; width: 10%;">2024</td> <td>1x Jost; provést analýzy v oblasti právních metadat a jejich zápisu do archivních balíčků s ohledem na požadavky zpřístupnění dat uživatelské komunitě, výsledky publikovat prostřednictvím recenzovaného článku</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #ffff00;">2025</td> <td>1x Jost; provést revizi Metodiky pro přidělování a správu životního cyklu unikátních perzistentních identifikátorů digitálních dokumentů podle standardu URN:NBN s cílem rozšířit okruh dokumentů, jimž lze přidělovat persistentní identifikátor URN:NBN, aktualizovat dokument na základě zkušeností s provozem systému a dále revidovat technické části metodik v souladu s aktuálním technologickým rozvojem nástroje CZIDLO, publikovat recenzovaný článek k možnostem archivace komplexních elektronických publikací obsahujících další než jen textový obsah (interaktivní či multimediální prvky)</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #ffff00;">2026</td> <td>1x NmetS; zpracovat poznatky a certifikovat aktualizovanou metodiku pro přidělování URN:NBN</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #ffff00;">2027</td> <td>1x Jost; připravit metodiku k uchování dat uložených na optických discích; publikovat recenzovaný článek zaměřený na modely vyčíslování nákladů na dlouhodobou archivaci digitálních dat</td> </tr> <tr> <td style="background-color: #ffff00;">2028</td> <td>1x NmetS; zpracovat poznatky a certifikovat metodiku k uchování dat zapsaných na optických discích</td> </tr> </table>	2024	1x Jost; provést analýzy v oblasti právních metadat a jejich zápisu do archivních balíčků s ohledem na požadavky zpřístupnění dat uživatelské komunitě, výsledky publikovat prostřednictvím recenzovaného článku	2025	1x Jost; provést revizi Metodiky pro přidělování a správu životního cyklu unikátních perzistentních identifikátorů digitálních dokumentů podle standardu URN:NBN s cílem rozšířit okruh dokumentů, jimž lze přidělovat persistentní identifikátor URN:NBN, aktualizovat dokument na základě zkušeností s provozem systému a dále revidovat technické části metodik v souladu s aktuálním technologickým rozvojem nástroje CZIDLO, publikovat recenzovaný článek k možnostem archivace komplexních elektronických publikací obsahujících další než jen textový obsah (interaktivní či multimediální prvky)	2026	1x NmetS; zpracovat poznatky a certifikovat aktualizovanou metodiku pro přidělování URN:NBN	2027	1x Jost; připravit metodiku k uchování dat uložených na optických discích; publikovat recenzovaný článek zaměřený na modely vyčíslování nákladů na dlouhodobou archivaci digitálních dat	2028	1x NmetS; zpracovat poznatky a certifikovat metodiku k uchování dat zapsaných na optických discích
2024	1x Jost; provést analýzy v oblasti právních metadat a jejich zápisu do archivních balíčků s ohledem na požadavky zpřístupnění dat uživatelské komunitě, výsledky publikovat prostřednictvím recenzovaného článku										
2025	1x Jost; provést revizi Metodiky pro přidělování a správu životního cyklu unikátních perzistentních identifikátorů digitálních dokumentů podle standardu URN:NBN s cílem rozšířit okruh dokumentů, jimž lze přidělovat persistentní identifikátor URN:NBN, aktualizovat dokument na základě zkušeností s provozem systému a dále revidovat technické části metodik v souladu s aktuálním technologickým rozvojem nástroje CZIDLO, publikovat recenzovaný článek k možnostem archivace komplexních elektronických publikací obsahujících další než jen textový obsah (interaktivní či multimediální prvky)										
2026	1x NmetS; zpracovat poznatky a certifikovat aktualizovanou metodiku pro přidělování URN:NBN										
2027	1x Jost; připravit metodiku k uchování dat uložených na optických discích; publikovat recenzovaný článek zaměřený na modely vyčíslování nákladů na dlouhodobou archivaci digitálních dat										
2028	1x NmetS; zpracovat poznatky a certifikovat metodiku k uchování dat zapsaných na optických discích										

B2. Konkretizace vědeckých metod pro danou oblast

Studie k právním metadatům bude provedena formou rešerše zahraničních zdrojů, komparací získaných poznatků a dostupných metadatových schémat a zpracováním návrhu zápisu právních metadat do archivních balíčků v souladu s potřebami cílové komunity. Metodou analýzy zkušeností s dosavadním řešením budou prováděny revize a rozšíření současné Metodiky pro přidělování a správu životního cyklu unikátních perzistentních identifikátorů digitálních dokumentů podle standardu URN:NBN. Aktualizace

metodiky bude probíhat v souladu s internetovým standardem RFC 3188 a mezinárodními normami ISO 16363:2012 (ČSN ISO 16363) a ISO 14721:2012 (ČSN ISO 14721). V oblasti archivace komplexních elektronických publikací budou provedeny analýzy dostupných vzorků dat s výhledem aplikace výsledků do praxe. Studie zaměřená na modely vyčíslování nákladů na dlouhodobou archivaci digitálních dat bude provedena komparací dostupných zahraničních modelů a aplikací vybraného modelu na dlouhodobé úložiště VO. Metodika pro uchování dat na optických discích bude připravována na základě kvalitativního výzkumu komparací praxe na vybraných zahraničních pracovištích v kombinaci s analýzou aktuálně dostupných technických nástrojů a metadatových a datových standardů.

C. Složení týmu zajišťujícího oblast			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	Úvazek
1.	Bc. Václav Jiroušek	Garant: stanovování cílů a koncepce, projektový management, výzkum v oblasti standardizace	0
2.	Mgr. Jana Hrzinová	analýzy v oblasti systémů uchovávání	0
3.	Mgr. Filip Pavčík, PhD.	výzkum v oblasti digitální archivace	0
4.	Mgr. Pavlína Kočišová	analýzy v oblasti metadat	0
5.	Mgr. Květa Fremrová	analýzy v oblasti metadat	0
6.	Mgr. Vojtěch Kopský, Ph. D.	analýzy v oblasti technických a administrativních metadat a souborových formátů	0
7.	Mgr. Jan Bilwachs	analýzy v oblasti systémů uchovávání	0
Celkem			0

D. Nejvýznamnější výsledky oblasti uplatněné v letech 2019–2022			
druh	autor/ři a název výsledku	využití výsledku	Zdroj
N _{metS}	Ladislav Cubr – Pavlína Kočišová – Natalie Ostráková: Metodika pro tvorbu balíčků SIP se zaměřením na digitalizáty tištěných dokumentů: RIV/00023221: ____/20:N0000008	H21 – finální známka 3 - Metodika pro tvorbu balíčků SIP je určena primárně institucím, které využívají standardy Národní digitální knihovny (cca 140 institucí). Výsledek je užíván bez omezení okruhu uživatelů.	IP
J _{ost}	Vojtěch Kopský – Natalie Ostráková: Posuzování souborových formátů z hlediska dlouhodobého uchovávání a návrh metodiky pro Národní knihovnu České republiky: RIV/00023221: ____/20:N0000010	Studie seznamuje odbornou veřejnost zaměřenou na digitální ochranu s postupy posuzování vhodnosti souborových formátů pro dlouhodobé uchovávání ve vybraných zahraničních institucích a předkládá návrh metodiky v této oblasti pro NK.	IP
J _{ost}	Miroslava Beňačková – Pavlína Kočišová – Vojtěch Kopský – Richard Mally – Natalie Ostráková: Signifikantní vlastnosti: příspěvek ke kolektivnímu nevědomí: RIV/00023221: ____/20:N0000011	Studie seznamuje odbornou veřejnost s problematikou signifikantních vlastností v kontextu digitální archivace a představuje návrh definice signifikantních vlastností v rámci standardů NDK.	IP

Jost	Natalie Ostráková – Pavlína Kočišová – Miroslava Beňačková: Vývoj standardu PREMIS a možnosti jeho dalšího využití ve standardech NDK: RIV/00023221:____/19:N0000010	Případová studie představuje odborné komunitě možnosti metadatového standardu PREMIS a jeho užití v různých institucích včetně Národní digitální knihovny.	IP
Jost	Jana Hrzinová – Václav Jiroušek: Výběr archivačních formátů pro povinný depozit e-publikací v ČR: EPUB a PDF/A jako řešení?: RIV/00023221:____/22:N0000057	Článek představuje odborné veřejnosti formátovou analýzu born-digital dokumentů uchovávaných v NK a seznamuje s vybranými riziky dodatečných konverzí do archivačních formátů.	IP

A. 7. Ochrana knihovných fondů

A. Název oblasti č. 7: Ochrana knihovných fondů							
Charakteristika oblasti	Výzkum a vývoj v oblasti ochrany knihovných fondů směřuje k vývoji metod a nových postupů a materiálů pro zachování knihovných fondů v dobrém fyzickém stavu, což je zákonná povinnost NK/VO. Mezi pasivní, resp. preventivní opatření patří monitorování klimatických parametrů a čistoty depozitářů pro ukládání knihovných fondů (tzv. preventivní konzervace) a jejich případná dezinfekce, dezinfekce. V této oblasti je výzkum zaměřen na nové metody měření a stanovení parametrů prostředí (koncentrace vybraných škodlivých látek) a nápravná efektivní opatření (filtrace, čištění). Aktivní opatření zahrnují individuální a hromadnou konzervaci a restaurování knihovných fondů, knižní vazbu, výrobu ochranných obalů pro dlouhodobé uložení či průzkumy fyzického stavu knihovných fondů a další činnosti z oblasti ochrany. V této oblasti se výzkum zaměřuje na hledání nových a efektivních postupů a zásahů, jejich ověřování a zaškolování pracovníků. Nově se chceme zaměřit na další typy knihovných fondů, konkrétně např. novodobé usně, zvukové dokumenty různého druhu, aj. Cílem je také testování různých typů knižní vazby a její odolnosti, či využití kvalitnějších typů vazeb než doposud.						
B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky							
Dílčí cíl/e	Průzkum fyzického stavu knihovných fondů se specifickým zaměřením, monitoring kvality ovzduší, prostředí v depozitářích a jeho čistoty a vývoj nových metodik a postupů ochrany, konzervace a restaurování knihovných fondů a nově i zvukových dokumentů, novodobých usní aj., první pomoc a prevence škod při živelních pohromách různého typu či haváriích.						
Kontrolní cíle	<table border="1"> <tr> <td style="background-color: yellow;">2024</td> <td>1x Jost; provést specifický průzkum fyzického stavu knihovných fondů zaměřený na novodobé typy usní a výsledky shrnout v odborném článku <i>Novodobé typy usní – identifikace, projevy degradace</i></td> </tr> <tr> <td style="background-color: yellow;">2025</td> <td>1x NmetS; navázat na průzkum fyzického stavu a materiálového složení novodobých knižních vazeb, konkrétně novodobé typy usní a vyvinuté metody identifikace shrnout v certifikované metodice – <i>Identifikace novodobých typů usní</i></td> </tr> <tr> <td style="background-color: yellow;">2026</td> <td>1x NmetS, 1x Jost; zmapovat metody identifikace materiálů zvukových dokumentů a materiálů pro jejich dlouhodobé uložení a shrnout toto téma v certifikované metodice – <i>Zvukové dokumenty – identifikace, materiály pro uložení</i>; metody identifikace materiálů knihovných fondů či zvukových dokumentů budou shrnuty a prezentovány v odborném</td> </tr> </table>	2024	1x Jost; provést specifický průzkum fyzického stavu knihovných fondů zaměřený na novodobé typy usní a výsledky shrnout v odborném článku <i>Novodobé typy usní – identifikace, projevy degradace</i>	2025	1x NmetS; navázat na průzkum fyzického stavu a materiálového složení novodobých knižních vazeb, konkrétně novodobé typy usní a vyvinuté metody identifikace shrnout v certifikované metodice – <i>Identifikace novodobých typů usní</i>	2026	1x NmetS, 1x Jost; zmapovat metody identifikace materiálů zvukových dokumentů a materiálů pro jejich dlouhodobé uložení a shrnout toto téma v certifikované metodice – <i>Zvukové dokumenty – identifikace, materiály pro uložení</i> ; metody identifikace materiálů knihovných fondů či zvukových dokumentů budou shrnuty a prezentovány v odborném
2024	1x Jost; provést specifický průzkum fyzického stavu knihovných fondů zaměřený na novodobé typy usní a výsledky shrnout v odborném článku <i>Novodobé typy usní – identifikace, projevy degradace</i>						
2025	1x NmetS; navázat na průzkum fyzického stavu a materiálového složení novodobých knižních vazeb, konkrétně novodobé typy usní a vyvinuté metody identifikace shrnout v certifikované metodice – <i>Identifikace novodobých typů usní</i>						
2026	1x NmetS, 1x Jost; zmapovat metody identifikace materiálů zvukových dokumentů a materiálů pro jejich dlouhodobé uložení a shrnout toto téma v certifikované metodice – <i>Zvukové dokumenty – identifikace, materiály pro uložení</i> ; metody identifikace materiálů knihovných fondů či zvukových dokumentů budou shrnuty a prezentovány v odborném						

B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky		
		článku <i>Nedestruktivní metody identifikace knihovních fondů či zvukových dokumentů</i> (konkrétní příklady/case study)
2027		1x NmetS, 1x Jost; navázat na průzkum knižní vazby a využití patentovaného (užitný vzor) zařízení na testování knižní vazby a vyvinuté metody testování vlastností lepené knižní vazby shrnout v certifikované metodice – <i>Metodika testování vlastností lepené knižní vazby</i> ; metody identifikace materiálů knižní vazby, její konstrukce či struktury budou shrnuty v odborném článku <i>Nedestruktivní vzhled do struktury různých typů knižních vazeb a možnosti zobrazení</i> (konkrétní příklady/case study)
2028		1x Npam, 1x B ; navázat na certifikovanou metodiku identifikace materiálů zvukových dokumentů a materiálů pro jejich dlouhodobé uložení a představit a ověřit konzervátorské či restaurátorské zásahy na zvukových dokumentech a tyto kroky shrnout v památkovém postupu a nechat jej ověřit – shrnout výsledky výzkumu v odborné monografii <i>B Postupy péče o zvukové dokumenty v knihovnách</i> ; shrnout zkušenosti z různých typů živelních pohrom či havárií a vytvořit tréninkový kurz pro pracovníky knihoven pro první zásahy po havárii či pohromě a poznatky využít v praktickém workshopu, zaměřeném na praktické zkušenosti při řešení havárií v knihovnách

B2. Konkretizace vědeckých metod pro danou oblast

Pro získání aplikačních výsledků využijeme nastavené sady experimentálních postupů, laboratorních postupů pro vývoj a ověřování metod restaurování a konzervace, testování vlastností materiálů knižních vazeb, restaurátorských a konzervátorských postupů a materiálů. Disponujeme plně vybavenou knihařskou dílnou (lisy, bigovačka, pákové nůžky, řezačky, fréza aj.), restaurátorskými dílnami (ultrazvukový zmlžovač, podtlakové stoly a klíny, lisy, mikroskop, tepelné špachtle, dávkovače lepidla aj.) a technologickými laboratořemi, které prošly kompletní rekonstrukcí a jsou nově vybaveny. Technologické laboratoře jsou z předchozích let vybaveny přístrojem SurveNIR, spektrometrem pro analýzu plastů v NIR s potřebnou databází, spektrofotometrem Minolta, FTIR a RAMAN spektrometry, které budou využívány ve všech částech projektu. Dále jsou laboratoře vybaveny UV VIS spektrometrem, 3D digitálním multifunkčním mikroskopem HIROX se zvětšením do 2500x. Laboratoře využívají řadu přístrojů pro testování mechanických vlastností materiálů jako univerzální zkušební stroj, test na odolnost papír po dvojohybu. K dispozici jsou komory BINDER pro akcelerované stárnutí suchým a vlhkým teplem, komora na simulaci slunečního záření Q-sun, komora s polutantů CTS pro testování dlouhodobých účinků ošetření.

Nejprve jsou prováděny rešerše odborné literatury k danému tématu. Následně dochází k týmově plánované experimentální práci, dále pořízení nových zařízení, zaškolení pracovníků a následným experimentům a měřením. Poté dochází k diskuzi výsledků v týmu, příp. konzultacím s odborníky na dané téma mimo NK (kterými NK nedisponuje) a formulacím závěrů. Nakonec vznikají aplikované výsledky typu certifikovaná metodika nebo památkový postup, které jsou rovněž konzultovány s odbornou veřejností a pracovníky knihoven, aby byl výsledek opravdu uplatnitelný a užitečný v praxi.

C. Složení týmu zajišťujícího oblast			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	úvaze k
1.	Ing. Petra Vávrová, Ph.D.	Garant: koordinace týmu (interního i externího), rozdělování dílčích úkolů pro plnění jednotlivých cílů, finalizace výsledků (metodiky, památkový postup, odborné články)	0
2.	Mgr. Jitka Neoralová	podíl na experimentální práci, přípravě a vydávání	0

		odborných článků a metodik i památkového postupu, ověřování nových metod konzervace a restaurování v praxi, koordinace dílčích týmů	
3.	Dana Novotná	podíl na experimentální práci, přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu, ověřování nových metod konzervace a restaurování v praxi, koordinace dílčích týmů	0
4.	Simona Neoralová, DiS.	podíl na experimentální práci, přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu, ověřování nových metod konzervace a restaurování v praxi, koordinace dílčích týmů	0
5.	Mgr. szt. Soňa Hudoková	podíl na experimentální práci, přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu, ověřování nových metod konzervace a restaurování v praxi, koordinace dílčích týmů	0
6.	Ing. Rebeka Zembjaková	podíl na experimentální práci, přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu, konkrétně mikrobiologické testy a dezinfekce, dezinfekce	0
7.	Ing. Nikola Šipošová	podíl na experimentální práci, přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu, testování vlastností materiálů knihovních fondů.	0
8.	Ing. Andrei Kazanskii	podíl na experimentální práci, přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu, testování vlastností materiálů knihovních fondů	0
9.	Ing. Jan Franci	podíl na experimentální práci, přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu, monitoring kvality ovzduší	0
10.	BcA. Zuzana Milnerová	ověřování nových metod konzervace a restaurování v praxi. Podíl na přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu	0
11.	BcA. Hedvika Herbsová	ověřování nových metod konzervace a restaurování v praxi, podíl na přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu	0
12.	Julie Hejzlarová	ověřování nových metod konzervace a restaurování v praxi, podíl na přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu	0
13.	BcA. Jana Suchá Očková	ověřování nových metod konzervace a restaurování v praxi, podíl na přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu	0
14.	BcA. Tereza Kubalová	ověřování nových metod konzervace a	0

		restaurování v praxi, podíl na přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu	
15.	Zuzana Černeková	ověřování nových metod konzervace a restaurování v praxi, podíl na přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu	0
16.	Ivana Chorá	ověřování nových metod konzervace a restaurování v praxi, podíl na přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu	0
17	Zdeněk Ferkl	ověřování nových metod konzervace a restaurování v praxi, podíl na přípravě a výrobě ochranných obalů	0
18	Tomáš Imrich	ověřování nových metod konzervace a restaurování v praxi, podíl na přípravě a vydávání odborných článků a metodik i památkového postupu, výrobě ochranných obalů, koordinace průzkumu fyzického stavu fondů	0
Celkem			0

D. Nejvýznamnější výsledky oblasti uplatněné v letech 2019–2022			
druh	autor/ři a název výsledku	využití výsledku	zdroj
Ekrit	Restaurování pokladů Národní knihovny České republiky aneb tajemství práce restaurátora RIV/00023221: /22:N0000012	Výstava s konala ve dnech 18. 8. - 2. 10. 2022 v Galerie Klementinum – Výstavní sál. Výstavu si shlédlo min. 3000 návštěvníků. V době konání generální konference ICOM General Meeting si výstavu prohlédli i delegáti této mezinárodní akce a díky anglickým textům v QR kódech panelů se i zahraniční návštěvníci výstavy mohli seznámit s projektem a jeho výsledky.	IP
B	Restaurování pokladů Národní knihovny České republiky aneb tajemství práce restaurátora RIV/00023221: /22:N0000013	Katalog byl distribuován odborné veřejnosti a studentům odborných vysokých škol, kolegům z Polska či Slovenska, kteří mohou rozumět našim českým textům. Pracovníkům knihoven v rámci vzdělávacích kurzů, aby měli přehled o našich činnostech a věděli, na koho a kam se obrátit v rámci metodické činnosti v oblasti	IP

		ochrany fondů.	
N _{MetS}	Petra Vávrová – Jitka Neoralová – Lucie Mračková – Tereza Kašťáková: Příprava novodobých knihovných fondů na hromadné odkyselování a kontrola kvality odkyselení – kritéria výběru a proces zpracování: RIV/00023221:____/18:N0000030	H19 – známka 3, zaměřeno na pracovníky paměťových institucí, které hodlají připravit dokumenty k hromadnému odkyselování	IP
N _{pam}	Petra Vávrová, Jitka Neoralová – Dana Novotná a kol.: Metodika průzkumu plastových knižních vazeb v novodobém knihovním fondu: RIV/00023221:____/21:N0000018	H22 – ještě nehodnoceno Restaurátoři plastů a knih, členové pracovní skupiny Plasty při Komis konzervátorů-restaurátorů při AMG	ÚP
F _{uzit}	Petra Vávrová – Jitka Neoralová – Dana Novotná a kol.: Mobilní zařízení pro pneumatické čištění knihovných fondů a archivních dokumentů, Česká republika, užitečný vzor č. 35 387, 7. 9. 2021: RIV/00023221:____/21:N0000020	H22 – ještě nehodnoceno. Pracovníci knihoven, studenti odborných studijních programů, restaurátoři apod.	ÚP

A. 8. Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po r. 1800

A. Název oblasti č. 8: Novodobá vydavatelská produkce v českých zemích po r. 1800		
Charakteristika oblasti	Předmětem oblasti je širší výzkum publikací vydaných v českých zemích po r. 1800 umístěných nejen ve fondech NK, ale i dalších knihovnách a dalších institucích za účelem zmapování a integrace písemného kulturního dědictví v celé jeho šíři zejm. pak ve složitých případech jeho roztržitého uložení v paměťových institucích.	
B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky		
Dílčí cíl/e	Cílem je širší výzkum v problematice rozsáhlých periodických titulů a jejich regionálních mutací. Tento výzkum bude probíhat v hlavních konzervačních knihovnách a v dalších sbírkách v ČR. Dílčím cílem bude rovněž rozšíření vyvinutých nástrojů do praxe vybraných institucí například formou workshopů či prezentací na odborných akcích. V následujících letech bude probíhat efektivní optimalizace těchto nástrojů a vývoj nových, které podpoří využití výsledků průzkumů v oblasti regionálních mutací periodik i v rámci dalších činností knihoven. Výsledky výzkumné práce budou prezentovány formou odborných článků a odrazí se rovněž v aktualizaci certifikované metodiky.	
Kontrolovatelné cíle	2024	1x Jost; Provést výzkum vybraného periodického titulu s regionálními mutacemi ve sbírkách NK ČR, MZK, VKOL, jeho evidenci v nástroji PerMonik a prezentaci výsledků výzkumu formou odborného článku Jost. V rámci výzkumu bude sledována především struktura vydávání tohoto periodika a rozdíly v jednotlivých mutacích a mutačních vydáních.
	2025	1x Jost; Provést výzkum porovnání regionálních mutací a mutačních vydání vybraných periodických titulů napříč sbírkami knihoven zapojených v nástroji PerMonik. Prezentace výsledků výzkumu formou odborného článku. Příprava vytvoření exportního softwaru na základě zkušeností a požadavků řešitelského týmu. Software usnadní přípravu digitalizace rozsáhlých periodických titulů.

B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky		
	2026	1x R; Vytvoření exportního software R pro přípravu digitalizace periodik evidovaných v systému PerMonik. Revize stávající Metodiky výzkumu regionálních mutací novodobých periodik na základě zjištění řešitelů a uživatelů nástroje PerMonik a na základě proběhlé optimalizace nástroje.
	2027	1x NmetS; Příprava a certifikace aktualizované Metodiky výzkumu regionálních mutací novodobých periodik (výsledek NmetS). Příprava specializované databáze PerMonik – kontinuální plnění databáze řešiteli a uživateli, evidence periodik a jejich mutací a mutačních vydání.
	2028	1x S; Finální příprava a zveřejnění specializované databáze PerMonik.

B2. Konkretizace vědeckých metod pro danou oblast

V rámci výzkumu regionálních mutací periodik se budou řešitelé řídit postupy stanovenými *Metodikou výzkumu regionálních mutací novodobých periodik*, která je nyní v procesu certifikace. Kromě toho budou provádět kvalitativní výzkum periodik v kombinaci s kvantitativním, s ohledem na zpracování dokumentů v jednotlivých zapojených institucích. Úpravy standardu digitalizace se budou řídit stanovenými zavedenými postupy v této oblasti.

C. Složení týmu zajišťujícího oblast

C. Složení týmu zajišťujícího oblast			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	Úvazek
1.	Mgr. Anna Vandasová	Garant: koordinace prací projektu, administrativa oblasti, vedení výzkumu mutací periodik a přípravy a tvorby výsledků	0
2.	Josef Ludvíček	výzkum regionálních mutací periodik, návrhy na optimalizaci stávajících a vývoj nových nástrojů, jejich testování, příprava aktualizace metodiky výzkumu regionálních mutací	0
3.	František Rezek	výzkum regionálních mutací periodik, návrhy na optimalizaci stávajících a vývoj nových nástrojů, jejich testování, příprava aktualizace metodiky výzkumu regionálních mutací	0
4.	PhDr. Jaroslava Svobodová	výzkum regionálních mutací periodik, návrhy na optimalizaci stávajících a vývoj nových nástrojů, jejich testování, příprava aktualizace metodiky výzkumu regionálních mutací	0
5.	PhDr. Ludmila Štěpánková	výzkum regionálních mutací periodik. Návrhy na optimalizaci stávajících a vývoj nových nástrojů, jejich testování. Příprava aktualizace metodiky výzkumu regionálních mutací	0
6.	předpokládaný termín nástupu – rok 2024	optimalizace a úprava standardu digitalizace s ohledem na problematiku regionálních mutací periodik	0
7.	předpokládaný termín	výzkum regionálních mutací periodik s ohledem na	0

nástupu – rok 2024	přípravu jejich digitalizace. Návrhy na optimalizaci stávajících a vývoj nových nástrojů, jejich testování	
Celkem		0

D. Nejvýznamnější výsledky oblasti uplatněné v letech 2019–2022 (Oblast je řešena teprve od r. 2021)			
druh	autor/ři a název výsledku	využití výsledku	Zdroj
R	Anna Vandasová – Tomáš Foltýn – Miloš Korhoň – Petr Žabička: Komunikační API pro systém evidence periodik: RIV/00023221:____/21:N0000030	Výsledek je využíván pro další optimalizaci a rozvoj nástrojů pro výzkum periodik s regionálními mutacemi v konzervačních sbírkách knihoven	IP
R	Anna Cajthamlová – Tomáš Foltýn – Radka Chlupová – Miloš Korhoň – Petr Žabička: Permonik – nástroj pro porovnávání více exemplářů rozsáhlých titulů periodik s důrazem na regionální mutace: RIV/00023221:____/19:N0000020	Nástroj je nyní využíván v konzervačních knihovnách s celostátním povinným výtiskem pro práci s mutacemi periodik.	ÚP
Jost	Anna Vandasová – Aleš Brožek: PerMonik jako nástroj pro evidenci periodik a jeho využití při průzkumu regionálních mutací Československého sportu v Severočeské vědecké knihovně RIV/00023221:____/22:N0000029	Článek seznámil odbornou veřejnost s nástrojem pro evidenci periodik a možnostmi jeho využití při průzkumu regionálních mutací.	IP
D	Anna Vandasová – Josef Ludvíček: Permonik – nástroj pro evidenci periodik RIV/00023221:____/21:N0000046	Nástroj pro evidenci periodik byl představen na celostátní konferenci Knihovny současnosti 2021 a byl tak prezentován široké odborné veřejnosti	OP

A. 9. Digital Humanities

A. Název oblasti č. 9: Digital Humanities											
Charakteristika oblasti	Oblast je zaměřena na problematiku experimentálního využití digitalizovaných dat, metadat a registratur z dalších oblastí VO za účelem jejich lepšího personifikovatelného využití. Samotná specializace oblasti pokračuje ve výzkumu autorství a intertextuality za použití nástrojů stylometrie a strojového učení. Velice konkrétně propojuje základní a aplikovaný výzkum digitálních humanit, přináší uchopitelnou a pro NK relevantní oblast. Postupně zvyšuje partnerský potenciál NK s ohledem na rozvoj inovací a zpřístupňování děl s ohledem na digitální badatelské využití. Přínosem pro VO bude institucionální zhodnocení digitalizace a významný synergický vývojový efekt s dalšími oblastmi zaměřenými na zpřístupňování dat, při udržení své vlastní specifity a propojení na národní a mezinárodní iniciativy.										
B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky											
Dílčí cíl/e	Pokračování předchozího výzkumu nad problematikou intertextuality, stylometrie a strojového učení pro využití v knihovnickém prostředí (projekty DL4DL a DigiLab), vytvoření nástroje pro porovnání autorského stylu pomocí strojového učení širokou veřejností s důrazem na digitální repozitáře NK. Výzkum povede k zapojení NK do širších rámců vědecké spolupráce při vytěžování a zpracování dat a vytvoření institucionálního know-how pro komunikaci s novým druhem humanitních a datově založených badatelů										
Kontrolovatelné cíle	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>2024</td> <td>1xR; prozkoumat možnosti strojové datace textových vzorků a vytvořit software R s natrénovaným modelem k dataci textových vzorků</td> </tr> <tr> <td>2025</td> <td>1x Jost; analyzovat legislativní aspekty digitálního autorství a výsledky shrnout do článku Legislativní aspekty digitálního autorství; uspořádat konferenci <i>Knihovna a strojové učení I.</i></td> </tr> <tr> <td>2026</td> <td>1x S; analyzovat různé aktuální metody, technologie a podpůrné infrastruktury, sloužící k využití strojového učení v knihovnách – shrnout výsledky analýz v databázi S; uspořádání konference <i>Digitální autorství jako fenomén a jeho metody</i></td> </tr> <tr> <td>2027</td> <td>1x Zpolop; určit algoritmy pro určování charakteristik textových vstupů a vytvořit poloprovoz pro ověřování autorství; uspořádat konferenci <i>Knihovna a strojové učení II.</i></td> </tr> <tr> <td>2028</td> <td>1x Jimp; Vyhodnotit různé metody a metodologie strojového učení a poznatky shrnout v impaktovaném článku <i>Knihovna a strojové učení: Přehled metod a technologií</i></td> </tr> </tbody> </table>	2024	1xR; prozkoumat možnosti strojové datace textových vzorků a vytvořit software R s natrénovaným modelem k dataci textových vzorků	2025	1x Jost; analyzovat legislativní aspekty digitálního autorství a výsledky shrnout do článku Legislativní aspekty digitálního autorství; uspořádat konferenci <i>Knihovna a strojové učení I.</i>	2026	1x S; analyzovat různé aktuální metody, technologie a podpůrné infrastruktury, sloužící k využití strojového učení v knihovnách – shrnout výsledky analýz v databázi S; uspořádání konference <i>Digitální autorství jako fenomén a jeho metody</i>	2027	1x Zpolop; určit algoritmy pro určování charakteristik textových vstupů a vytvořit poloprovoz pro ověřování autorství; uspořádat konferenci <i>Knihovna a strojové učení II.</i>	2028	1x Jimp; Vyhodnotit různé metody a metodologie strojového učení a poznatky shrnout v impaktovaném článku <i>Knihovna a strojové učení: Přehled metod a technologií</i>
2024	1xR; prozkoumat možnosti strojové datace textových vzorků a vytvořit software R s natrénovaným modelem k dataci textových vzorků										
2025	1x Jost; analyzovat legislativní aspekty digitálního autorství a výsledky shrnout do článku Legislativní aspekty digitálního autorství; uspořádat konferenci <i>Knihovna a strojové učení I.</i>										
2026	1x S; analyzovat různé aktuální metody, technologie a podpůrné infrastruktury, sloužící k využití strojového učení v knihovnách – shrnout výsledky analýz v databázi S; uspořádání konference <i>Digitální autorství jako fenomén a jeho metody</i>										
2027	1x Zpolop; určit algoritmy pro určování charakteristik textových vstupů a vytvořit poloprovoz pro ověřování autorství; uspořádat konferenci <i>Knihovna a strojové učení II.</i>										
2028	1x Jimp; Vyhodnotit různé metody a metodologie strojového učení a poznatky shrnout v impaktovaném článku <i>Knihovna a strojové učení: Přehled metod a technologií</i>										

B2. Konkretizace vědeckých metod pro danou oblast

Výzkumná oblast bude zkoumat především otázky autorství a intertextuality v digitálním věku. Pro publikační výsledky budou využívány klasické vědecké metody, tj. především heuristika, komparace a kvalitativní analýza, případně i vizualizace. Aplikované výsledky (software, databáze atd.) se budou opírat hlavně o metody strojového učení, data miningu, ale také o stylometrii, kvantitativní analýzu a vizualizaci.

C. Složení týmu zajišťujícího oblast			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	Úvazek
1.	Mgr. Jan Škvrňák, Ph.D.	Garant: koordinace a administrace činností, stanovování koncepce a konkrétních cílů, projektový management, Technická a obsahová analýza dat	0
2.	Bc. Jiří Szromek	technická a obsahová analýzy dat, tvorba SW, testování a dokumentace postupů a technical writer	0
3.	Václav Dragoun	technická a obsahová analýza dat, tvorba SW,	0

		metadatový popis, testování a tvorba dokumentace postupů	
4	Jan Holomek	vývoj prezentačního webu, tvorba SW	0
5	předpokládaný termín nástupu – rok 2024	testování aplikací	0
Celkem			0

D. Nejvýznamnější výsledky oblasti uplatněné v letech 2019–2022 (Oblast je řešena teprve od r. 2021)			
druh	autor/ři a název výsledku	využití výsledku	Zdroj
R	Jan Hajič – Martin Holub – František Válek – Zdenko Vozár: Authorguesser RIV/00023221:____/22:N0000064	Nástroj využívající metody machine learningu pro zjišťování autorského stylu	IP
Z _{polop}	Miloš Bilwachs – Petra Habětínová - Jan Hajič - Jan Holomek – Martin Holub – Michal Charypar - Inna Skoupá - Jiří Szromek – František Válek - Zdenko Vozár: AuthorshipAttributionLine RIV/00023221:____/22:N0000063	Nástroj pro prostředí produkce NK využívající machine learning pro přiřazování autorství	IP
R	Michaela Bežová – David Novák – František Válek – Zdenko Vozár: DL4DH Feeder RIV/00023221:____/22:N0000069	Nástroj v systému Kramerius, který umožňuje strojové zpracování textu	ÚP
J _{ost}	Marie Haškovcová – Andrea Prokopová – Zdenko Vozár: Internet jako pramen výzkumu: Přístup k archivovaným webovým zdrojům a možnosti jejich zpracování: RIV/00023221:____/22:N0000053	Odborná veřejnost	ÚP
J _{ost}	Jaroslav Kvasnica – Zuzana Kvašová – Andrea Prokopová – Zdenko Vozár: Analýza obsahu českého webového archivu: provenience, autenticita a technická koncepce: RIV/00023221:____/19:N0000024	Odborná veřejnost	ÚP

A. 10. Kniha jako médium ve středověku a novověku

A. Název oblasti č. 10: Kniha jako médium ve středověku a novověku	
Charakteristika oblasti	Postupné rozšíření knižní kultury vrcholného a pozdního středověku vedlo v českých zemích stejně jako v celé Evropě k rozvoji knihy jako společenského média. Cílem výzkumu je mapovat tento rozvoj funkce a role knihy jako média. Dílčí sondy budou zaměřeny jak na celé tematické okruhy ve středověké a novověké knižní produkci, tak na jednotlivá významná knižní díla, a to v rámci širšího historického kontextu (obecných, společenských i hospodářských dějin). Přihlédnuto bude i k další významné dobové produkci, např. ke kartografii, která zaznamenala velký rozvoj i společenský úspěch v raném novověku. Oblast 10 Kniha jako médium ve středověku a novověku přímo navazuje na oblast 1 Výzkum dějin knižní kultury. Zatímco oblast 1 je primárně

zaměřena na základní výzkum, oblast 10 se z velké části věnuje také na popularizaci zjištěných faktů. Výsledky výzkumu proto budou zaměřeny jak na odbornou, tak laickou veřejnost. V první řadě budou prezentovány formou tří výstav, ke kterým budou vydány kritické katalogy. Široké veřejnosti budou další dílčí výsledky průběžně představovány v pravidelném přednáškovém cyklu Z klementinských pokladů doprovázeném vystaveným exponátem měsíce, prostřednictvím článků v časopise Dějiny a současnost s názvem Z pokladů knihoven a v seriálu natočeném ve spolupráci s ČT. Výsledky dalších dílčích okruhů budou zachyceny v odborných a populárně-naučných publikacích. Oblast 10 (zaměření obsahové) se také bude zabývat ve spolupráci s oblastí 4 (zaměření technické) zpřístupňováním písemných památek formou různých druhů kritických edic. Obsahová stránka písemných památek bude zpracována komplexně a k popularizaci jednotlivých písemných pramenů přispěje i zapojení překladů.

B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky

Dílčí cíl/e	Výzkum vývoje knihy jako společenského média ve středověku a novověku a jeho prezentace odborné i širší veřejnosti		
Kontrolovatelné cíle	2024	1x Jost; zhotovit staročeský překlad textu Matouše z Krakova a uvést jej v článku Staročeský překlad Dialogu Matouše z Krakova	
	2025	1x Ekrit, 1x B; vytyčit tematické okruhy zabývající se významem Kosmovy kroniky od doby jejího vzniku do dnešních dnů, zaměřit se především na vztah mezi písemnou a ústní tradicí; poznatky shrnout ve výstavě k devítistému výročí Kosmova úmrtí; výstavu doplnit kritickým katalogem	
	2026	1x B; komplexně prozkoumat význam Kosmovy kroniky od do jejího vzniku po dnešní dobu a výsledky bádání shrnout v reprezentativní monografii B – vydání v české a anglické jazykové mutaci	
	2027	1x Ekrit, 1x B; prozkoumat tematiku a pojetí andělů a andělských bytostí v historických knižních fondech a výzkum představit veřejnosti prostřednictvím výstavy, výstavu doplnit kritickým katalogem	
	2028	1x Ekrit, 1x B; realizovat průzkum zpracování hor a pohoří v historických kartografických dokumentech a mapových atlasech a výzkum představit veřejnosti prostřednictvím výstavy, výstavu doplnit kritickým katalogem	

B2. Konkretizace vědeckých metod pro danou oblast

Jednotlivá výzkumná témata budou analyzována na základě dokumentů uložených v historickém fondu NK a budou rovněž komparována s vhodným historickým materiálem uloženým v jiných institucích. Následně bude probíhat syntéza zjištěných informací, které budou zpřístupněny odborné a široké laické veřejnosti buď formou výstav, nebo prostřednictvím odborných a populárně naučných publikací či dílčích studií. V rámci výzkumu a následného představení výsledků budou také zpřístupněny unikátní exempláře z historického fondu NK.

C. Složení týmu zajišťujícího oblast			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	Úvazek
1.	Mgr. Veronika Rákocy	Garant: koordinace projektu, administrativa, redakční práce	0
2.	PhDr. Alena Císařová Smítková	výzkum, redakční práce	0

3.	Mgr. Jakub Fryje	výstava, kritický katalog, výzkum	0
4.	Mgr. Lucie Heilandová, Ph.D.	Výzkum	0
5.	Mgr. Tomáš Klimek, Ph.D.	výstava, kritický katalog, odborná publikace, výzkum	0
6.	Bc. Michael Lužný	výstava, kritický katalog, výzkum	0
7.	PhDr. Renáta Modráková	výstava, kritický katalog, výzkum	0
Celkem			0

D. Nejvýznamnější výsledky oblasti uplatněné v letech 2019–2022 (Oblast je řešena teprve od r. 2021)

druh	autor/ři a název výsledku	využití výsledku	zdroj
E _{krit}	Ota Halama – Lucie Heilandová – Jakub Izdný – David Mach – Jiří Mikulec – Renáta Modráková – Lenka Panušková – Jana Vozková: Kniha a závoj: 1100 let od úmrtí kněžny a světice Ludmily: RIV/00023221:____/22:N0000073	Výstava s kritickým katalogem pro odbornou i laickou veřejnost. Výstavy se těšila velikému zájmu vč. médií.	IP
B	Renáta Modráková – Jan Vojtíšek a kol.: Kniha a závoj: 1100 let od úmrtí kněžny a světice Ludmily: RIV/00023221:____/22:N0000072	Kritický katalog k výstavě, kvalitní odborná monografie věnovaná významnému výročí pro českou státnost.	IP

A. 11. Propojená otevřená data

A. Název oblasti č. 11: Propojená otevřená data	
Charakteristika oblasti	<p>Tato oblast výzkumu se zaměřuje na propojená data v knihovním prostředí a zkoumá možnosti jejich vytváření a využívání v knihovnách. Provádí výzkum toho, jak paměťové instituce integrují a obohacují svá data propojením s dalšími zdroji (především různými databázemi oborového či univerzálního charakteru) a také, jak tato obohacená data lze využívat v (nejen) knihovních systémech a katalogích. Zároveň analyzuje výhody použití propojených dat v rámci knihovních služeb a uživatelského přístupu k informacím.</p> <p>Výzkum se zaměřuje i na ověření možnosti sdílení dat popisujících dokumenty mezi různými aktéry knižního trhu a posílení spolupráce mezi knihovny, nakladateli, distributory a dalšími aktéry knižního průmyslu s cílem efektivněji a kvalitněji sdílet data a tím zlepšit přístup k informacím všem aktérům, a především pak veřejnosti. Oblast výzkumu je důležitá pro další rozvoj a inovace knihovních služeb a katalogizačních procesů, které se neobejdou bez efektivních metod propojení a sdílení informací mezi různými systémy. Sdílení a obohacování dat přispěje k zajištění vyšší kvality, včasnosti a přesnosti dat, a tím i vyšší kvalitě služeb pro uživatele.</p>

B1. Dílčí cíl/e koncepce VO pro danou oblast a kontrolovatelné cíle pro jednotlivé roky

Dílčí cíl/e	<p>Oblast výzkumu Propojená otevřená data je rozčleněna do 3 dílčích cílů:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budou identifikovány a zhodnoceny existující standardy a technologie propojených dat, bude provedena analýza konceptuálních modelů (entit, atributů a jejich vztahů) souvisejících se zpracováním a zpřístupněním zdrojů; jejich podchycení v existujících i vznikajících standardech (IFLA LRM; RDA, RDF, BIBFRAME, MODS aj.) s ohledem na možnost opakovaného využití dat zejména v knihovnách, dalších paměťových institucích a u dalších aktérů knižního trhu. Bude doporučen nejvhodnější přístup pro jejich integraci a využívání v českém prostředí. 2. Bude proveden výzkum, jak propojená data přispívají k lepšímu poskytování knihovnických služeb a zlepšují uživatelský přístup k informacím. Bude provedena analýza existujících řešení propojených otevřených dat v paměťových institucích. 3. Budou ověřeny možnosti sdílení dat o dokumentech mezi různými aktéry knižního trhu. To bude zahrnovat výzkum úplnosti a kvality dat o dokumentech, identifikaci překážek a vytváření doporučení pro zlepšení interoperability a kvality. Bude provedena analýza existujících zásadních a důvěryhodných slovníků na národní úrovni vhodných k propojení s platformou pro sdílení dat. 										
Kontrolovatelné cíle	<table border="1"> <tr> <td data-bbox="279 817 359 974">2024</td> <td data-bbox="359 817 1453 974">1x Jost; komplexně prozkoumat existující standardy a technologie propojených otevřených dat v oblasti zpracování dat v knihovnách, výsledky prezentovat na workshopu <i>Standardy a technologie propojených otevřených dat</i> a prostřednictvím recenzovaného článku <i>Standardy a technologie propojených otevřených dat</i></td> </tr> <tr> <td data-bbox="279 974 359 1198">2025</td> <td data-bbox="359 974 1453 1198">1x Zpolop; provést výzkum možnosti validace dat včetně stanovení preferovaných oblastí, navrhnout řešení a v poloprovozu prověřit <i>aplikaci na validaci dat</i>; uspořádat odborný seminář <i>Sdílení knižních metadat</i>, který se zaměří na možnosti sdílení knižních metadat mezi knihovnami, nakladateli, distributory a dalšími aktéry knižního průmyslu, seminář představí nejnovější poznatky a výsledky výzkumu v této oblasti a umožní diskusi a výměnu názorů mezi odborníky</td> </tr> <tr> <td data-bbox="279 1198 359 1355">2026</td> <td data-bbox="359 1198 1453 1355">1x Jost; prozkoumat, jak propojená data přispívají k lepšímu poskytování knihovnických služeb a zlepšují uživatelský přístup k informacím a výsledek prezentovat prostřednictvím recenzovaného článku <i>Propojená otevřená data a služby knihoven</i>; zahájit výzkum související s přípravou certifikovaných metodik</td> </tr> <tr> <td data-bbox="279 1355 359 1489">2027</td> <td data-bbox="359 1355 1453 1489">1x NmetS; dokončit výzkum možnosti sdílení dat o dokumentech mezi různými aktéry knižního trhu a na základě výsledků výzkumu vydat <i>certifikovanou</i> metodiku zaměřenou na vytváření metadat určenou nakladatelům a autorům <i>Metadata pro spolupráci s nakladateli</i></td> </tr> <tr> <td data-bbox="279 1489 359 1673">2028</td> <td data-bbox="359 1489 1453 1673">1x NmetS, 1x Zpolop; dokončit výzkum možností integrace a využívání propojených dat pro potřeby české katalogizační politiky, na jeho základě vydat <i>certifikovanou</i> metodiku pro vytváření propojených dat v knihovnách <i>Propojená otevřená data v katalogizaci</i>; prozkoumat možnosti prezentace propojených otevřených dat vzniklých v řešení, navrhnout řešení a v poloprovozu prověřit aplikaci <i>Prezentace propojených dat</i></td> </tr> </table>	2024	1x Jost; komplexně prozkoumat existující standardy a technologie propojených otevřených dat v oblasti zpracování dat v knihovnách, výsledky prezentovat na workshopu <i>Standardy a technologie propojených otevřených dat</i> a prostřednictvím recenzovaného článku <i>Standardy a technologie propojených otevřených dat</i>	2025	1x Zpolop; provést výzkum možnosti validace dat včetně stanovení preferovaných oblastí, navrhnout řešení a v poloprovozu prověřit <i>aplikaci na validaci dat</i> ; uspořádat odborný seminář <i>Sdílení knižních metadat</i> , který se zaměří na možnosti sdílení knižních metadat mezi knihovnami, nakladateli, distributory a dalšími aktéry knižního průmyslu, seminář představí nejnovější poznatky a výsledky výzkumu v této oblasti a umožní diskusi a výměnu názorů mezi odborníky	2026	1x Jost; prozkoumat, jak propojená data přispívají k lepšímu poskytování knihovnických služeb a zlepšují uživatelský přístup k informacím a výsledek prezentovat prostřednictvím recenzovaného článku <i>Propojená otevřená data a služby knihoven</i> ; zahájit výzkum související s přípravou certifikovaných metodik	2027	1x NmetS; dokončit výzkum možnosti sdílení dat o dokumentech mezi různými aktéry knižního trhu a na základě výsledků výzkumu vydat <i>certifikovanou</i> metodiku zaměřenou na vytváření metadat určenou nakladatelům a autorům <i>Metadata pro spolupráci s nakladateli</i>	2028	1x NmetS, 1x Zpolop; dokončit výzkum možností integrace a využívání propojených dat pro potřeby české katalogizační politiky, na jeho základě vydat <i>certifikovanou</i> metodiku pro vytváření propojených dat v knihovnách <i>Propojená otevřená data v katalogizaci</i> ; prozkoumat možnosti prezentace propojených otevřených dat vzniklých v řešení, navrhnout řešení a v poloprovozu prověřit aplikaci <i>Prezentace propojených dat</i>
2024	1x Jost; komplexně prozkoumat existující standardy a technologie propojených otevřených dat v oblasti zpracování dat v knihovnách, výsledky prezentovat na workshopu <i>Standardy a technologie propojených otevřených dat</i> a prostřednictvím recenzovaného článku <i>Standardy a technologie propojených otevřených dat</i>										
2025	1x Zpolop; provést výzkum možnosti validace dat včetně stanovení preferovaných oblastí, navrhnout řešení a v poloprovozu prověřit <i>aplikaci na validaci dat</i> ; uspořádat odborný seminář <i>Sdílení knižních metadat</i> , který se zaměří na možnosti sdílení knižních metadat mezi knihovnami, nakladateli, distributory a dalšími aktéry knižního průmyslu, seminář představí nejnovější poznatky a výsledky výzkumu v této oblasti a umožní diskusi a výměnu názorů mezi odborníky										
2026	1x Jost; prozkoumat, jak propojená data přispívají k lepšímu poskytování knihovnických služeb a zlepšují uživatelský přístup k informacím a výsledek prezentovat prostřednictvím recenzovaného článku <i>Propojená otevřená data a služby knihoven</i> ; zahájit výzkum související s přípravou certifikovaných metodik										
2027	1x NmetS; dokončit výzkum možnosti sdílení dat o dokumentech mezi různými aktéry knižního trhu a na základě výsledků výzkumu vydat <i>certifikovanou</i> metodiku zaměřenou na vytváření metadat určenou nakladatelům a autorům <i>Metadata pro spolupráci s nakladateli</i>										
2028	1x NmetS, 1x Zpolop; dokončit výzkum možností integrace a využívání propojených dat pro potřeby české katalogizační politiky, na jeho základě vydat <i>certifikovanou</i> metodiku pro vytváření propojených dat v knihovnách <i>Propojená otevřená data v katalogizaci</i> ; prozkoumat možnosti prezentace propojených otevřených dat vzniklých v řešení, navrhnout řešení a v poloprovozu prověřit aplikaci <i>Prezentace propojených dat</i>										

B2. Konkretizace vědeckých metod pro danou oblast

Budou použity obecně vědní metody. Důraz bude kladen především na kvantitativní výzkum, jehož cílem bude získání objektivně ověřitelných informací o oblasti propojených otevřených dat, o struktuře, rozsahu a obsahu dat, která budou předmětem výzkumu, možnosti zevšeobecnění pro potřeby validace.

C. Složení týmu zajišťujícího oblast			
č.	jméno, příjmení, tituly	pracovní náplň při řešení oblasti	úvazek
1.	Mgr. Lenka Maixnerová	Garant: koordinace a řízení projektu, výzkum v oblasti propojených otevřených dat	0

2.	Mgr. Edita Lichtenbergová	výzkum v oblasti konceptuálních modelů a standardů pro katalogizaci a metadata, formáty propojených dat v knihovních systémech z pohledu katalogizační politiky	0
3.	PhDr. Linda Jansová Ph.D.	výzkum v oblasti zdrojů propojených dat a jejich využitelnosti	0
4.	PhDr. Petra Šťastná	výzkum v oblasti konceptuálních modelů a standardů pro katalogizaci a metadata, formáty propojených dat v knihovních systémech – oblast národních jmenných autorit	0
5.	Mgr. Pavlína Kočišová	výzkum v oblasti konceptuálních modelů a standardů, využití formáty propojených dat v systémech pro správu digitálního obsahu	0
6.	PhDr. Jaroslava Svobodová	výzkum v oblasti konceptuálních modelů a standardů pro katalogizaci a metadata, formáty propojených dat v knihovních systémech pro oblast jmenného zpracování, kooperace knihoven	0
7.	Mgr. Irena Pilíková	výzkum v oblasti konceptuálních modelů a standardů pro katalogizaci a metadata, formáty propojených dat v knihovních systémech pro oblast národních věcných autorit	0
8.	Mgr. Jarmila Přibyllová	výzkum v oblasti konceptuálních modelů a standardů pro katalogizaci a metadata, formáty propojených dat v knihovních systémech – oblast jmenného zpracování	0
9.	Mgr. Karolína Košťálová	výzkum současných řešení v paměťových institucích, návrhy řešení	0
10.	Mgr. Eva Knollová	výzkum propojených dat v kooperaci s aktéry knižního trhu	0
11.	PhDr. Ivana Reznerová	výzkum propojených dat v kooperaci s aktéry knižního trhu	0
Celkem			0

D. Nejvýznamnější výsledky oblasti uplatněné v letech 2019–2022 (Oblast je zařazena do institucionálního výzkumu poprvé)			
druh	autor/ři a název výsledku	využití výsledku	Zdroj
Jost	Linda Jansová – Lenka Maixnerová – Petra Šťastná: Otevírání dat Národní knihovny ČR – současný stav a výhled do budoucna: RIV/00023221:____/22:N0000050	Článek mapuje situaci v otevírání dat NK, je dobrým východiskem pro další práci a výzkum	OP
Jost	Linda Jansová – Eva Cerniňáková: Příprava a realizace změny knihovního softwaru: RIV/00023221:____/20:N0000049	Článek diskutuje změny a požadavky na knihovní software, což souvisí	OP

		s problematikou otevřených propojených dat	
--	--	--	--

3.2 Souhrnné údaje za celou koncepci VO

A. Pracovníci zajišťující plnění celé koncepce VO

A. Ostatní výzkumní pracovníci a administrativní a technický personál pro celou VO		
	<i>počet pracovníků</i>	<i>kumulativní FTE/počet odpracovaných hodin¹⁵</i>
ostatní výzkumní pracovníci	0	0
administrativní a technický personál	6	0*
ostatní výzkumní pracovníci hrazení z OON	79	36 563 hodin za rok
administrativní a technický personál hrazený z OON	0	0
Celkem	85	0 FTE a 36 563 hodin za rok v OON

* nejsou vytvářena nová pracovní místa

B. Předpokládané výsledky IP DKRVO 2024–2028 a doba jejich uplatnění

Výsledky jsou uvedeny v příložené excelové tabulce.

¹⁵ Uvádí se kumulativní měsíční úvazek nebo jeho ekvivalent („0,4“ apod.); případně u pracovníků hrazených z OON počet odpracovaných hodin celkem.